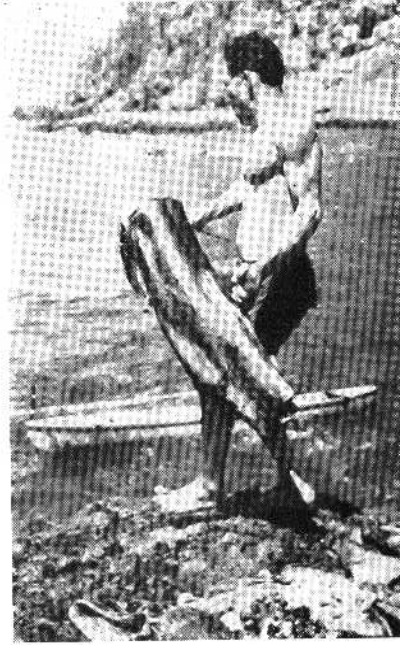


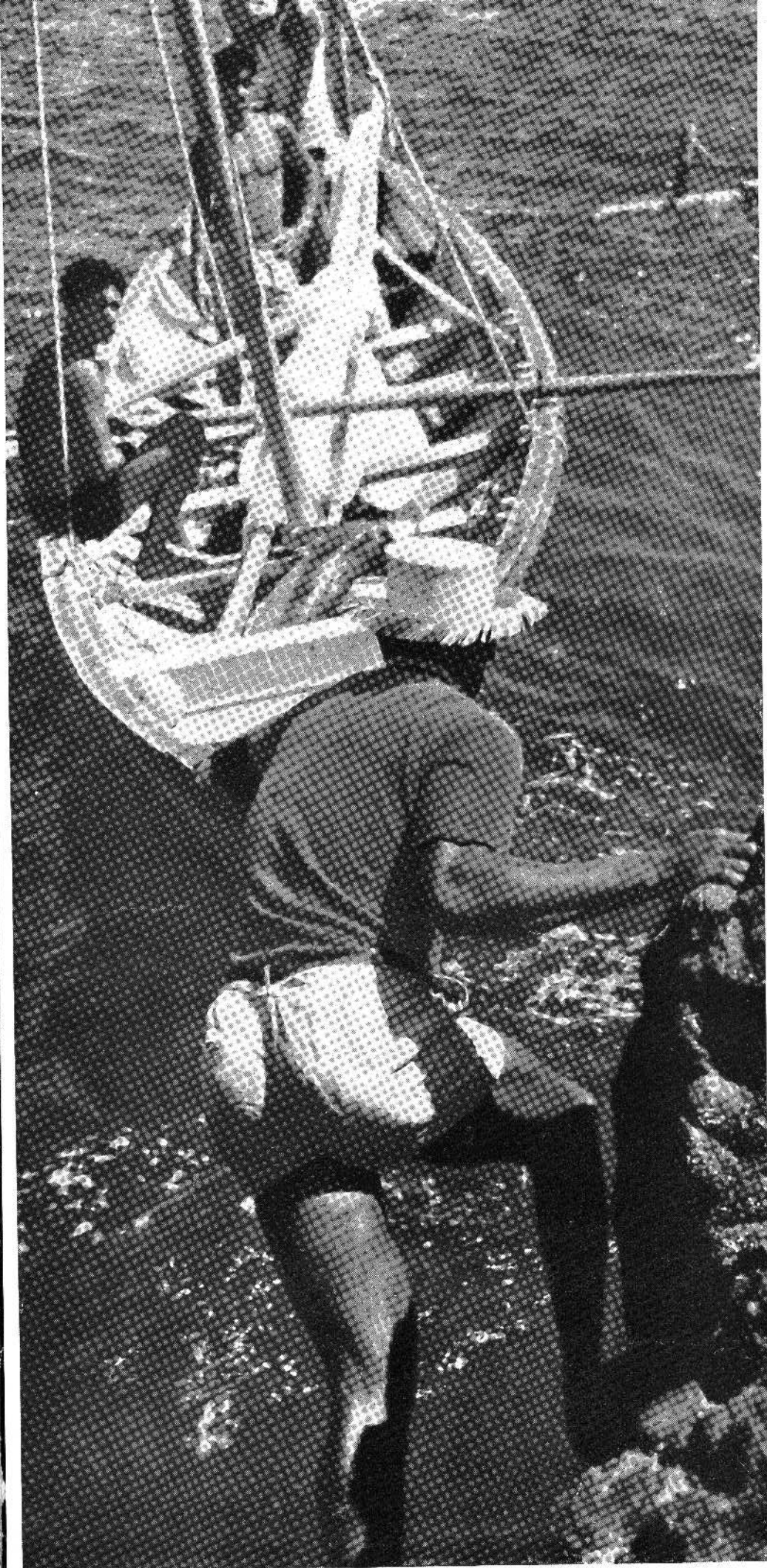
potápeč 3 66



VRAŽDY DELFINŮ NA MARQUE SĀCH



Delfin zbavený hlavy a vnitřnosti
je dobrou zásobárnou masa
pro ostrovany



Dostat se na Marqueské ostrovy je značně obtížné. Spojení obstarávají lodky, které by patřily spíše do muzea. Jednou z nich je např. Charlot Donald. Když se zeptáte, kdy odjíte, dozvíte se, že snad za týden nebo za dva. Termín odjezdu není nikdy přesně stanoven. Pro bohaté turisty je ovšem v Honolulu připravena luxusní jachta, která křížuje Pacifikem mezi Tahiti a Marquesami. Turisté však zřídka kdy vystoupí na Marquesách na pevninu. Většinou pořídí jen několik fotografických záběrů a odjíždí dále.

Podle geografických map Polynésie jsou Marquesy jedněmi z mála ostrovů v této oblasti, které nemají korálový val. Pacifik zde bije do strmých rozervaných skal. Pro lodě je nebezpečné přibližovat se blízko k pobřeží. I pro zkušené námořníky je značně obtížné a namáhavé bezpečně přistát. Málo kdo se např. dostane na ostrov Va-Pau, aniž by byl mokřý jako myš. Na těchto ostrovech jsou lidé značně odlišní od domorodců na ostatních ostrovech. Muži jsou tvrdší a divočejší. Projevuje se to např. i lovem zvěře, která zde žije divoce. Lovci ji štvou a když je zmoženo, ubodají ho dýkou. Zranění léčí pouze obklady z bylin a jílu. Ještě donedávna byly Marquesy zemí legendárních kanibalů jižních moří. Staří pamětníci pamatují, jak jedli zajatce z jiných ostrovů.

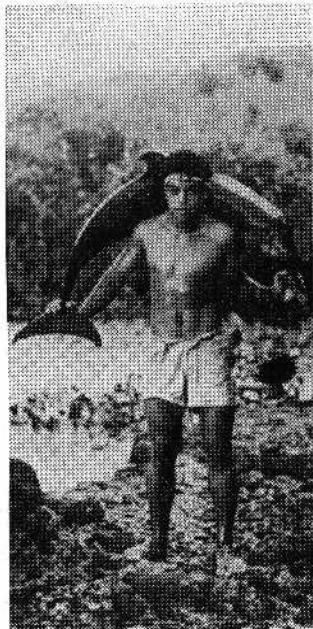
Posádky prvních lodí bělochů padli také za oběť místním kanibalům. To se nakonec stalo tragickým pro všechny obyvatel těchto ostrovů. Maso bělochů zaneslo mezi ně všechny možné nemoci civilizace a v krátké době z původních 200 000 obyvatel více než 195 000 vyhynulo. To byl také hlavní důvod, proč zde kanibalismus skončil.

Moře kolem Marques je plné hravých delfinů. Lov delfinů je pro nás dosti drahý podnik. Domorodci loví delfiny primitivně, ale drasticky, pomocí kamenů. Maso delfinů se chutí podobá spíše hovězímu než rybímu. Na tyto lovy se většinou vydávají před některými svými svátky, když vesnice potřebuje čerstvé maso. Jinak je k tomuto lovu může donutit pouze darovaný sud vína. Přípravy loďek trvají i dva nebo tři dny.

Pirogy utvoří v zátocě kruh. Uprostřed je náčelník, ruku položenou na čele a jakmile zahlédne hřbetní ploutve delfinů, dá povel k začátku lovu. Každý z členů posádek pirog (bývá jich kolem 20 i více),

vezme dva kameny a pod vodou s nimi o sebe tluče. Pro citlivé uši delfinů je to jako kvílící siréna. Tento hluk se pro ně stává nesnesitelný, vyskakují z vody a snaží se najít cestu na volné moře. Pirogy stále zmenšují kruh a tlačí delfiny ke břehu. Na delfiny je přítom ořesný pohled. Z prasklých ušních bubínků jim vytéká krev. Hrozně přitom trpí a hluk jim působí nesnesitelnou bolest.

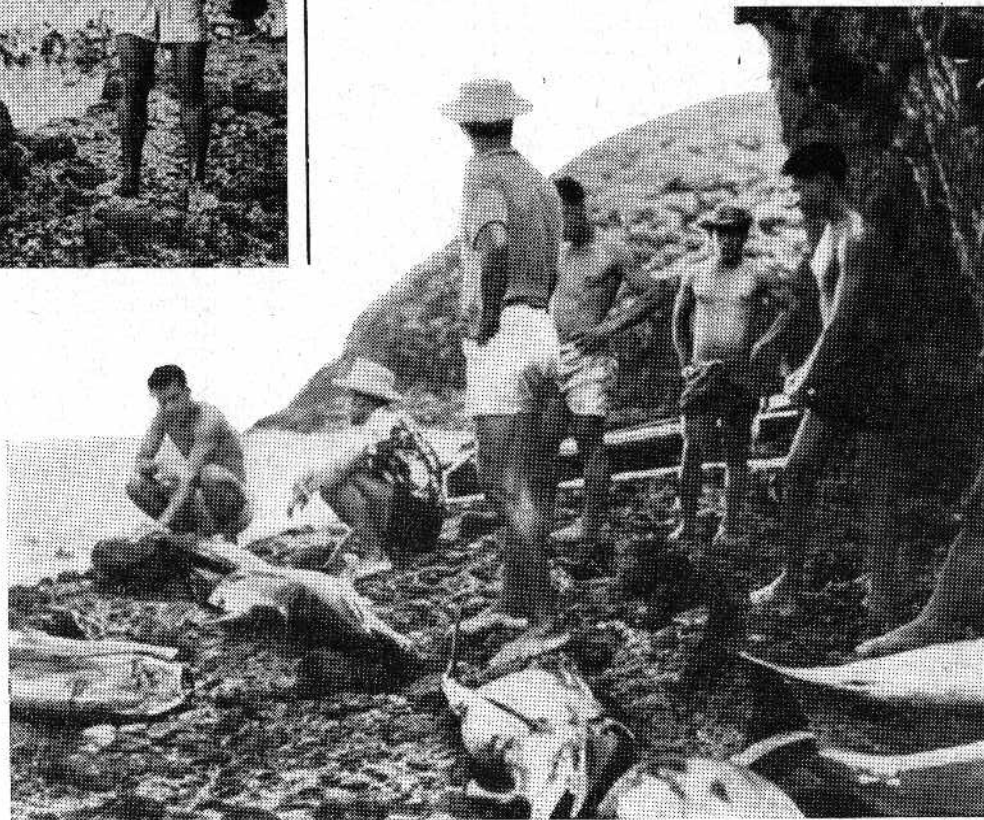
Někteří z nich vyskakují a se zavřenýma očima lapají po dechu. U břehu je domorodci utloukají kamením a sekají do nich mačetami. Z usekaných hlav stříkají gejzíry krve, až je moře úplně rudé. Někdy tímto způsobem uloví na jednu více než 100 delfinů. Když je lov skončen, teprve potom smí přijít ženy a ryby zpracovat. Jinak je všem ženám během lovu přístup k břehu zakázán. Vnitřnosti,



Aby přilákali žraloky, vrhají domorodci zkrvavené kusy delfinů na pobřežní skály

Ulovený delfin

Odpočinek posádek po lovu



kůži, ocasy a kosti oddělují. Ze srdce dělají polévku a ze hřbetu dělají řízky, které suší a nasolují. Ze zubů si vyrábějí náhrdelníky.

Tento surový lov kameny je velmi starý a používá se asi již jen na tomto ostrově Va-Pau.

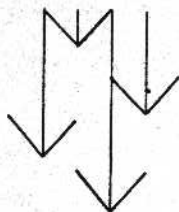
Z těchto masakrů však domorodci ještě dále těží. Krvi zaplavená zátoka začíná přitahovat žraloky. Během 2-3 dnů se jimi zátoka jen hemží. Domorodci nastrkají maso delfinů do otvorů ve skalách, které jsou zaplavovány příbojem. Tyto průrvy a otvory nesmí však být příliš potopeny ve vodě. Žraloci, kteří se snaží k masu dostat, se většinou v těchto skalách zachytí a nemohou zpět. Při odlivu je pak snadno domorodci usmrtit tříštitivými střelami. Potom je prodávají na Tahiti, kde se z nich vaří polévka.

Přeloženo podle Mondo Somerso

Dr. M. BUBNOVÁ - P. KATZ

Přinášíme seznam skladů a plnění stlačeného vzduchu a kyslíku v Čechách, přičemž pak na Moravě a Slovensku

ČECHY:



PLNIRNY TECHNOPLYNU:

Praha-Vysočany, Fučíkova 609
 Praha-Hlubočepy, U nádraží
 Nelahozeves
 Česká Lipa
 České Budějovice-Vráto
 Ústí nad Labem, Dostojevského

PLNIRNY JINÝCH ZÁVODŮ:

Modřanské strojírny, Modřany
 Kaučuk Kralupy
 VCHZ Semtin
 Chemické závody-Záluží
 Vlnec u Ml. Boleslavi
 Chemické závody-Sokolovo

SKLADY:

Kluk u Poděbrad
 Chvaly-Počernice
 Kladno, Tř. Čs. legií
 Příbram, Tyršova ul.
 Písek, Nábřeží 348 (státní jatka)
 Tábor, Erbenova ul. (ČSAD)
 Plzeň, Rokycanská ul.
 Sušice, Stalinova ul.
 Karlovy Vary-Tuhnice, Masná 149
 Mariánské Lázně, Husova ul.
 Chomutov, Rudé armády 147
 Most, Kapistská ul.
 Louny, Rudé armády
 Varnsdorf-Jiřetín pod Jedlovou
 Zatec, nádraží
 Jablonec, U Nisy 14
 Jičín, Jana Švermy
 Liberec, Frýdlantská 41
 Píhel u České Lípy
 Turnov, komunální služby
 Vrchlabí, komunální služby
 Řisuty u Rakovníka
 Pardubice, Na Ležánkách 468
 Čáslav, n. p. Kosmos
 Hradec Králové, komunální služby
 Havlíčkův Brod, Svatovojtěžská 57
 Kukleny, Závod Vítězného února

F. Bobek



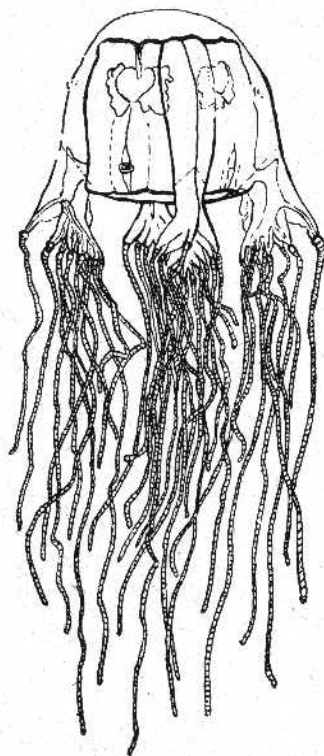
KARAS - snímek pořízen Flexaretou V
 autor: Dostál Otto

Mořská vosa — — — — — australské nebezpečí

Jakmile se v Australském denním tisku objevila zpráva, že v Severním Queenslandu zemřel čtyřletý chlapec následkem bodnutí mořské vosy, dva nejpřednější vědeckí pracovníci, zabývající se mořskou zvířinou se okamžitě dostavili na místo tragédie. Přestože všichni udělali pro jeho záchranu všechno, co bylo v jejich silách, Arno Kockartz zemřel v nemocnici v Cairns Base 15 minut potom, co jej otec vytáhl z vody, křičícího bolestí.

Co doufali, že ještě najdou na osudném místě u přístavu Half Moon Bay, 25 km jižně od Cairnsu? Mořskou vosu totiž obklopuje řada záhad, např. složení jejího jedu, způsob života atd. Vědci, kteří se zabývají těmito výzkumy mají nedostatek živých tvorů pro laboratorní výzkumy a narážejí i na finanční potíže. Toto místo výskytu mohlo být východiskem k jejich další práci, ale po mořských vosách již v klidném moři nebylo ani stopy.

Dosud není znám protijed, který by pomohl při bodnutí mořskou vosou. Jen málo Aus-



tralanů přežilo její pichnutí a to jen proto, že nedostali plnou dávku jedu, nebo se jim podařilo rychle uniknout z dosahu jejich chapadel. Jed však měl ničivý vliv na jejich nervovou soustavu.

V minulých 26 letech zemřelo v Severní Austrálii na následky bodnutí mořskou vosou 20 lidí. Po 3 až 5 minutách po bodnutí nastává smrt. Její jed je prudší a působí rychleji než jed Mamby - jednoho z nejjedovatějších afrických hadů.

Výzkumy těchto nebezpečných tvorů se zabývá na popud Národní lékařské rady Dr. J. H. Barnes, vládní lékařský důstojník v Cairnsu, a Dr. R. Edean, lektor zoologie na Queenslandské universitě.

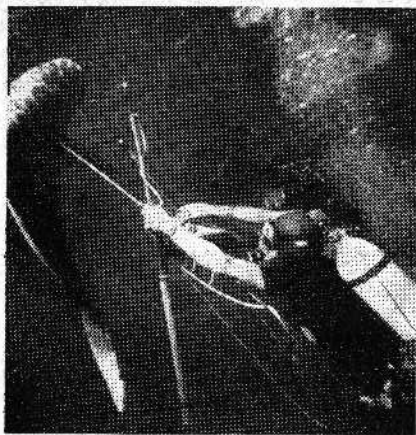
Proti jiným druhům jedů zhotovili již před 10 lety Dr. Edean a Dr. Weiner ochranné sérum. Jedná se o protijed proti ušknutí mnoha druhů jedovatých mořských hadů, škeblí, rostlin apod., kterých žije v tropických mořích velké množství.

Mořská vosa je jeden z mnoha druhů medúz, CHIRONEX FLECKERII. Má krychlovitý

tvar, je neprůsvitná a dosahuje velikosti fotbalového míče. Má čtyři hlavní chapadla, visící po jednom z každého rohu jejího těla, se stovkami malých, vláskovitých žahavých chapadélek, které dorůstají délky až 60 cm. Pohybuje se stejně jako ostatní druhy medúz trhavými impulsními pohyby na reaktivním principu, rychlostí až 8 km/hod. Jed mořské vosy je uložen v malých buňkách-sklípcích na jejich nesčetných chapadélkách. Dotkne-li se čehokoli těmito žahavými řáskami, stovky malých žihadel se vymršti ven a vystřikují jed.

Mořské vosy připraví každý rok o život desítky domorodců v jihozápadním Pacifiku a severní části Indického oceánu. Terorizují filipínské a japonské lovce perel, kteří ji nazývají „fire medusa“ - ohnivá medúza, protože její bodnutí mají pálivý účinek. Zatím jsou však lékaři a vědci proti jedu této medúzy bezmocní.

WALLACE CROUCH
TRITON

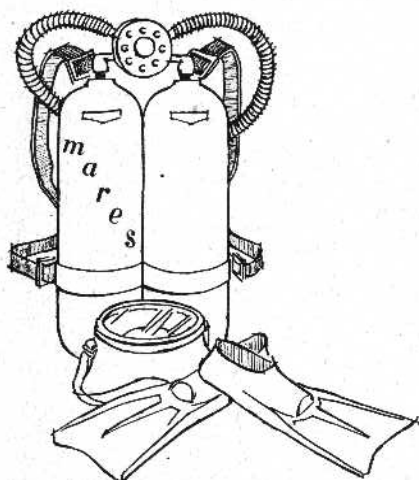


*Vaše kořist
nemůže
uniknout,
používáte-li
naši harpunu*

V I C O J E T

mares

ITALIE



VYRÁBÍ: PLOUTVE
DÝCHACÍ PŘÍSTROJE
MASKY HARPUNY
NEOPRENOVÉ OBLEKY
SVÍTILNY A J.

mares

RAPALLO ITALIE



Na Bermudských ostrovech se mohou turisté od 15 do 85 let projít po mořském dně mezi korály a rybami (po dobu 20 minut). Za 9 dolarů je jim zapůjčena potápěčská kukla se speciálním těsněním, která se převlékne přes hlavu, dosedá na ramena a ostatní tělo zůstává volné. Reklama láká ženy k podmořské procházce heslem: „Projděte se po dně, aniž si namočíte vlasy.“

V severní Austrálii je na ostrově trestanecká kolonie, ze které je útěk prakticky nemožný. Ostrov nemá vůbec žádný porost potřebný ke stavbě voru a funkci neúplatných strážců zastávají žraloci.

Na ochranu australských plavců před žraloky byly podél pláže vybudovány železné mříže, napájené elektrickým proudem. Ale ani to není dostatečnou ochranou, neboť žraloci se snaží proniknout i touto překážkou. Musela přijít na pomoc armáda, která sřeží bezpečnost plavců pomocí kulometů, namontovaných na motorových člunech.

Víte, že

1 km³ mořské vody obsahuje 5 kg rozpuštěného zlata?

Víte, že

můžete spatřit rejnoka létat nad hladinou? Zbavuje se totiž tímto způsobem cizopasníků. Váha tohoto exempláře dosahuje váhy okolo 2 tun a má rozpětí asi 4 m.



Zajímavým způsobem se bránili v letošní sezóně proti žralokům na australském pobřeží. Asi 50 m od břehu zakotvili v moři velké figuriny z plastických hmot, plovoucí ve vodě. Když se žralok do některé atrapy zahryzl, přiotrávil se a po několika dni mu bylo zle. Po těchto špatných zkušenostech žraloci před lidmi prchali.



U Splitu byl vyloven žralok, jehož obsah žaludku ukazuje na zdravou chuť k jídlu.

Vznikla pozoruhodná sbírka věcí:

- 1 peněženka (prázdna)
- 1 nečitelný deník
- 1 střevíc
- 1 hodinky, ukazující za 10 minut 3 hod.
- 1 automobilová poznávací značka.



V neděli před polednem 20. března 1966 skončilo ve Smetanově síni Obecního domu v Praze třídenní zasedání III. celostátního sjezdu Svazarmu pro spolupráci s armádou. Jednalo o činnosti branné organizace v období let 1961—1966. Předseda ústředního výboru Svazarmu generálporučík Josef Hečko poukázal ve svém referátu na úspěchy, jichž branná organizace dosáhla právě v období mezi druhým a třetím sjezdem, které bylo pro svazarmovskou organizaci zatěžkávací zkouškou, neboť byla důsledně přehodnocena veškerá činnost, prohloubena pozornost věnovaná technické, branné i sportovní výchově občanů a jmenovitě mládeže, na školách I. a II. cyklu zakládány branné kroužky, a zatímco došlo k daleko většímu sepejetí branné organizace s Československou lidovou armádou, než tomu bylo



Generálporučík Josef Hečko,
předseda Svazarmu

dříve, nezapomínalo se ve Svazarmu ani na sportovní výchovu, neboť byla celá řada sportovců, kteří vybojovali Československu ve svém oboru světové prvníství. V roce 1965 na základě usnesení orgánů ústředního výboru Komunistické strany Československa bylo rozhodnuto převést činnost základních organizací ze závodů do sídlišť. Přestože počet základních organizací poklesl na 8754 s 533 092 členy, ukázalo se, že na druhé straně byly vytvořeny všechny podmínky, aby v sídlišťích vznikly silné, akceschopné celky s technickými a materiálními možnostmi pro plnění hlavních úkolů branné organizace. Úspěchy potvrdilo i 35 delegátů a osm hostů, kteří vystoupili v diskuzi z celkového počtu 518 delegátů a delegací ÚV KSČ, ÚV ČSTV, ÚV ČsČK, ÚV ČSM, ÚV SPB a ministerstva národní obrany.

Ze zápisníku třetího sjezdu Svazarmu

ÚSPĚCHY SVAZARMU V ČÍSLECH

- v roce 1961 bylo zjištěno při přezkušování branců řidičů, že při zkouškách po nástupu do základní vojenské služby neuspěla 2 %, zatímco v roce 1965 to bylo již méně než 0,5 %
- v roce 1962 získalo kvalifikaci RT 86 % branců radistů, v roce 1965 již 104 %
- v roce 1962 připadalo na brance výsadkáře 4,1 seskoku, v roce 1965 již 4,5
- v roce 1961 získalo v základní přípravě branců 14,6 % odznak „Střelec“, v roce 1965 již plných 40 %
- ve II. etapě VPO k civilní obraně se zúčastnilo školení 4 211 200 občanů, to znamená 31 % veškerého obyvatelstva. Druhá etapa měla výchovný i odborný vliv na občany a poskytla jim celou řadu návodů jak se chovat v konkrétních podmínkách napadení. V základních a zdokonalovacích kursech na úrovni okresů bylo v letech

1962 až 1964 připraveno celkem 93 636 cvičitelů a kromě toho bylo vycvičeno v IMZ 7861 cvičitelů. Rovněž bylo vyškoleny 41 725 velitelských kádrů útvarů svépomoci v základních kursech a 14 724 v kursech zdokonalovacích

- v roce 1964 navázali svazarmovští radioamatéři 700 000 spojení, v roce 1965 již přes 800 000
- v roce 1961 navštívilo svazarmovské autocampingy 33 229 hostů, v roce 1965 již 175 599
- v roce 1963 měla silniční pomoc motoristům 2077 členů, v roce 1965 již 2535 členů
- v roce 1961 vyškolily svazarmovské autoškoly 35 108 řidičů osobních automobilů, v roce 1965 49 800
- v roce 1961 bylo ve Svazarmu organizováno 164 000 střelců, v roce 1964 již 280 996
- v roce 1962 bylo 24 326 leteckých modelářů, v roce 1964 již 28 125

Z referátu generálporučíka Josefa Hečka, předsedy ÚV Svazarmu

„To, že zdůrazňujeme naprosto dialektickou jednotu branné přípravy a zájmové i sportovní činnosti, naprosto neznámá, že bychom chtěli rozvoj zájmové a sportovní činnosti brzdit nebo nějak omezovat. Právě naopak. Zkušenosti potvrzují, že právě tato jednotu vytváří širší prostor a dává možnosti novému rozvoji zájmové a sportovní činnosti. Na druhé straně masový rozvoj zájmové a sportovní činnosti skýtá možnosti a vytváří příznivé organizační, kádrové a materiální podmínky pro dobrou přípravu

branců a záloh pro armádu a stejně i pro přípravu ostatních občanů k obraně vlasti.“

M. Mamula, vedoucí oddělení ÚV KSČ na ustavující schůzi ÚV Svazarmu

„Naše strana se snaží, aby se před-sjezdová politická a pracovní aktivita stupňovala a vytvořila široký jednotný proud tvořivého úsilí a odhodlání důsledně realizovat závěry, které vyjádří ve svých usneseních XIII. sjezd KSČ. Svazarm se do tohoto proudu zařadil už na svých výročních členských schůzích, ještě výrazněji to zaznělo na okresních konferencích a zcela jednoznačně to prokázal třetí sjezd,

který byl vyvrcholením přípravy svazarmovců k nástupu do další práce. Není pochyb o tom, soudružky a soudruzi, že třetí sjezd Svazarmu sehrál plně politickou úlohu, která byla od něj očekávána. Přihlásil se jednoznačně k celkové politice naší strany i k úkolům, které ze současné linie strany vyplývají pro jeho vlastní práci. Úloha Svazarmu v nastávající etapě se podstatně zvyšuje. Počítá se s tím, že Svazarm bude samozřejmě svými prostředky a způsoby pozitivně ovlivňovat celospolečenské procesy v politice, ekonomice, ideologii a kultuře, a že podstatně zvýrazní své působení v oblasti obrany země.“

Třetí celostátní sjezd Svazarmu projevil souhlas s doplňky a některými úpravami organizačního řádu, přijal rezoluci a zvolil nový ústřední výbor a ústřední revizní komisi a ve svém závěru odeslal dopis ústřednímu výboru Komunistické strany Československa a rezoluci k agresí Spojených států ve Vietnamu.

Zprávy Z ÚSTŘEDNÍ POTÁPĚČSKÉ SEKCE

NOVÁ ADRESA PPLK. JOSEFA GAZDÍKA

V důsledku přestěhování „Potápěčské činnosti“ při ÚV Svazarmu oznamujeme novou adresu s. pplk. Josefa Gazdika: Národní třída 25, Praha 1 vchod E, telefon 233 027. Písemný styk však zůstává nadále na adrese: Opletalova 29, Praha 1.

Zprávy z ÚPS

Katalog prací pod vodou (Prováděcí pokyny) vyjdou v bulletinu ÚV Svazarmu. Budou rozeslány v dubnu t. r. všem okresním výborům Svazarmu.

Z obsahu:

- Usnesení orgánu ÚV Svazarmu
- Pokyny pro odměňování potápěčů a vodičů za poskytnutí výkonu
- Kalkulační vzor pro stanovení a fakturaci cen potápěčských prací
- Sazebník náhrad za použití potápěčské výstroje a nářadí.

Pozvání GST na mistrovství NDR v potápění bylo přijato. Reprezentační družstvo bude jmenováno až po prvních dvou výběrových závodech.

Dosud není ujasněna účast kapitalistických států na VII. mezinárodním mistrovství na přehradě Souš.

Soudruh Karhan předal soudr. pplk. Gazdíkovi návrh výcvikových směrnic pro potápěče, upravený podle připomínek projednaných na zvláštní schůzce.

Podle plánu mezinárodních oddělení bylo potápěčům přiděleno 7 zájezdů do NDR, MLR, PLR a 7 přijetí potápěčských družstev ze stejných států.

potápěč

3 66

DVOUMĚSÍČNÍK SVAZARMU PRO SPORTOVNÍ POTÁPĚNÍ

Vydává Vydavatelství časopisů MNO - Praha 1, Vladislavova 26, tel. 23 43 55-9

Redakce: Praha 1, Jungmannova 24, tel. 23 43 55-9/kl. 480

Hlavní redaktor: Alexander Richter

Redakční rada: E. K. Balon CSc., inž. Karel Beránek, Bohuslav Blažej, kpt. František Bobek, pplk. Josef Gazdík, Petr Karhan, Antonín Pašek, Jiří Tůma

Grafická úprava: Bohuslav Blažej

Kresby: Jiří Tůma

Vychází 6X ročně — cena výtisku 4 Kčs

Pololetní předplatné 12 Kčs. Rozšiřuje PNS, do jednotek ozbrojených sil VČ MNO - administrace Praha 1, Vladislavova 26. — Objednávky přijímá každý poštovní úřad a doručovatel. Dohledací pošta Praha 07. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS - vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1, Tiskne Naše vojsko, závod 03 Praha. — A-17*61130

Časopis vychází každý lichý měsíc.

© Vydavatelství časopisů MNO Praha.

Fotografie na obálce:

1. strana: Snímek z Mondo Sommerso
2. strana: Snímek z Mondo Sommerso
3. strana: Snímek z Paris Match
4. strana: Před bouří - Paris Match

NA ZÁKLADĚ DOSAŽENÝCH VÝSLEDKŮ V RŮZNÝCH ZÁVODECH BYL VYBRÁN ŠIRŠÍ KÁDR REPREZENTAČNÍHO DRUŽSTVA POTÁPĚČŮ MUŽŮ A ŽEN PRO ROK 1966:

Černá Dana, Gerendášová Anežka, Chyliková Helena, Jirků Jaroslava, Králová Jana, Maxerová Marie, Neradová Eva, Novotná Marie, Poláková Zuzana, Procházková Helga, Veselá Hana, Šambergerová Božena, Zástěrová Irena, Zástěrová Věra, Zástěrová Zdena.

Baďura Drahomír, Bambuch Jaromír, Binder František, Bulíček Václav, Drbal Miroslav, Ďuríník Eugen, Germanič Zdeněk, Grohman Kurt, Hamerník Josef, Flégl Ladislav, Homa Artur, inž. Korž Ivan, Krabec Jiří, Kuklík Rudolf, Kupec Ladislav, Kuře Zdeněk, Michel Eduard, Nosek Petr, Procházka Jaroslav, Prostředník Štěpán, Pyš Jan, Pudláč Bohdan, Rolin Ludvík, Roscher Arnošt, Sedlačko Ladislav, Seltenreich Ivan, Vít Jiří, Vlček Jaroslav, Pařízek Bruno.

OBSAH:

Vražda delfinů
Výsledek III. sjezdu Svazarmu
Série závodů v Berlíně
a Rostoku
Tuffy
Šilenci
Podmořské poklady
Dlouhodobý pobyt v přetlaku
Stopa v oceánu
Výevik na pramici

СОДЕРЖАНИЕ:

Убийство дельфинов
Результаты III съезда организации Свazarm
Серия состязаний в Берлине и Ростокe
Туффи
Выдержка из романа Насибова
Подводные сокровища
Следы в океане
Обучение на лодке
Гипербария

CONTENU:

Un massacre des dauphins
Une serie d'épreuves à Berlin et Rostock
Les affolés
Le séjour de longue durée sous pression
L'instruction avec un bachot
Les résultats du III. congrès de Svazarm
Tuffy
Les trésors sous-marins
Une trace en océan

INHALT:

Mord der Delphinien
Eine Reihe von Wettkämpfe in Berlin und Rostock
Der langfristige Aufenthalt im Überdruck
Das Ergebnis des III. Kongresses von Svazarm
Tuffy
Die Spur im Ozean
Schätze auf dem Meeresgrund
Die Ausbildung auf der Fähre Nasibov: Wahnsinnige

Sportovní komise připraví do příští schůze jmenný seznam rozhodčích pro mistrovství ČSSR i VII. mezinárodní mistrovství.

Reprezentanti, kteří nemají kompas, se mohou prostřednictvím svých OV Svazarmu obrátit na oddělení MTZ UV Svazarmu.

Soudruh Daněk z Ostravy podrobně informoval členy UPS o případu na Hincově plesu a o pokusu v hyperbarické komoře včetně akce na přehradě v Žermanicích. K této zprávě byla bohatá diskuse. UPS pověřuje s. Daňka, aby projednal na městské sekci v Ostravě akci vytažení těla zahynuvšího s. Kaďorka a požaduje, aby byla na UV Svazarmu nejpozději do 25. 5. t. r. předána písemná zpráva o zajištění této akce, přesný program atd.

S. Richter předložil sekci několik návrhů nového potápěčského odznaku ke schválení. Byl vybrán návrh akad. malíře s. Holase z Ostravy.

Předseda sportovně technické skupiny podal návrh, aby na závažnější závody byl vyslán zástupce UPS sekce a současně též delegován rozhodčí. Předsednictvo UPS s tímto návrhem souhlasí.

Oblastní přebory budou uspořádány takto:

Čechy – východ v Náchodě
Čechy – západ v Karlových Varech

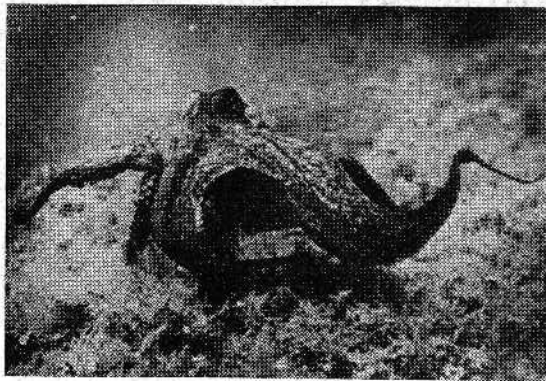
Morava – Ostrava
Slovensko – Žilina

Soudruh pplk. Gazdik zašle na všechny okresy a pořadatelům oblastních přeborů dopis s pokyny, jak organizovat okresní a oblastní přebory.

Další schůze UPS se konala 2. května 1966.

Ústřední kurs řezání pod vodou

Koncem června 1966 bude podle plánu oddělení BTS UV Svazarmu proveden v rámci potápěčského výcviku ústřední kurs řezání pod vodou s řezací soupravou BO. S výše uvedenou soupravou smí pracovat jen zkušený potápěč, který je držitelem výcvikového stupně „C“ a držitelem paličského oprávnění, tj. autogenického řezání. Upozorňujeme všechny zájemce, kteří mají zájem o tento kurs a splňují výše uvedené požadavky, že se mohou do kursu přihlásit jen po předchozím projednání v okresní potápěčské sekci cestou svého okresního výboru Svazarmu na adresu: UV Svazarm – odd. VTS, Opletalova 29, Praha 1, nejpozději do 30. května 1966. Účastníkům kursu poskytne UV Svazarmu náhradu za jízdné 2. třídou vlakem (nebo autobusem) z místa bydliště do kursu a zpět, ubytování a stravování. Refundace ušlé mzdy bude poskytnuta jen ve výjimečných případech.



SETKÁNÍ S CHOBOTNICEMI

Jsou zde chobotnice? Takto se často s ostražitostí ptá člověk, který se chce poprvé vykoupat v moři. Pověsti připisují těmto mořským živočichům vlastnosti, které jim nepatří. Obviňují je často z krvežíznivosti. Tyto neodůvodněné obavy bývají zavíňeny vyprávěním ostřílených námořníků a také knihami některých autorů. Sám jsem slyšel vypravovat, jak se chobotnice pokoušela odtáhnout býka, který zašel po kolena do vody. Potom jsem četl v knížce, jak chobotnice vyskočila z vody a hnala se po břehu za psem. Podobné povídky jsou pro nezkušené lidi.

Ve vodách dálného východu se chobotnice vyskytují často. Žijí ve velkých hlubinách, od 20 do 300 m, ale nikdy se neobjevují na mělčině. Živí se hlavně kraby a měkkýši. Na člověka chobotnice neútočí. Při setkání se skokanem nebo potápěčem se především snaží přesvědčit „nezvaného“ hosta, že je skutečně strašnou mořskou obludou: mění barvu, zaujímá hrozivé postavení, vymrštuje a smršťuje chapadla. Když budete vytrvali v pronásledování, chobotnice se pokusí zmizet za „kouřovou“ stěnou – vypustí tmavý oblak zvláštní barevné látky.

A tak tedy chobotnice nejsou v podstatě nebezpečné. Ale nemá smysl „ve hře“ s nimi zacházet příliš daleko nebo je chytat rukama. Ovinou vás chapadly, přísají se k velkému kameni a mohou vás držet pod vodou dost dlouho. Mimochodem, nesmíme si plést chobotnice s kalmarem. Mají totiž deset chapadel a jejich tělo je daleko větší. Bývají různé – malé, které můžeme chytit na udici, a obrovské, které se dají do boje s vorvaněm.

Chobotnice se loví obyčejně harpunou, ale ještě lépe kopím, jejíž délka musí být dostatečná, aby chapadla nedosáhla na lovce. Chobotnice vyzvednutá nad vodu ztrácí pohyblivost a na suchu je úplně bezmocná. (Jak by mohla honit psa!)

Lékař vědecko-technické skupiny BS-AC Dr. Betts nedávno uveřejnil výsledky svých výzkumů, jak potápěči reagují na chlad a jak dalece chrání neoprenový oblek před prochlazením. Zkouškám v Stony Cove se podrobilo dvacet dobrovolníků, kterým se zaznamenával čas a hloubka ponoru, množství spotřebovaného vzduchu aj. Pět účastníků bylo velmi prochlazeno, jeden dokonce o 1 °C pod přípustnou hodnotu, přestože byl oblečen do 3/16" neoprenového obleku s bavlněnou košilí vespod. Tento potápěč ztrávil 25 minut v průměrné hloubce 12 metrů. Dr. Betts říká: Po výstupu z vody se chvíle a dělalo mu potíže udržet v ruce misku s polévkou. Ovšem zdá se, že většina potápěčů bere zřetel na teplotu vody i ovzduší a z vody vystupují dříve, než mohou nebezpečně prochlaznout.

Podle informací získaných od jugoslávské celostátní organizace „Savez za sportski ribolov na moru i podvodne aktivnosti Jugoslavie“ se sídlem v Rjece, předkládáme našim čtenářům několik pokynů, které je nutno dodržovat na jugoslávském pobřeží.

Potápění je zakázáno v hraničních pásech, v přístavištích a dalších zvlášť označených oblastech. Potápění s přístrojem je povoleno pouze v oblasti: Koper, Pula, Rjeka, Split a Černá Hora za předpokladu dodržení všech předpisů, o nichž zájemci mohou obdržet informace na shora uvedené adrese nebo přímo na místě.

Cizinci, kteří mají zájem o potápění s přístroji nebo fotografování pod vodou, musí toto ohlásit místnímu úřadu s udáním místa a doby potápění. Místní úřad poskytne zájemcům potřebné informace a vydá příslušné povolení. Pokud by zájemce chtěl provádět podmořský výzkum je nutné, aby si vyžádal zvláštní povolení od „Institutu pro ochranu přírody“.

V oblastech určených pro přístrojové potápění není dovolen podmořský rybolov. Rybolov je možno provádět pouze v souladu se zvláštními směrnicemi a nařízeními. K lovu pod vodou je nutné mít zvláštní povolení místního orgánu, které je platné pouze v úzce vymezeném prostoru. Výše poplatku je stanovena místními orgány různě. Povolení jsou vydávána na osobu a jsou neprenosná. Je také možno si zakoupit celoroční povolení pro celé území Adriatiky. Potápění a lovení ryb bez povolení je trestáno pokutou, při čemž veškerá výstroj je zabavena.

V největších jugoslávských klubech „Mornar“ ve Splitu, „Neptun“ v Dubrovniku, „Za Ronči“ v Portoroži a „Centrum“ v Rjece mají zavedenou lékařskou pomoc a služby pro potápěče. V těchto klubech a klubech ve městech Pula, Tivat a Šibenik je možno získat povolení v potápění i plnit lahve kompresorem. O zvláštních směrnicích a nařízeních týkajících se rybolovu je nutné se informovat u místních orgánů.

Potápění v Jugoslávii

v letošním roce

Dobré styky potápěčů GUWELIN Berlín a České Lípy se utužily při vzájemném utkání v Berlíně, kterého se 16. února v nádherné „padesátce“, v areálu SPORTFORUM Berlín zúčastnil i další klubový celek Postupimi. V rychlém sledu byly absolvovány čtyři soutěže jednotlivců a štafeta pětičlenných družstev s přístrojem. Závod na 40 m vyhrál překvapivě Koch z Berlína za 22,6, slalom a 300 m plavání s ploutvemi pro sebe rozhodl Procházka z České Lípy, kombinovanou disciplínu — pro níž se už všeobecně vžil název žilinská, vyhrál jako obvykle Binder z České Lípy. Ve čtyřboji jednotlivců spolu jako již mnohokrát předtím bojovali o prvenství právě Binder a sympatický reprezentant NDR Frank Meyer z Postupimi. Binder byl úspěšnější, ale nakonec se smál třetí — byl to bojovný Badtke z Postupimi, který Bindra nakonec předstihl o tři body. Českolipští vytěžili jako obvykle z vyrovnanosti svých závodníků a vyhráli zcela jasně trojtukání mužstev součtem 24 214 bodů (sestava Binder, Procházka, Roscher, Herma, Nosek) před Postupimi 20 013 bodů a Berlínem 18 773 bodů. Utkání mělo slavnostní rámeček, hlavním rozhodčím byl konstruktér známých ploutví NAJADE a brýlí TAJFUN Franz Mönke — jinak předseda potápěčského klubu GUWELIN. Nakonec šest prvních v soutěži jednotlivců: **1. Badtke (P) 4858, 2. Binder (ČL) 4855, 3. F. Meyer (P) 4730, 4. Roscher (ČL) 4676, 5. Procházka (ČL) 4466, 6. Herma (ČL) 4120.**

Ženy plavaly v Berlíně jen vložené závody, závod s ABC vyhrála na hladině Jírků a na 20 m pod vodou Procházková — obě z České Lípy.

Hlavním cílem potápěčů z České Lípy i Žiliny byl ovšem přístav Rostok a slavná plavecká a skokanská NEPTUN-Halle. Zde se konaly ve dnech 19. a 20. února I. mezinárodní potápěčské závody. Potápěči Rostoku jsou řadu let v popředí potápěčského sportu NDR a jejich špičkový závodník Detlef Meyer je skutečná třída. Nebyl dosud mistrem NDR, i když v roce 1965 měl titul doslova na dosah ruky (vyhrál Dombrowski). Klaus Huckstorf, Blazynski a Kirst jsou další tři bojovníci, kteří chtěli strhnout vítězství na stranu domácích. Postupim přijela rovněž v nabitě sestavě. V mužstvu byli mistři NDR: Dombrowski (1965), Horst Pastor (1964), Frank Meyer (1963) a vítěz popsaného již závodu v Berlíně Badtke. Česká Lípa šla do boje s cílem udržet vysoký standart známý již v řadě míst NDR a Žilina nechtěla v ničem zůstat pozadu — vždyť to byl její první zahraniční start. Byly dány všechny předpoklady pro velké boje a ty skutečně přišly. Po dva dny bojovalo 31 mužů a 9 žen v řadě disciplín, došlo k řadě radostných chvil i zklamání. Domácí byli na závody speciálně připraveni a vyhráli v jednotlivcích

i družstvech zaslouženě. Česká Lípa byla v soutěži mužů na druhém místě doslova do poslední disciplíny, kdy byla předstížena finišujícím celkem Postupimi. Žilina postižená dvěma diskvalifikacemi uhájila čtvrté místo před B-mužstvy Postupimi i Rostoku. I tato „Běčka“ však byla velmi silně obsazena a jména Lehman, Hille, Grawe, Till a další nejsou v NDR neznámá. V jednotlivcích měl jedinečnou serii Detlef Meyer. Vyhrál slalom na 25 m za 15,3 (Procházka třetí 18,6), skvělý čas na 25 m pod vodou 11,6 znamenal další prvenství (z našich Binder 13,1 šestý), vyhrál i 100 metrů se zvedáním přístroje 1:15,3 min. (z našich Binder 1:28,7 — čtvrtý) a kombinovaný závod na 150 m za 1:33,6 (z našich Binder 1:35,3 — druhý). Meyer měl slabší jen závod na 400 m s ploutvemi (jen práce nohou), kde byl sedmý za 5:06,4 minut, zatímco vyhrál Hille (Rostok II) 4:58,6 min. a z našich byl nejlepší Hirner (Žilina) jako druhý časem 5:00,3 min. Pro družstva se navíc bodoval závod dvojic na 100 m s jedním přístrojem a štafeta 4x50 m s přístrojem, který se předával pod vodou.

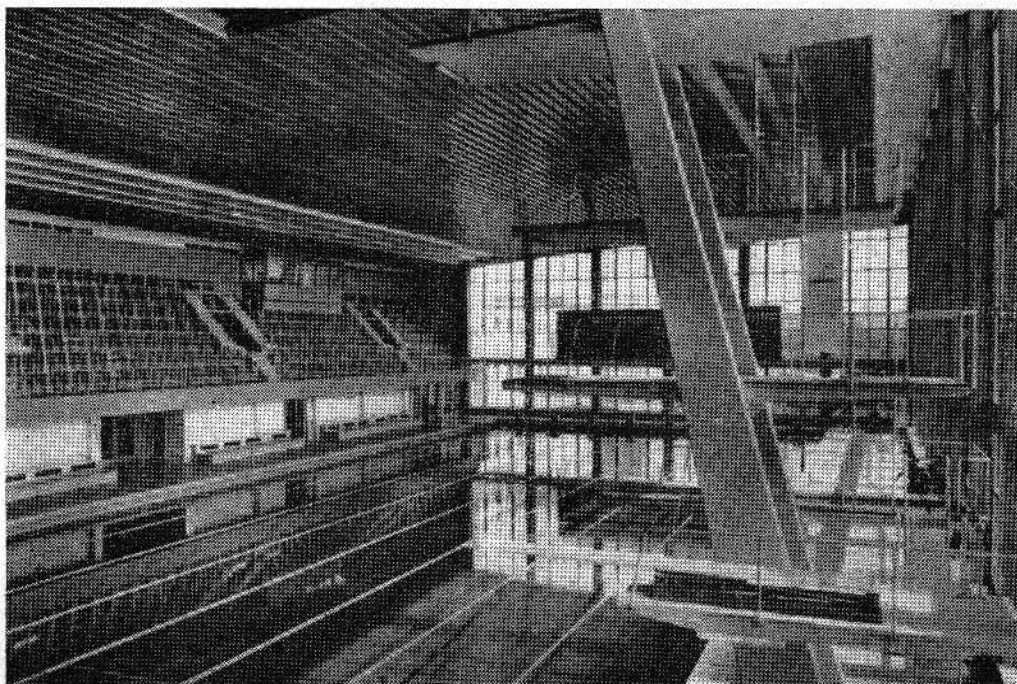
V hodnocení mužstev vzniklo nakonec pořadí: **1. Rostok I. 30 442, 2. Postupim I. 28 756, 3. Česká Lípa 28 580, 4. Žilina 26 651, 5. Postupim II. 23 149, 6. Rostok II. 20 502.**

Prvních šest v jednotlivcích: **1. D. Meyer 6488 bodů, 2. F. Meyer (P) 6080, 3. Germanič (Žilina) 5721, 4. Binder (ČL) 5596, 5. Roscher (ČL) 5485, 6. Hirner (Žilina) 5477 atd.**

Ženy bojovaly stejně nesmlouvavě ve čtyřboji. Slalom vyhrála Irena Sohn 19,2 (z našich třetí Jírků 21,6 vt) a táž závodnice vyhrála 25 m pod vodou za 14,6 vt. Také závod na 20 metrů s ploutvemi (jen nohy) vyhrála Sohn za 3:24,4 min. před Jírků (ČL) 3:25,8 min. Výborná Irena byla však diskvalifikována na 100 m s přístrojem a tak prvenství získala Uršula Wetzel (mistryně NDR 1965) 4075 bodů, 2. Jensen 4012, 3. Sohn 3874 (všechny Rostok), 4. Jírků 3272. V družstvech získaly ženy Rostoku 11 781 bodů před Českou Lípou 9338 bodů.

Skvělá úroveň závodu předčila všechno, co až dosud byla v halových závodech potápěčů dosaženo. Nechceme tím říci, že by naše oblíbené a o větší tradici se opírající závody v Ústí nad Labem a Žilině byly horší. Mají vždy větší počty startujících a o překvapení není nouze. V NDR však šla do boje jen skutečná elita sportovních potápěčů a nás může mimořádně těšit, že naši závodníci nehráli v žádném případě druhé housle. Žilinstí podali přesvědčivý důkaz o tom, že využití dobrých tréninkových podmínek nese vzhůru výkonnosti a navíc stejně jako Českolipští splnili normy sportovní-společenské, což v žádném případě není nutnost poslední, ale prvořadá.

Serie závodů v Berlíně a Rostoku



Hala v Berlíně

Vlastnoručně vyrobené potápěcí přístroje z Prahy

Pod tímto názvem otiskl západoněmecký časopis Delfin zprávu svého dopisovatele Wilhelma Pröhla. Autor zprávy popisuje své setkání se třemi pražskými potápěči na ostrově Hvar (Jugoslavie) a obdivuje kvalitní, dokonale provedenou, veškerou výbavu počínající pouzdry na fotoaparáty a kameru, přes hloubkoměr, exposimetr a mokré oděvy až po ústenkové automatiky a kompresor.

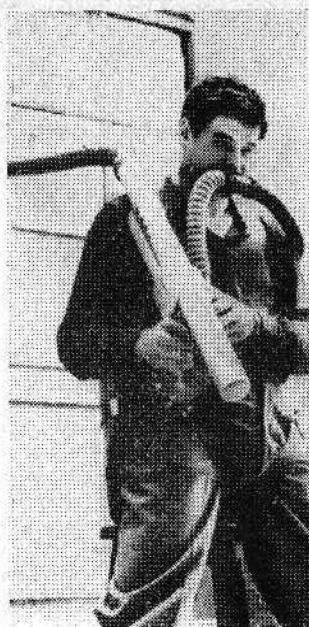
Z uveřejněných fotografií jsme poznali naše potápěče z deváté základní organizace Tesla Hloubětín.



Švédský potápěč J. A. Anderson po vynoření z jezera Alan. Tento mladý potápěč dosáhl ve skafandru hloubky 225 m za účelem vyzkoušení nových směsí plynů používaných při hloubkových sestupech. Do této hloubky se ponořil za 2 hod. 25 min., výstup trval 3 hod. Anderson prohlásil, že je téměř nemožné pohybovat se v hloubce 225 m pro naprostou tmou a pro tlak 23 atm.

Dokonale vybavený skutr pro potápěče uvedla na trh firma Ribikof Oceanics. Na skútru jsou dva reflektory pro fotografování a filmování, elektricky ovládaná kamera se zvláštní soustavou objektivů pro filmování pod vodou a navigační přístroje. Na rozdíl od jiných skútrů, kde potápěč plave za skútre, na tomto novém skútru potápěč leží.

Protonový detektor si můžete koupit v Anglii za cenu téměř 100 Liber. Tento vysoce výkonný detektor firmy Lillywhites slouží k hledání potopených lodí, nevybuchlých bomb a munice, podmořských kabelů a potrubí, nebo mnoha dalších předmětů a zařízení.



Významnou novinku přináší firma Biongonics. Je to dvoustupňová náustková automatika s vestavěnou ohebnou dýchací trubicí. V případě potřeby může z automatiky dýchat nejen potápěč, který má automatiku v ústech, ale i druhý, který dýchá z volného konce dýchací trubice. Tím odpadá předávání automatiky na nádech.

Po fotoaparátech Calypso, které nepotřebují pod vodou vodotěsný obal (vyrábí se ve Francii se světelností 3,5 a v Japonsku se světelností 2,8) přišla v zahraničí na trh i první 8 mm kamera Autosub 8.

Ted Griffin získal světovou proslulost v ohoštění vorvaně. Na obrázku ho vidíme jak sedí na 7 m dlouhém a 400 kg těžkém vorvani, kterého ohočil a sprátil se s ním.

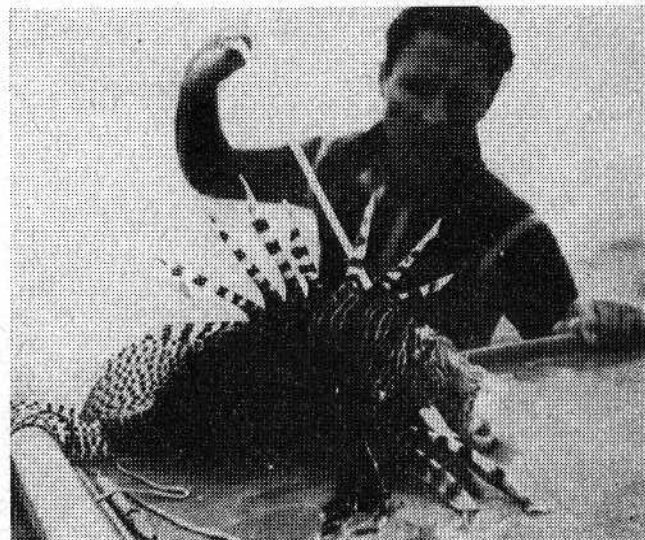


Po pokusech „Precontinent III“ následují další

„Precontinent IV“ – v tomto pokusu bude zřízeno ponorné obydlí u Villanfranqui (Francie) v hloubce 100 m. Pět potápěčů hodlá strávit pod vodou dva týdny, při čemž se budou pravidelně potápět do hloubky 158 m. Pokus „Precontinent V“ – který byl původně plánován na srpen 1965 se uskuteční pravděpodobně v druhé polovině letošního roku. Místo pro jeho provedení ještě zvoleno nebylo. Oč tu půjde? Pět potápěčů má strávit dva týdny u hranice pevninové mělčiny v hloubce 177 m. Počítá se s tím, že odtud se budou potápět do hloubky 270 m.

Cousteau při svých pokusech používá 4 láhvového přístroje typu A1-5 s pracovní zásobou vzduchu kolem 5000 litrů. Přitom dvě láhve jsou připevněny jako obvykle ventily vzhůru, druhé dvě pak po stranách, ale ventily jsou obráceny dolů. Při tomto rozmístění lahví jsou usnadněny pohyby potápěčů.

Na závěr svých pokusů hodlá kapitán Cousteau vyslat skupinu odvážných potápěčů do hloubky 390 m z ponorného zařízení v hloubce 198 m.



Tento nádherný exemplář (*Pterois volitans*) byl uloven v moři Nové Caledonie.



Slurp gun – nasávací harpunu používají američtí akvaristé a potápěči na chytání malých rybek do domácích akvárií. Po zmáčknutí spouště vytvoří pohybivý píšť v komoře podtlak, který vsaje rybku hlavní do nádoby z umělé hmoty.

Novou velkou atrakcí na pobřeží Floridy ve Spojených státech je jízda slona na vodních lyžích. Slon stojí mírně rozkročen na lyžích, z nichž každá je široká kolem 90 cm. Na jedné lyži s ním stojí i jeho ošetřovatelka. Zdá se, že slon si tyto vyjížďky velmi oblíbil.

Členové plaveckého klubu na jednom z Bahamských ostrovů objevili potopenou starou španělskou loď. V jedné kajutě byla truhla plná zlatých mincí ze 17. století. Mnoho zlatáků bylo rozsypano v jiných kajutách a na palubě. Amatéři potápěči začali potají vynášet poklady na souši. Tajemství nezůstalo však tajemstvím, a tak se stalo, že jednoho dne se u vraku objevila konkurence.

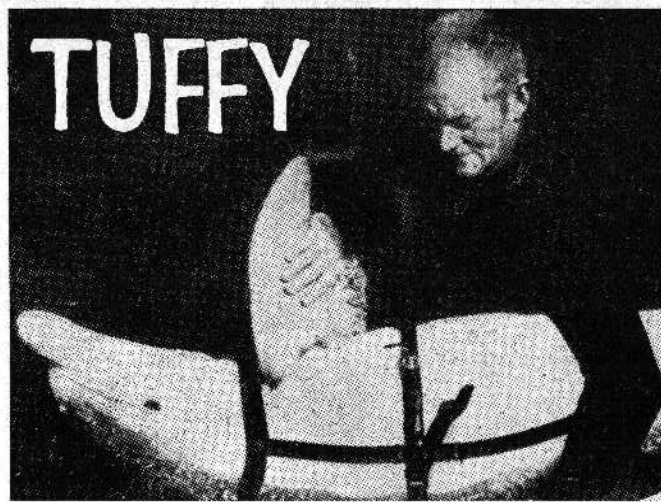
Objevitelé pokladu se dovolávali starého pravidla „kdo dřív přijde...“ a dali protivníkům ultimatum: „Skočí-li někdo z vás do vody, začne válka!“ Válka hned také začala. Na vodě i pod vodou. Musela zasáhnout i policie.

Mír zatím uzavřen nebyl. Soupeřící skupiny házejí teď do vody nad potopenou lodí kusy ryb, aby přilákaly žraloky. A tak žraloci hlídají potopený poklad, aby se nedostal do rukou konkurence.

Žralok, který se zdá jakoby pozoroval okolní korále nemá z toho nic. Je již neškodný, harpuna měla přesný zásah.



ZPRÁVY ZE SVĚTA



Toto jméno zná snad každý potápěč v Severní Americe. Jde totiž o jméno delfína, který se zúčastnil americké obdoby francouzských Precontinentů, Sealabu II. Pro tento účel byl speciálně trénován vědeckými pracovníky v základně vojenského námořnictva v Point Mugu v Kalifornii. Delfin se stal později pro svoji hravost miláčkem celého osazenstva, ovšem jeho zařazení do celého programu nespočívalo v obveselování potápěčů. Jeho prvořadým úkolem byla pomoc při vyhledávání ztracených potápěčů. V normálním případě potápěč vystoupí na povrch a poměrně snadno zjistí kde se nalézá – takový postup si však nikdo z posádky Sealabu nemohl dovolit. Aby k takovým zabloudnutím docházelo co nejméně, byli potápěči vybaveni příručními sonary, k jednotlivým pracovištím byly vyznačeny cesty a přísně byl uplatňován systém dvojic. Všechna tato opatření však způsobovala velké časové ztráty a tak účast speciálně cvičeného delfína byla jakýmsi pokusem o lepší řešení celého problému.

Tuffy byl navíc reagoval na zvláštní signální zařízení nesené akvanauty – v tomto případě Reavesem a Condou, kteří měli tuto část programu na starosti. Signálem byl určitý tón kombinovaný blikavým světlem. Tuffy na sobě nesl postroj, na kterém bylo umístěno téměř sto metrů nylonového lanka. V době „služebního volna“ pobýval v plovoucí kleci u pomocné lodi, zakotvené nad podmořským obydlím. Když některý z akvanautů signalizoval o pomoc, na lodi přijali signál a Tuffy byl vypuštěn z klece. Plaval vždy přímo za signálem a po přiblížení k potápěči dal najevo svoji přítomnost dotekem čumáku na zápěstí. Potápěč si vzal konec lanka a delfín ihned plaval zpět k povrchu. Jakmile se objevil na hladině, z lodi byl vyslán signál, který uvedl do činnosti signální zařízení umístěné u vchodu do Sealabu. Na signál tohoto zařízení Tuffy bleskově reagoval zanořením ke vchodu do stanice a tak byl potápěč zachráněn. Tyto akce byly pochopitelně sledovány a časy, potřebné k dosažení spojení potápěče se základnou, pečlivě zaznamenávány. Celý projekt byl umístěn v hloubce 60 m a tak delfín musel absolvovat vždy více jak 180 m plavání. Průměrný čas 1:10,0 min je ohromujícím výkonem. Sami akvanauti prohlásili Tuffyho za účinnější zařízení než nákladný příruční sonar. Tuffy vykonával svěšené úkoly tak příkladně, že budoucí experimenty typu Sealab se jistě bez delfínů neobejdou. Tuffy nosil akvanautům denní poštu, vztkazy a drobné předměty s povrchu a zpět. Stal se tak velmi populárním a získal náklonnost každého člena podmořského týmu. Jeho popularita se rychle rozšířila, po celé zemi a jako důkaz může jistě posloužit jeden z mnoha dopisů:

„Drahý bratře Tuffy, všimli jsme si v novinách, že jsi byl pověřen dodáváním pošty do podmořského obydlí a že jsi na svých prvních dvou pochůzkách úspěšně splnil svůj úkol. Je to vskutku pozoruhodný čin nového listonoše a proto Tě tímto jmenujeme čestným členem 343. pobočky Národní asociace listonošů v St. Louis. Doufáme, že přiložený odznak budeš nosit s patřičnou pýchou, pramenící z členství v jedné z největších organizací světa. Přiložena je i Tvá příspěvková legitimace, která Ti jistě pomůže překonat případné nesnáze. Doufáme, že jsi byl vybaven běžným postřikem proti zlým psům, který můžeš s úspěchem použít proti všem mořským psům, kteří by Ti zabraňovali konání povinností. Předpokládáme, že k nepohodám ve starém listonošském mottu „tma, vítr, sníh a déšť nesmí pošťákovi překážet“ přibude ještě „hlubina oceánu“! S přáním úspěšně další práce bratrsky zdraví

G. C. Hanker, tajemník pobočky.“

Není ovšem známo, co takovým dopisům říká sám Tuffy.

Tuffy je atlantický delfín, který je schopen dosáhnout pouze 90 m hloubky. Ve zmíněném středisku v Point Mugu jsou již trénováni delfíni ze západního pobřeží Ameriky, kteří mohou dosáhnout hloubek až 300 m. Z připravovaného tuctu zvířat je nejschopnější jeden vzácný exemplář Dallova druhu, který je již nyní určen pro Sealab III.

(VYPRÁVENÍ B. BARADY Z SDM

VOLNĚ ZAZNAMENAL F. BINDER)

Foto Ron Church a U. S. Navy
Tuffy si zvyká na svůj postroj.
Listonoši pod vodou to jistě nemají lehké –
o tom svědčí stopa po žraločích zubech
na pravém boku Tuffyho.



Stanislav Huvar a Vilém Kocián bezprostředně po výstupu z bazénu, ve kterém prožívali svůj první dlouhodobý pobyt pod vodou.

Osm a půl hodiny pod hladinou

Členové svazarmovského klubu potápěčů Ostrava I. se již delší dobu zabývají myšlenkou uskutečnit delší pobyt pod vodou. Tento pokus má být uskutečněn letošního roku. Otázka dlouhodobého pobytu pod vodou je spojena s řadou problémů. Jedním z nich je otázka jak budou a to předně psychicky působit na účastníky pokusu dlouhodobé dekomprese s tím spojené. V tomto směru známe prozatím velmi málo, přestože při haváriích mohou snadno tyto podmínky nastat. Proto byla v měsíci březnu letošního roku v krytém bazénu městských lázní v Ostravě zorganizována akce, během které měly být vytvořeny podmínky zhruba odpovídající mnohahodinové dekompresi. Bylo rozhodnuto, že pokusu se zúčastní dvě osoby oblečené do neoprenových obleků a dýchání bude kombinované, tj. pomocí nargily a běžného přístroje za použití ústenkových automatů vlastní výroby. Použité brýle byly běžného typu. Aby mohly být pohodlně provedeny psychotechnické zkoušky, byl ve zvonu umístěn na dně bazénu instalován improvizovaný hlasitý telefon se simplexním provozem. Pro obsluhu a dozor nad oběma účastníky akce byly k dispozici stále tři kompletní přístroje. Teplota vody se pohybovala okolo 25 °C, hloubka 3,5 m. Vzhledem k provozu v městských lázních bylo možno akci uskutečnit pouze v noci ze soboty na neděli 6. března 1966. Po skončení všech příprav, řádně zatížení, sestoupili ss. Vilém Kocián a Stanislav Huvar ve 22.12 hodin na dno bazénu. Podle předem stanoveného programu sestupoval každou hodinu za potápěči na dno bazénu MUDr. Holásek, aby zjistil jejich puls a tělesnou teplotu. Rovněž každou hodinu byly prováděny pomocí zvonu psychotechnické zkoušky, které přinesly zajímavé výsledky. Kromě lékaře sestupovali na dno bazénu za potápěči často i ostatní účastníci pokusu, aby zvláště před jeho zakončením prováděli kontrolu jejich stavu. Akce byla ukončena v 6.36 hod. ráno výstupem obou potápěčů z vody. Následovala důkladná lékařská prohlídka a psychotechnický test. Závěrem možno říci, že akce proběhla přesně podle programu, tudíž byla plně úspěšná a poznatky získané budou použity pro další akce, které vyústí v dlouhodobém pobytu na dně moře spojeným s dlouhodobými dekompresemi.

Berold

Bude v Ostravě potápěčská věž?

Městský výbor Svazarmu v Ostravě ve spolupráci s příslušnými orgány města Ostravy provádí v tomto roce výstavbu sportovního zařízení v areálu Výstaviště na Černé louce v Ostravě.

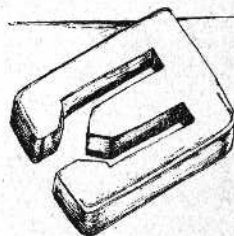
Branně sportovní zařízení bude zahrnovat výstavbu pro modelářskou činnost včetně bazénu pro lodní modeláře, (kterého také budou využívat svazarmovští potápěči k propagaci své činnosti), zařízení pro motoristický sport (upoutaný motocykl a závody motokár), zařízení pro střelecký sport a postavení parašutistického trenážeru. Všechna výše uvedená zařízení budou sloužit během výstavy „Ostrava 66“ i po jejím ukončení pro různé soutěže ve výše uvedených odbornostech.

V příštích letech se bude ve výstavbě sportovního zařízení pokračovat a perspektivně se počítá i s výstavbou většího bazénu včetně potápěčské věže, která má být podle zpráv zabudována pod terénem tak, aby bylo možno sledovat činnost potápěčů pod vodou průhlednou (zasklenou) stěnou.

Dojde-li k realizaci tohoto zařízení, bude to nejenom jedna z mála věží v Evropě, ale bude také velkým a ničím nenahraditelným přínosem pro veškerou potápěčskou činnost včetně výcviku mládeže předbranneckého věku a ostatních zájemců. Lze jenom doufat, že odpovědní činitelé za výstavbu sportovního zařízení pochopí nutnost takového zařízení a jeho výstavbu budou nejenom podporovat, ale také doporučovat.

Potápěči za celou dobu své činnosti dostatečně dokázali a stále ještě dokazují, že veškeré finanční a materiálně technické náklady vynaložené na jejich činnost mnohokrát již vrátili ve formě zachráněných hodnot a majetku, urychlení různých prací bez přerušení provozu v závodech, pomoci při různých mimořádných událostech atd. Doufáme, že se v tomto případě dočkáme pochopení a ČSSR se zařadí mezi ojedinělé státy včetně SSSR, které již potápěčskou věž mají.

pplk. Josef Gazdík



Závaží, které vyrábí a dodává 19. ZO SVAZARMU - ŠKODA, n. p., Spálená 17, Praha 1. Informace a objednávky u s. Hrubé (tel. č. 235-246-9, linka 21) tamtéž. Pro mimopražské zájemce, zašleme dle objednávky též na dobírku.

Technická data: rozměry 90 x 70 x 17 mm
váha 1 kg
pro opasek šířky 40 mm

Závaží lze shora nasunout velmi snadno na opasek v kterémkoliv místě bez manipulace s ostatními závažími či s přezkou. Závaží je naprosto spolehlivé i při mírně napnutém opasku.

Dikurose Odry

I když mnoha čtenářům titulek zrovna nic nepřipomíná, informujeme naše čtenáře o výrobě mokrých neoprénových obleků v základní organizaci Svazarmu v Odřích.

Svazarmovská skupina potápěčů v Odřích zahájila za pomoci patronátního závodu Optimit výrobu mokrých potápěčských obleků. Prozatím se obleky vyrábějí jen ve třetí velikosti (což odpovídá výšce cca 180-190 cm), v ceně 910,- Kčs.

Prototyp vyrobeného obleku z uvedeného materiálu byl předán Ústřednímu výboru Svazarmu k ověřovacím zkouškám. Oblek byl zkoušen po dobu dvou měsíců v několika klubech a řádně podroben i zimním podmínkám. Z obsahu zaslaných posudků a vlastním zhodnocením prototypového obleku bylo zjištěno:

- materiál je výborný a snese srovnání se zahraničními výrobky,
- na tloušťku stěny obleku jsou různé názory. Zkouškový vzorek měl tloušťku stěny 7 mm. Z posudku vyplývá, že uvedená tloušťka pro svoji izolační účinnost je dobrá pro práci pod vodou ale již méně vhodná pro ostatní sportovní činnost. Do konce 2. čtvrtletí letošního roku budou se vyrábět obleky jen o tloušťce 7 mm.
- zdrhovadla použitá při konfekci vzorového obleku na rozparku kalhot nebyla dost vhodná. Konfekce zdrhovadel bude upravena tak, aby jejich podložení netlačilo na lýtka a je snaha zajistit zdrhovadla pevnější.



Materiál odolává: Působení povětrnostních vlivů, slané i chlorované vodě, částečně tukům a olejům; tepelná izolační schopnost je zaručena uzavřenou strukturou pórů, oblek činí vzhledem k nízké objemové váze potápěče bez závaží nepotopitelným.

Vlastnosti materiálu: Pevnost v tahu, min. 4 kg/cm², tažnost min. 300%, objemová váha 0,2 - 0,5 gr/cm³, tuhost při deformaci 40% max. 1200 gr/cm², mrazuvzdornost -40 °C.

Kvalita obleků bude se neustále zlepšovat, rozšiřovat velikostní sortiment a příp. - budou-li požadavky - lze vyvíjet mimořádné velikosti mokrých obleků. Na obleky bude rovněž zaveden opravářský servis. Objednávky zasílejte proto na adresu:

Oddíl sportovního potápění
při ZO Svazarmu Odry
Nová Osada 72 - Odry.

Hodinky pro sportovní potápěče

Uvádíme vhodnou úpravu hodinek potápěče A. Massarského, který dosáhl nepropustnosti tělesa sériových hodinek zn. „Rodina“ bez speciálního pouzdra. Sovětské hodinky „Rodina“ jsou pro tento účel zvláště vhodné, neboť se natahují automaticky. Další výhodou je plášť z nerezavějící oceli se spodní hermetickou krytkou.

Úpravy spočívaly:

1. v záměně obyčejného skla organickým o tloušťce 1,7 mm, které snáší tlak vody bez průhybu;

2. v utěsnění osičky natahovací hlavičky.

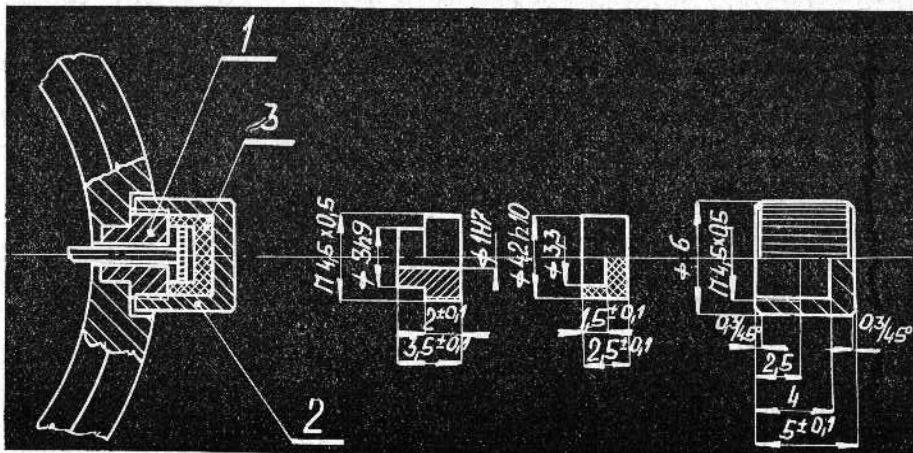
Organické sklo je upevněno v krytu epoxydovým tmelem. Pro utěsnění osy natahovacího kolečka v plášti hodinek je upravena závitová spojka 1, kterou prochází prodloužená osa natahovacího kolečka.

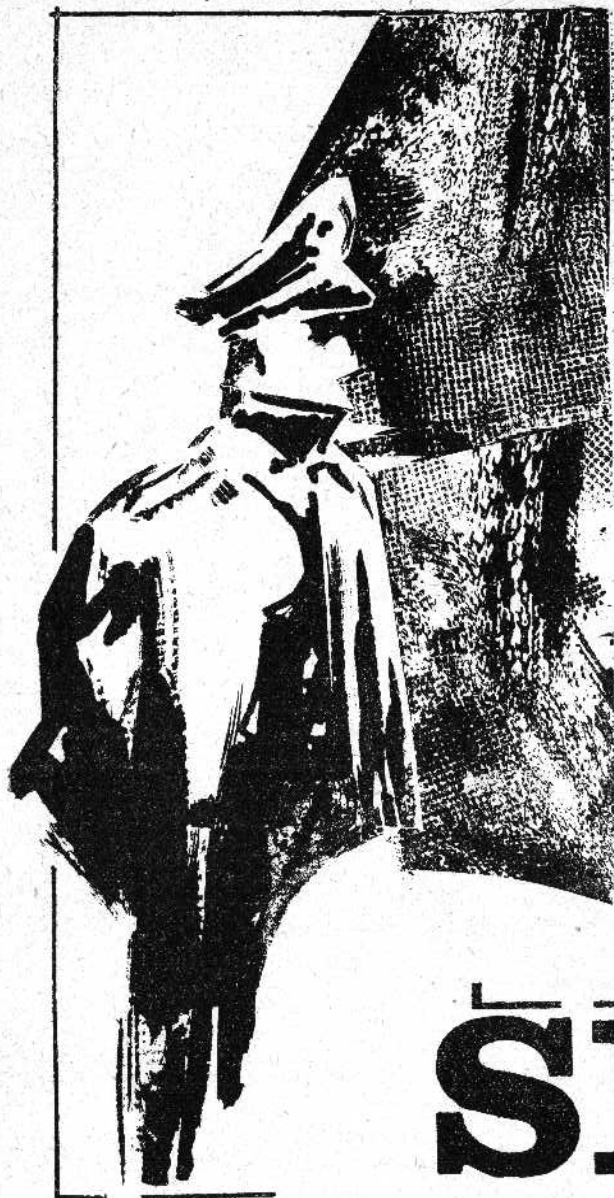
Průměr hlavičky se zmenšuje na 3 mm.

Na spojku se našroubuje kovový klobouček 2, ve které je těsnící vložka 3. Z vnějšku vypadá klobouček jako o něco zvětšené natahovací kolečko.

Součásti 1 a 2 jsou vyrobeny z alpacky, součást 3 je z plastické hmoty.

Popsaná úprava se ukázala jako vhodná a hlavně spolehlivá. Hodinky při zkouškách snesly tlak vodního sloupce 6 at po dobu 180 min.





Jaro 1939. Hitlerovci právě okupovali Československo, připravují se rozpoutat světovou válku. Fašistická vojenská rozvědka a kontrarozvědka (Abwehr) aktivizuje svou činnost. Její hlava, admirál Canaris, přijíždí na jezero blízko Berlína, kde se v naprosté tajnosti připravují rozvědčící a diverzanti pod vodou.

Měsíc byl v zenitu, ale mraky jej zakrývaly a jen sotva znatelná skvrna svítila ve středu černé oblohy. Voda byla také tmavá. Její neviditelné proudy sotva slyšitelně obtékaly boky motorového člunu, který před několika minutami odrazil od ostrova.

Za kormidlem stál Abst. Napínal šíji, soustředěně se díval do tmy a vedl loď širokým plavným obloukem. Na zádi byl Canaris. Člun plul bez světla. Motor pracoval na malé obrátky. Za zádi bublaly přidušeně výfukové plyny.

Canaris se cítil nevalně. Na jezeře bylo chladno a mrazení, které Canaris přemáhal v Abstově pracovně horkou kávou, se znovu dostavilo. A když admirál přemýšlel o tom, že teď – v této chvíli – někde na ostrově vstupují do vody lidé oblečení do gumových obleků, bylo mu ještě chladněji a on se ještě pečlivěji halil do širokého koženého kabátu, který mu Abst starostlivě připravil.

Najednou se vyjasnilo. Canaris se ohlédl směrem k ostrovu. Raketa, kterou tam vypálili, pomalu stoupala k obloze. Padaly z ní těžké zelené kapky.

„Start?“ zeptal se.

Abst přikývl.

„Jak nás najdou?“ Canaris se nedůvěřivě podíval na ostrov, od kterého se už hodně vzdálili.

„Potápěči znají náš směr. Mají kompas. Kolik jsme urazili?“

„Sedm kabelových.“ Abst se sklonil nad palubní desku, na vteřinu zapnul světlo. „To stačí.“ A vypnul motor.

„Zakotvime?“

„Ano,“ řekl Abst.

Sklouzl na nádrž. Brzy se rozlehlo vyšplýchnutí, krátce zalomozil řetěz v průvlačnici a vše umklo. Abst se vrátil ke Canarisovi, zvedl k očím hodinky se svítícím ciferníkem.

ŠILENCI

ALEXANDR NASIBOV

Spisovatel Alexandr Nasibov je autorem řady děl o minulé světové válce. Čtenáři dobře znají jeho román *Úkryt na Labi*. Nyní Alexandr Nasibov ukončil román *Šilenci*. Nová kniha – stejně jako *Úkryt na Labi* – je založena na faktickém materiálu a vypráví o jednom z tajemství druhé světové války, o nacistických podvodních rozvědčících a diverzantech, o zločinných pokusech fašistů na lidech, kteří jim padli do rukou.

Kapitola z románu

„Dvě hodiny a šest minut,“ řekl. „Na motorovou loď zaútočí v rozmezí od tří do tři třinácti.“

„Hh-hm“... Canaris pohnul rty. „Zajímavé. Jaká zde byla hloubka?“

„Asi padesát funtů.“

„Zajímavé,“ opakoval Canaris. „Od tří do tři třiceti... A tu půlhodinu mám dávat dobrý pozor?“

Abst souhlasně přikývl.

„A každý, koho uvidím, vypadá ze hry? No – a co když na někoho zavolám a on se ponoří, jakoby neslyšel?“

„Ne,“ řekl Abst. „Můžete střílet.“

„Co? ...“

„Můžete střílet na každou podezřelou skvrnu,“ řekl tvrdě Abst.

„Myslíte to vážně?“

„Naprostě vážně.“ Abst chvílku mlčel. „Vždyť takové to bude, až budou v bojovém postavení. Byli upozorněni...“

Canaris se zasmál.

„Ty jsi ale mazaný!“ vykřikl. „Viš dobře, že nenosím zbraň!“

Místo odpovědi položil Abst na sedátko malou pistolí.

„Je nabitá,“ řekl. „Plný zásobník. Náboj je v hlavni.“

Canaris se přestal smát. Netušil, že Abst zajde tak daleko.

„Mimochodem, nemusíte se obávat.“ Abst posunul pistolí blíže ke Canarisovi. „Ručím za to, že se ani jednou nestřefíte.“

„A když přeče jen někoho poznám a neminu se?“

Abst zlostně pokrčil rameny. „V tom případě ať viní sami sebe. Obětoval jsem jim půldruhého roku svého života. Nelitoval jsem sil, abych z nich udělal vrahy co nejdovedněji a které by nikdo nedopadl. Jestliže jsem se mýlil, zaslouží si už nyní trest. Čím dříve, tím lépe.“

„Ale ne,“ Canaris rozhodně odsunul zbraň. „Nebudeme tak krutí.“

Vymyslel jsem něco jiného. Dej mi odrazové bidlo. Tak. To bude zajímavější." Potěžkal v rukách dlouhou těžkou tyč se zahnutým ocelovým koncem, kterou Abst odvázal od boku člunu.

Čas plynul. Měsíc byl daleko na obzoru. Mraky kolem něj se rozestoupily. Vyjasnilo se. Zavál větrík, neklamný zvěstovatel blížícího se úsvitu.

Pojednou Canaris, který napjatě hleděl na hladinu, zbystřil pozornost a tiše zvedl tyč. „Mám?“ zašeptal a zacítil.

Abst pokrčil rameny, ponechávaje mu volnou ruku.

Canaris se pevněji opřel o dřevěnou rohož, nadvzděl se a vrazil tyč do podezřelého předmětu. Rozlehlo se šplouchnutí vody. Tyč se ponořila hluboko pod hladinu a admirál, který ztratil rovnováhu, se div nesvalil přes palubu. Abst ho podepřel. Spojenými silami vytáhli tyč do člunu. Na háku visel chomáč vodních rostlin.

Znovu se vlekle čekání.

Ještě dvakrát bral Canaris tyč a silou ji ponořoval do vody. Mířil na neviditelného protivníka, ale marně. Jednou napíchl na půl ponořené sukovité poleno a ocelový konec tyče pronikl hluboko do shnilého dřeva. Podruhé napíchl kousek rákosu.

„To je nesmysl,“ podrážděně řekl Canaris a vytáhl tyč. „Nejsou zde. Ztratili směr a vrátili se zpět nebo plavou kolem a netroufají si přiblížit se... Ale co je tohle?“ vykřikl a sklonil se k přídi. „Člun teče!...“

Uprostřed rohože, přímo pod Canarisovou nohou, vytékal pramének vody.

„A zde je ještě jeden pramének,“ řekl chladnokrevně Abst. „Podívejte se, tady napravo!“

Canaris uviděl i ten druhý.

„Dovolíte, abych to ucpal?“ zeptal se Abst a přehraboval se v bedničce s náradím.

Nedostal odpověď, ale ani ji nečekal. Vytáhl dřevěné zátky, dubové kladívko s krátkou rukojetí a zatloukl otvory ve dnu lodi.

„Ovšem,“ řekl Abst, jakoby přemýšlel nahlas, „při operacích pod trupem nepřátelské lodi v něm nebudou potápěči vrtávat dirky. Zavěsí tam časované náboje. Ale rozumí se samo sebou, že jsem jim nemohl dovolit podminovat člun. Proto museli chudáci vzít s sebou vrtáky a v potu tváře se namáhat pod kýlem. Je to naprosto bezpečné – vždyť potřebné věci jsem si připravil včas.“

Canaris mlčel.

„Ale zdá se mi, že to není ještě všechno,“ klidně pokračoval Abst. „Teď vytáhneme kotvu a podíváme se, jestli se nestane ještě nějaká nepříjemnost...“

Sel k nádrži.

Brzy se odtud ozval hřmot vytahovaného řetězu, člun se zachvěl a plul kupředu.

„Hotovo,“ řekl Abst a vrátil se na zád. „Kotva je zvednuta a uložena na palubě. Teď zapneme motor.“

Canaris by se byl nedivil, kdyby se něco stalo s motorem. Ale ne, byl v pořádku a člun se dal do pohybu.

„No, vše je v pořádku,“ řekl spokojeně Abst, „teď otočíme doprava a za čtvrt hodiny jsme doma... Milostivý bože, odpusť,“ vykřikl, když vzal za kormidlo, „podívejte se, co udělal! Kormidlo nefunguje!...“

Abst nelhal. Canaris viděl, že řídicí kolo je otočeno doprava, ale za zádi se táhne stopa rovná jako pravítka. Jakoby se kormidlo ani nedotkli.

Abst nechal kormidlo být a vypnul plyn. Obrátil se k admirálovi, rozhodil ruce jakoby ho volal za svědka k tomu, co se stalo.

„No - no,“ zabručel Canaris, „už dost těch žertů. Šikovně sis to vymyslel.“

„Já?“ vesele odpověděl Abst. „Já s tím nemám nic společného. To oni. Asi se chtějí ukázat v co nejlepší světlo. A tak vzali péro kormidla. Ale nemějte obavy, vyrazíme na něj Věděl jsem, čeho jsou schopní, a proto jsem vzal kromě zátek ještě leccos jiného.“

A Abst začal odvažovat velké veslo, připevněné k palubě. Teď se stalo to, co, jak se zdá, nečekal ani Abst. Jen ponořil veslo za zádi do vody, někdo mu je vyrval a veslo zmizelo. V též okamžiku se z vody vymrštilo černé pružné tělo. Canaris nestačil ani mžknout okem a diverzant byl na palubě, popadl ho pod krkem za kabát a napřáhl ruku s nožem.

„Stůj!“ vykřikl Abst. „Odhoď zbraň!...“

Ale potápěč útok pouze inscenoval. Už si sedl na nádrž, silou zarazil nůž vedle sebe a stáhl s hlavy polomasku.

Abst k němu přiskočil a zafal pěsti.

„Vstát!“ přikázal.

„Není třeba.“ Canaris si uvolnil límec a s ulehčením vydech. „Řekni, to sis vymyslel sám?“ zeptal se potápěče.

Ten se drze usmál.

Ale vtom se podíval na Canarise, potom si ho prohlédl znovu pozorněji. Bylo vidět, jak na jeho obličej vystupuje rozpačitost a strach. Vyskočil a postavil se do pozoru.

„Sedni si, sedni si!“ Canaris ho poplácal po lesklém černém boku. „Sedni si, líbíš se mi, chlapče!“

„Odpusťte, pane admirále,“ zamumlal potápěč a opět si sedl. „Vi bůh, že jsme nevěděli, že jste na člunu vy. Pan kormidelník kapitán Abst řekl: „Nějaký důstojník ze štábu se chce podívat, co dokážete.“ A tak jsme se rozhodli...“

„Tvoje jméno?“

„Štábní kormidelník Gustav Glück – exelence!“

Canaris se už uklidnil. Vrátila se mu dobrá nálada. Sedl si pohodlněji na zádi a se zájmem si prohlížel člověka sedícího před ním. Zápěstí, tvář a šíje potápěče byly černé i tam, kde je nezakrývala guma – asi byly pokryty směsí tuku a sazí. Na tomto pozadí vynikala jasně ryšavá bradka, krátká a hustá. Také pletená Glückova čepice, přetažená přes uši, byla červená. Gumový oblek, pevně obepínající tělo, končil na nohách elastickými ploutvemi. Na prsou měl připevněný kyslíkový dýchací aparát zn. Dräger. Na opasku potápěče viselo pouzdro na dýku, lampa a vrták, k zápěstím byl připevněn speciální kompas, hodinky a hloubkoměr.

„Pokračuj, Glücku!“ řekl admirál.



„Všechno bylo jednoduché,“ diverzant zakašlal, delikátně se odvrátil, odplivl si přes palubu, stáhl s hlavy čepici a utřel si jí ústa. „Všechno bylo prosté: Zatím co jsme my dva, Schuster a já, pracovali u kormidla, třetí potápěč navrtával dno člunu. Matice zrezavěly a dalo nám hodně práce, než jsme oddělili péro od kormidla. Potom jsem pomohl Ruprichovi provrtávat těsnění. Sotva jsme skončili, začal pan kapitán, kormidelník Abst, manipulovat s kotvou. „Oho, pomyslel jsem si, teď začne pracovat šroub, dej si pozor, Gustave Glücku... V té chvíli se pod přídi sešla celá naše trojka. Schuster, Ruprich a já. Oni se vydali zpět domů, protože úkol byl splněn a já jsem zůstal.“

„Proč?“ zeptal se Canaris.

Glück se zazubil. „Byl jsem zvědav, pane admirále. Chtěl jsem vědět, co budete dělat bez kormidla. A tak jsem zůstal. Plaval jsem stranou a vynořil oči nad hladinu. Viděl jsem, jak se loď dala do pohybu a jak se hned zase zastavila. Potom jsem slyšel vysvětlování pana Absta. Měl pravdu, všichni jsme se chtěli ukázat v nejlepším světle. A v tom okamžiku mi čert napískal, abych to udělal... Kdo mohl vědět, že na palubě budete právě vy. Myslel jsem si, že přijede jeden z těch krasavců ze štábu.“

Glück se rozpačitě odmlčel. Canaris viděl, že potápěč ještě něco tají.

„Pokračujte, musím vědět všechno.“

„Jak si přejete.“ Glück pokrčil rameny. „Dobře. Vy, pane admirále, jste mě jednou div nezapíchl svou harpunou. Její konec minul jen o palec mé rameno. Obdivuji se vám – máte výborný zrak.“

„Oho!“ zvolal Canaris, kterému zalichotila potápěčova slova. „Slyšíš to, Abste? No a?“ znovu se obrátil ke Glückovi. „Co bylo dále?“

„Polekal jste mě. A rozzlobil. Rozhodl jsem se, jak bych to řekl...“

„Pomstít se?“

„Ano, asi tak, pane admirále. Vždyť jsem nevěděl, že jste zde vy!“

Ale Canaris už neposlouchal. Rozveselil se, těšilo ho, že vyhrál a pozoroval potápěče. Příjemná byla i neobratná lest tohoto silného chlapce s kulatým obličejem a dobrosrdečným pohledem široce rozestavěných očí. Admirál ho otcovsky poplácal po zádech. „A teď domů!“ přikázal. „Jedme domů, Arture. Čert to vem, všichni jsme dobře pracovali a zasloužíme si odpočinek.“

„To jistě,“ souhlasil Abst. A zejména vy, pane admirále. Zvláště bych si přál, abyste si, až si odpočinete, popovídali s mužstvem. Mohu vás ujistit, že budou šťastni.“

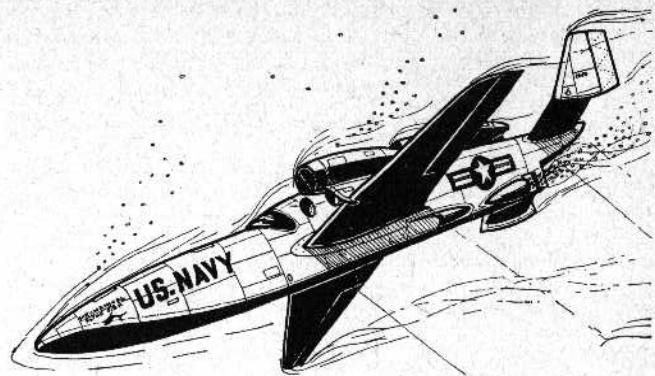
Abst se tvářil lhostejně, pomalu cedil slova. Ale to bylo úmyslné. Canaris se nesmí dovědět o připravovaném překvapení. Ať se všechno stane nečekaně. Tím větší bude efekt.

Vyčerpávající práce posledních let má konečně výsledek a teď se měl admirál přesvědčit, že on, Abst, má také cenu. Abst nepatřil k těm obyčejným lidem, kteří, když skončí práci, trpělivě čekají na pochvalu. Fatalismus a pokora před osudem mu byly cizí, nenáviděl je. Copak dobře neviděl, jak si lidé podrobují osud, osedlají jej a ženou se kupředu, srážejíce k zemi všechny konkurenty? Život ukazuje na stovky takových příkladů.

Abst se snažil jednat podle tohoto pravidla. Teď skládal zkoušku. Pečlivě vše připravil a ověřil si podrobnosti. Když půjde všechno, jak je třeba, jeho plány mají cestu otevřenou. A ty plány jsou jistě velkolepé. Jsou v nich spleteny jako v klubku potápěči, blížící se válka, výzkumy lékařů – psychiatrů Lorence a Zakela – a mnohé a mnohé jiné věci.

Ještě nedávno si netroufal ani pomyslet, že by se uskutecnily jeho záměry. Teď však bylo všechno jiné. Ten Bretmüller s jeho údajil... Sám osud ho přivedl k Abstovi. Kdysi toužil po malém ostrůvku stranou rušných námořních cest, na kterém by bylo možno zkoumat a uskutečňovat své plány. Teď se otevřely nové možnosti a perspektivy. I ten nejoblehlejší ostrůvek se nemůže rovnat prostorné jeskyni ve skále, o které vyprávěl Bretmüller. Podivuhodný úkryt pod vodou! Brloh, který byl v bezprostřední blízkosti vojenské základny budoucího protivníka Německa. – Na jeho lidech bude Abst nerušeně zkoušet to, co se zrodilo a co se ještě zrodí v jeho laboratoři.

Úryvek z románu *Šilenci* od Alexandra Nasibova přeložila Dagmar Bobková. Dokončení v příštím čísle.



Americká letecká firma General Dynamics/Convair navrhla pro US-NAVY nový speciální bojový letoun, tzv. Létající rybu. Je to spojení letounu a ponorky. Bude se pohybovat jako letoun, při plnění bojového úkolu pod vodou přistane na hladině, ponoří se a po zneškodnění cíle následuje vynoření a odlet. Jednou z jeho předností bude možnost operování z tajných základen na mořském dně.

Pohon obstarávají tři proudové motory: dva jsou uchyceny nad křídly a mají sloužit pouze pro start a přistání. K operačnímu letu postačí třetí motor, umístěný na trupu. Pro pohon pod vodou je v zadní části trupu ložní šroub, poháněný elektromotory na palivové články nebo baterie. Před ponorem se reaktivní motory automaticky utěsní. Přetlaková kabina pro dvoučlennou posádku je vyrobena z titánu. Trup je stejného provedení jako u hydroplánů, nosné plochy a kormidla jsou plevzata z letounu Convair F 2Y Sea Dart.

Při pohybu pod vodou se v důsledku malé rychlosti příliš neuvažuje o odporu křidel, která však budou hustě ovlivňovat stabilitu a říditelnost ponorky v prostředí 800 krát hustším než vzduch. Konstrukce byla velmi náročná, protože se rovněž musela vypořádat s charakteristickými vlastnostmi ponorek. Pohyb pod vodou, klesání a stoupání je podmíněno změnami vztlaku, kterých bude dosaženo přečerpáváním vody z cisterny hlavní zátěže. Stroj bude vážit přibližně osm tun.

Rychlost letounu má být 280-410 km/hod., dolet je plánován 550-1000 km. Operace pod vodou bude možno provádět v maximální hloubce 23 metrů, rychlostí 10 km/hod. Akční radius ponorky bude 90-100 km, užitečné zatížení 250-700 kg.

Jedním z činitelů, který přispěl k oprášení již staršího projektu, byl úspěch raket Polaris, jejichž motory při vystřelování z ponorek rovněž pracují v prostředí voda-vzduch.

Námořní experti doufají, že se „Létající ryba“ stane prvním vývojovým stupněm moderní obojživelné zbraně, použitelné v první linii obrany.

Podle SKIN DIVER MAGAZINE V. Fürst

Vědecko-technická skupina BS-AC hledá mezi britskými potápěči dobrovolníky na pomoc při hledání vraku historické lodi MARY ROSE. Pátrání se bude provádět v Solentu, mořském rameni mezi ostrovy Wight a pevninou, v hloubkách do 30 m. Pracovat se bude celé letošní léto o volných sobotách a nedělích. Ideální práce to zřejmě nebude, protože předběžná informace udává značné vlnobíjí a maximální viditelnost 4 m.

Lochnesské jezero ve Skotsku vědí za svoji proslulost obludě, která zde údajně sídlí, ale zatím ji ještě nikdo nespáčil. Barry Watson, držitel světového rekordu v plavání přes kanál La Manche se chce letos v létě pokusit toto jezero přeplavat. Vedení BS-AC mu dá k dispozici pět potápěčů vyzbrojených nejúčinnějšími harpunami, aby ho ochraňovali na celé čtyřicetkilometrové trati.

Triton

Po knize „Svět bez slunce“ kpt. J. Y. Cousteaua, která vyšla koncem minulého roku, se připravuje i uvedení stejnojmenného filmu. Dokument o životě a výzkumech experimentální podmořské stanice Precontinent II, bude mít v dubnu premiéru v Londýně

Vzácný úlovek murény u Monembazi.





CMAS



Předběžné závěry z pokusů Precontinent III

Na konferenci v pařížském Oceánografickém klubu uvedl J. Cousteau některé předběžné výsledky.

Cousteau předem znovu zdůraznil, že účelem pokusů nebyla kolonizace kontinentálního prahu. Podmořské přibytky jsou v zásadě pouze ukryty před potápěči pracujícími ve velkých hloubkách. Všechny dosavadní pokusy byly ekonomicky vzato neúspěšné, protože dekompresní časy nebyly srovnatelné v době potřebné pro vykonávání určených prací na mořském dně. Např. potápěč, dýchající směs kyslíku a hélia, musí po desetiminutovém pobytu v hloubce 100 m podstoupit dvouhodinovou dekompresi, i když ke konci dekompresce bude pro urychlení vyluky absorbovaných plynů dýchat kyslík. Velká přednost podmořských obydlí spočívá v tom, že plného nasycení tkáně lidského těla absorbovanými plyny je dosaženo za 6 hodin. Čas potřebný pro dekompresi z určité hloubky je proto stejný pro 6-hodinový nebo měsíční pobyt. (Pozn. red.) Rovněž se J. Cousteau zmínil o tom, že byl vyvinut zcela nový dýchací přístroj, avšak bez uveřejňování dalších podrobností.

Používání dýchací směsi s héliem nese sebou změnu termodynamických podmínek pro potápěče i zařízení způsobeno vyšší tepelnou vodivostí hélia proti dusíku. Neoprénové obleky ztrácí částečně isolační schopnosti v důsledku nasycení jejich pór héliovou směsí. Přesto, že v obydlí byla udržována teplota 32°, vyvolával pohyb v héliové atmosféře pocit intenzivního ochlazování a aquanauti museli používat svetrů. Při opravách elektrického zařízení nebylo možné dostatečně ohřát pájku běžným příkonem. Rovněž zapalování cigaret nebylo možné. Hélium proniklo do vodo- i vzduchotěsných hodinek potápěčů a během dekompresce nestačilo uniknout. Důsledkem této tlakové změny roztrhly se hodinky při návratu obydlí na hladinu.

Po fyziologické stránce obstáli aquanauti dobře, stěžovali si pouze na úplnou ztrátu chutě a čichu. J. Cousteau předpokládá za možné, aby pokus podstoupily i ženy, nepovažoval by však za vhodné společné bydlení.

Rovněž po psychologické stránce snaželi aquanauti pobyt pod vodou dobře. Vyskytly se však pocity neklidu při prvním ponoření v hloubce 110 m způsobeném nezvyklým okolím a naprostou nepřítomností denního světla. Chyběl i uklidňující zvuk bublin vydechaného vzduchu, jelikož bylo používáno přístrojů s uzavřeným okruhem. Na základě dosavadních zkušeností považuje J. Cousteau za ideální skupinu 6–10 aquanautů, jejichž délka pobytu pod vodou by neměla překročit délku 6 týdnů.

Výkonný výbor CMASu odsouhlasil vydání pomůcky pro potápěče tištěné v anglickém a francouzském jazyce. Bude mj. obsahovat informace o struktuře jednotlivých národních organizačních členských států, dále seznamy potápěčských středisek, pírnice stlačeného vzduchu, dekompresních komor, informace o podnebí apod.

Na zasedání výkonného výboru CMASu byla přijata jako 41. členská země jižní Afrika.

Na zasedání výkonného výboru CMASu byla vzata na vědomí rezoluce španělské organizace, že bude požadovat od cizinců mezinárodní licenci pro podmořský rybolov.

Na tradičním Zimním poháru národů, uspořádaném Jugoslávskou organizací na Malém Lošinu, zvítězila tento rok Francie s 33 400 body, druhá byla Jugoslávie s 37 450 body a na třetím místě Itálie s 33 625 body.

Ve dnech 19. II.–8. IV. t. r. proběhl v Barceloně mezinárodní veletrh potápěčské výstroje a nástroje. Při té příležitosti bylo umožněno španělskou federací účastníkům veletrhu shlédnout právě vybudovanou potápěčskou školu.

Bulharská expedice vyšle skupinu na průzkum horského jezera Babreka ve výšce 2264 m. Úkolem bude studium flóry a fauny v horských podmínkách.

Perspektivy podmořského průzkumu se v krátké době podstatně zvýší využitím nových projektů miniaturních ponorek. Tyto nejmenší podmořské čluny se staví pro 1–2 osoby a jako materiál se užívá lehkých plastických hmot, plexi-skla a aluminia.

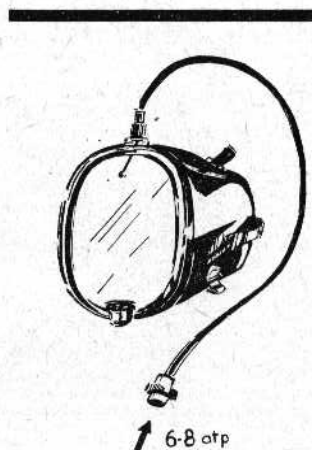
PONORKY PRO AKVANAUTY

Ponorky o délce 3–5 m a 1,5 m výšky jsou poháněny elektromotorem o výkonu 3 ks na baterie a dosahují pod vodou rychlosti 7–10 km. Hloubka ponoru se pohybuje kolem 30–50 m. Na světový trh je dodávají západoněmecké a americké firmy v ceně od 6000 do 9000 dol. Atraktivní plavba v těchto kapesních plavidlech se stala v poslední době velkou modou.

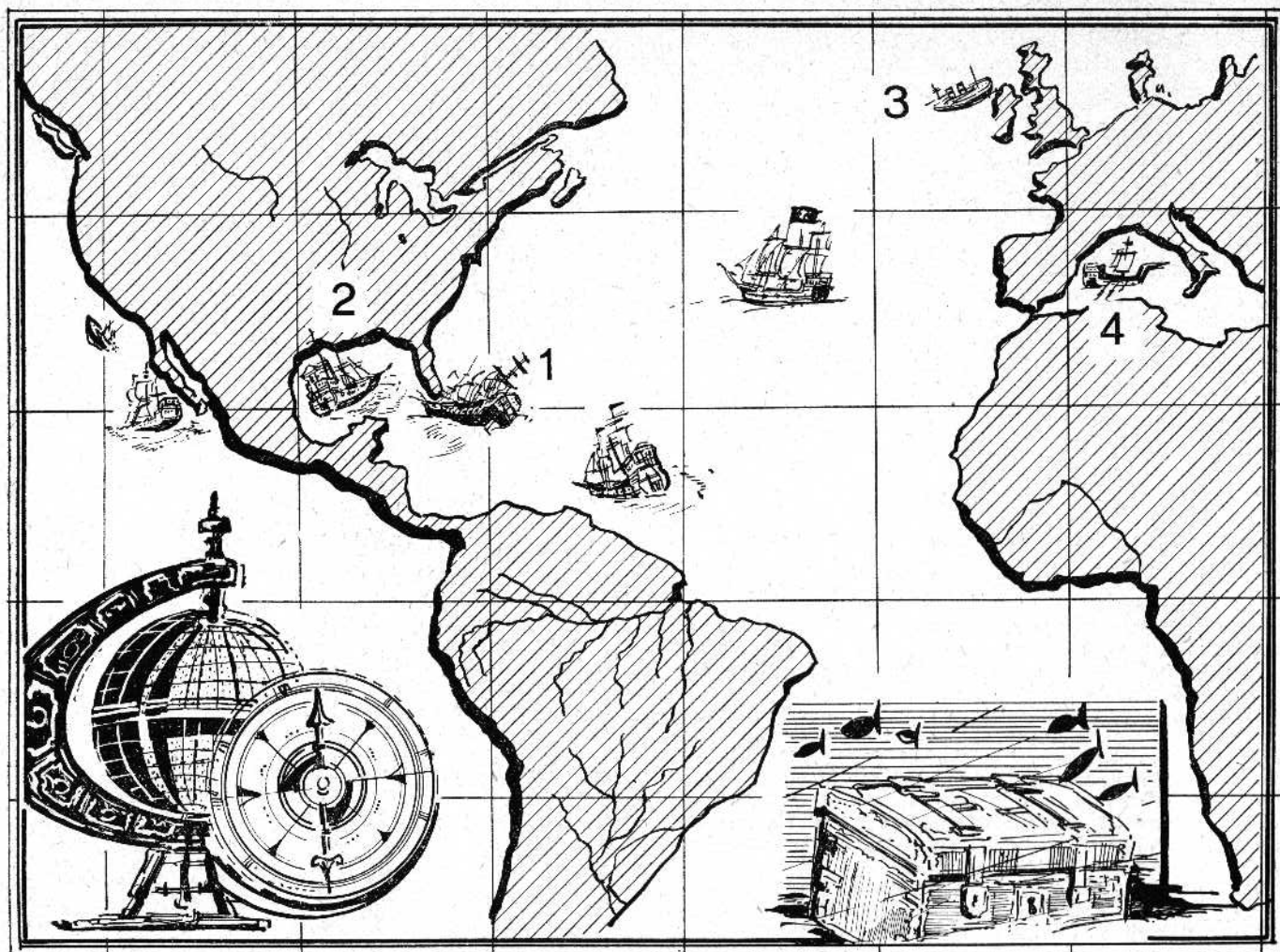
Pro sportovní potápění a detailní průzkum mořského dna byl zkonstruován speciální typ miniaturních plavidel. Jde o ponorky naplněné vodou, jejichž posádka musí být vybavena akvalungy a ostatní potápěčskou výstrojí. Ponorky tohoto typu vyráběné v USA mohou údajně dosahovat hloubky až 100 m. Jejich velkou předností je skutečnost, že je lze na libovolném místě zakotvit, posádka může vystoupit a po ukončení průzkumu se znovu do ponorky vrátit. Délka pobytu pod hladinou je závislá na zásobě stlačeného vzduchu, maximálně se udává 10 hodin.

Vynoření se děje automatickým odpoutáním zátěže pomocí elektromagnetu. V nouzovém případě se může osádka pohybovat pomocí pedálů, které přenáší lidskou sílu na lodní šroub. Rychlost se pak zmenšuje na 3–5 km/hod.

Ve výzkumu a vývoji uvedených typů ponorek, které ve srovnání s atomovými giganty lze vskutku nazvat „trpasličí“, se dále pokračuje. Miniaturní rozměry umožňují proniknout do tajů podmořských a jezer-ních hlubin i v nepatrných zátokách, kam se normální ponorky dosud odvážit nemohly. Dávno potopená města a koráby mohou při správném využití těchto nejmenších hlubinných plavidel brzy vydati světu své poklady. S. Málek



Zajímavou novinkou je nový vynález potápěčské masky, která slouží zároveň jako 2. stupeň regulátoru. Tato maska je celobličejová. Nahoře v masce je zamontován 2. stupeň regulátoru, který pracuje jako bezpákový (vyvracení kuželky). Tyčka, která vrací těsnící kuželku se opírá o sklo. Sklo je v masce připevněno na velmi pružné gumě, takže při nádechu nosem podtlak přitiskne sklo blíže k obličejí a tím otevře regulátor. Tím nahrazuje funkci membrány. Pro velkou plochu tohoto skla (větší než membrány u největších regulátorů) je nadechování téměř bez odporu. Aby se zabránilo zamližování skla při výdechu, vydechuje potápěč ústy do zvláštní hadice. Vydechování nosem používá potápěč k vytlačení vody z masky výtlačným ventilem umístěným na spodní části masky. Tato maska je velmi pohodlná a proto se hodí pro delší pobyt pod vodou. V prodeji je pouze ve zvláštních obchodech firmy S c u b a p r o. P. Katz



POTOPENÉ POKLADY



1. Roku 1545 loď Santa Maria se zlatem v ceně 4 miliónů dolarů, loď Santa Rosa s pokladem za 30 miliónů dolarů a dalších 16 karavel s 5 galeon, zničených bouří na cestě do Evropy. V roce 1714 loďstvo 14 galeon potopeno v bouři, o rok později zničeno dalších 14 lodí s cenným nákladem. Roku 1821 potopena pirátská loď Gasparilla s lupem v ceně 40 miliónů na palubě.

2. Zlato, šperky a drahokamy v ceně téměř 80 miliónů dolarů potopeny nebo zakopány pirátem Billy Bowleysem na počátku 18. století. Blokádní loď, potopená v roce 1700 s nákladem za 6 miliónů.

3. Loď Empress of Britain potopena v roce 1940 s 8 milióny dolarů ve zlatě.

4. Rommelův poklad potopen u Korsiky 17. září 1943, na mořském dně leží 60 miliónů dolarů. V jezeře Garda má být potopen poklad Musolliniho, někde poblíže Marseille leží poklad Carboneův, odhadovaný na 10 miliónů.

Představa rychlého zbohatnutí nálezem potopeného pokladu neláká jen dobrodruhy a riskující podnikatele. Může způsobit zrychlení tepu i u občana s pevným měsíčním příjmem. Rozvoj nezávislého potápění přivedl proto do řad hledačů pokladů i mnoho amatérů, z nichž někteří opustili nadobro své původní povolání a přešli do řad profesionálů, zlákáni jejich úspěchy:

V roce 1682 vyzdvihl William Phipps pomocí potápěcího zvonu za více než 200 000 liber zlata a stříbra z potopené španělské galeony. V letech 1829—1832 získal kapitán Ditchinson poklad v ceně 400 tisíc dolarů z vraku lodi Thetis. V jediném roce 1953 byl čistý zisk specializovaného podniku Američana Price nejméně 750 000 dolarů.

Míst, kde nánosy mořského dna mají skrývat hromady zlata je mnoho. Jen historicky doložených oblastí, ve kterých leží vraky s nákladem velké ceny je přes třicet, stovky dalších pokladů klesly ke dnu na neznámých místech.

Největšími přispěvateli k bohatství mořského dna byli dobyvatelé Nového světa. Odhaduje se, že z nezměrného bohatství, převážného do Evropy dostihlo cíle stěží 80 procent. Zbytek byl ztracen při ztroskotáních lodí v bouřích nebo námořních bojích. Za nejbohatší loviště podmorských pokladů platí dnes Karibská oblast, ale i v méně exotických vodách na východě Atlantiku a ve Středozemním moři je pro hledače pokladů příležitost. Jeden z největších pokladů v historii klesl na dno moře právě u břehů Evropy, potopen v zálivu Vigo na severozápadě Španělska:

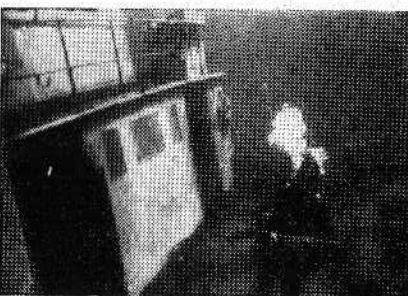
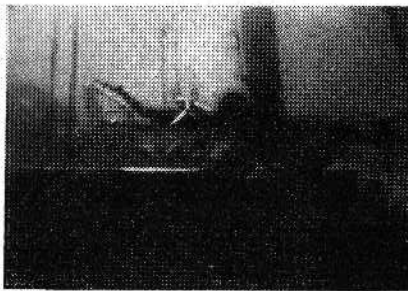
V létě roku 1702 očekával Filip V., král španělský náklad zlata a stříbra, přivážený jeho loďstvem z Nového světa pod ochranou válečných lodí jeho strýce Ludvíka XIII. O zlato měla však zájem i aliance anglicko-nizozemsko-rakouská, která vyslala svá loďstva křížovat do Atlantiku. Velitel francouzského dopravního loďstva, admirál Renaud unikl s konvojem velmi zdařile, až před Cádizem obdržel zprávu, že mu anglické lodi kříží cestu. Uhnul proto na sever, obeplul celé západní pobřeží Španělska a zakotvil v zálivu Vigo. Všechno by bylo dobře dopadlo, kdyby věc nezkomplikovaly úkazy, známé dnes jako kompetenční spory. Výsadní právo příjmu zboží z tak zvané Západní Indie měl přístav Cádiz. Jeho notáblové s vyložení zlatem ve Vigu nesouhlasili a protestovali u krále Filipa. Dosáhli toho, že lodi zůstaly stát naloženy. Než však zodpovědní činitelé rozhodli co se zlatem, vtrhlo do zálivu anglické loďstvo, počtem podstatně silnější než francouzský ozbrojený doprovod. Ve ztracené bitvě proti přesile admirálu Renaudovi nezbylo, než svěřené španělské lodi zapálit a potopit. Angličanům se podařilo zmocnit zlata pouze v ceně 250 milionů dnešních franků. Větší část pokladu klesla na dno do dvaceti-metrové hloubky.

O hledání potopených pokladů se zajímají v poslední době průmyslově organizované společnosti, disponující moderním technickým zařízením od elektronických indikátorů kovových předmětů až po sací bagry na přemisťování hlubokých nánosů. Jejich původní činností bylo zachraňování lodí a nákladů, ztracených

Hlubiny oceánů skrývají takové množství zlata, které by z mnoha lidí učinilo boháče

20% veškerého zlata a stříbra převážného z Nového světa do Evropy bylo pohlceno mořem při ztroskotání lodí.

95% tohoto pohádkového bohatství čeká dosud své objevitele . . .



při námořních neštěstích v současnosti, kterým docilovaly dosti slušných zisků. Do nového odvětví činnosti přináší tito podnikatelé značný kapitál, zkušenosti odborníků a propracované způsoby těžby. Hledání pokladů ve starých vracích je připravováno zvláště pečlivě: předem jsou do značné šíře prozkoumány historické záznamy, posouzeny okolnosti ztroskotání a proveden rozbor možných chyb v údajích o poloze vraku. Pak je prošetřena pravděpodobnost vzniku právních nároků na vyzdvížený poklad se strany příslušného státu, instituci, nebo soukromých dědiců. Jsou-li závěry uspokojující, je teprve sestaven podrobný plán prací na základě průzkumu příslušné oblasti sonarem a potápěči, rozboru vzorků dna a zkušeností znalců místních podmínek. Takový způsob podnikání předpokládá značný provozní kapitál. Vedoucí americká společnost investovala 50 milionů dolarů, než její bilance začala vykazovat aktiva. O obtížnosti podnikání svědčí i to, že přes použití moderních pracovních metod nebylo dosud ze známých pokladů výtěženo podle odhadu více než 5 procent.

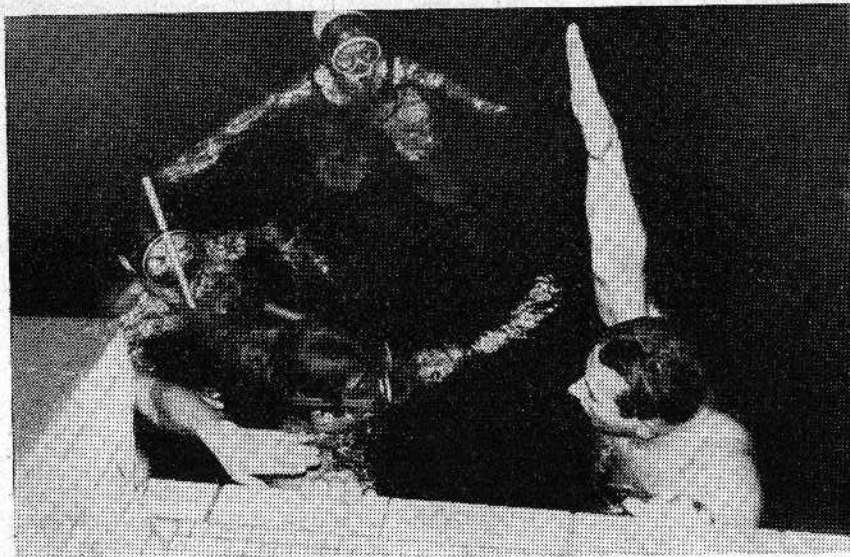
Naděje na úspěch jednotlivce při hledání potopeného pokladu je pravděpodobně menší, než na hlavní výhru ve Sportce na jedinou sázenku. I u historicky poměrně přesně doložených ztroskotání je nutné počítat s tím, že námořní navigace ještě v 18. století nebyla příliš spolehlivá. Navigační měření nebyla prováděna denně, poloha lodi byla určována po několika dnech jen podle měření rychlosti plavboměrem. U plachetních lodí tak docházelo k značným rozdílům mezi předpokládaným a skutečným místem pohybu vlivem driftu, tj. odchylky mezi nařízeným a skutečným směrem plavby při bočním větru. V optimálním případě, kdy údaje o poloze vraku jsou založeny na zprávách členů posádky nebo přímých svědků, lze určení polohy vraku s přesností na 5 km považovat za vrcholný výkon, možný jen když místo potopení je udáno pevnými orientačními body viditelného pobřeží. Prohledat plochu 5×5 km mořského dna není jednoduché. Pokud nelze užít průzkumu vlečenou kotvou, která pro staleté, zanesené vraky není spolehlivá, nebo speciálního hledačského zařízení, kterým amatér obvykle nedisponuje, zbývá jen „osobní ohledání“ dne, pokud není příliš hluboko. Prohlédnout plochu 5×5 km znamená, při viditelnosti např. 20 m, procestovat nad dnem přes 600 km. Pro potápěče bez motorového člunu, vlečených saní, kompresoru a pomocníků je takový výkon daleko za hranicí reality.

V nepravděpodobném případě šťastného nálezu a jeho úspěšného vyzdvížení čekají další potíže právního rázu. Většina států uplatňuje nároky na vlastnictví jakéhokoliv nálezu z jejich pobřežních vod, na poklad mohou vznést nárok i dědicové původních majitelů. Podaří-li se obeplout tato úskalí a rozdělit podíly případným společníkům bez následujícího soudního procesu, zbývá zaplatit ještě daň z příjmu, která v některých státech může pohltnout přes polovinu získaného jmění.

V souhrnu se tedy nezdá, že by hledání potopených pokladů o dovolené bylo slibnou cestou k zbohatnutí.

Zpracováno podle zahraničních pramenů.

A. J A R E Š



Mezinárodní potápěčská asociace UISA

Mimo známé organizace CMAS existuje ve světě mnoho národních i mezinárodních potápěčských organizací. Jednou z největších je UISA (Universal-International-Skindivers Association). Vznikla začátkem tohoto roku z dřívější organizace ISA — založené r. 1956. Zatím sdružuje hodně přes 7000 aktivních potápěčů z 40 zemí. Hlavní sídlo je na Floridě ve Spojených státech, oddělení pro Evropu je v Holandsku.

Pro zajímavost uvádíme několik členů poradního výboru:

Scott Carpenter - americký kosmonaut a aqanaut

Dr. F. Williamson - profesor a podmorský badatel

Dr. E. Clark - ředitel Federální laboratoře pro mořskou biologii

L. Bridges - populární americký filmový a televizní herec

Čestným členem je australský ministerský předseda H. Holt. Ústředním ředitelem je Neil Vanderpoel.

Některé úkoly této organizace:

Cvičí potápěče všech stupňů výcviku i pro nejnáročnější potápěčské úkoly. Školí instruktory z celého světa.

Vydává potápěčskou knihovnu, ve které vychází odborné potápěčské knihy, jinak těžko dosažitelné.

Z další publicistické činnosti:

- sbírka pravidel a předpisů pro potápěče na celém světě
- pro členy, kteří hodně cestují, katalog nejlepších potápěčských míst ve všech zemích
- od března vychází jejich nový potápěčský časopis (místo dřívějšího News Bulletin — ISA and Sport Diving)

V případě úrazu nebo úmrtí potápění, vyplátí podporu od 500 - 1000 dolarů.

Zařizuje dovolenou ve svých potápěčských střediscích, ve kterých mají členové zdarma k použití nejen úplnou potápěčskou výstroj a loď, ale i instruktory, kteří jsou dokonale seznámeni s okolními potápěčskými prostory. Pro Evropu jsou letos k dispozici dvě z těchto středisek. V loňském roce měla Evropa pouze jedno středisko — neobydlený ostrov v Rudém moři v místech, kde Costeau natočil svůj film „Svět bez slunce“.

UISA také každoročně pořádá několik přeborů a závodů v potápěčských disciplínách a rybolovu.

Hlavní snahou však zůstává zkvalitnění potápěčských schopností svých členů a možnost jejich potápění kdekoliv na světě.

P. KATZ



VADIM JEFREMOV V ČSSR

Vadim Jefremov, funkcionář ÚV DOSAAF-u, viceprezident Ústřední potápěčské sekce, mistr sportu je mnohým našim čtenářům jistě znám jako dlouholetý, úspěšný reprezentant Sbornoje komandy. I když šlo o soukromou návštěvu, neodpustil si prohlídku místa konání VII. mezinárodního mistrovství potápěčů na přehradě Souš. Původně měl termín návštěvy zapadnout do konání závodu „Únorového štítu“ v Ústí n./L. Protože tento se nekonal, navštívil naše neznámější potápěčské terény, uskutečnila se improvizovaná setkání s členy několika klubů přímo v bazénech (Karlovy Vary, Praha), kde demonstroval nové poznatky a směry v potápěčských i plaveckých disciplínách. Je možno proto říci, že návštěva V. Jefremova — i když neoficiální — byla oběma stranám velice prospěšná. Snad právě proto, že byla tak srdečná, bezprostřední a poznamenaná fandovstvím pro společnou věc, dala vzniknout mnoha srdečným přátelstvím.

J. WIRTERLE

V. Jefremov si dělá poznámky při návštěvě přehrady Souš

V. Jefremov demonstruje v bazénu na Julisce v Praze

Projekt „ŽELVA“

Podmořská základna nezvyklého talířovitého tvaru byla zkonstruována v USA. Toto zařízení, které má dosáhnout hloubek 10x větších než ponorky běžného typu, je dosud ve stadiu zkoušek. Jeho projektantem je dr. Willy Fiedler, nacistický raketový odborník z II. světové války a spolupracovník W. von Brauna. Aby dosáhl předpokládané hloubky 3000 m, vzal si podobně jako Cousteau za vzor zploštělý krunýř mořských želv, přírodou přizpůsobených odolávat vysokému tlaku vodních mas. Základna je určena mj. k odposlouchávání nepřátelských ponorek a jejich ničení pomocí torpéd a řízených střel. K výstupu na hladinu a pohybu pod vodou má být využito jaderné energie. Stavba projektu byla zadána společnosti Lockheed.

Podmořský robot

byl nedávno vyzkoušen v Tichém oceáně nedaleko San Franciska. Důmyslný přístroj řízený rádiem provádí samostatně průzkum ložisek ropy v hloubce kolem 300 m tj. na hranici lidských možností dosud dosažených. Robot je vybaven podmorskou televizí a pomocnou fotografickou komorou. Výskyt ropy automaticky signalizuje pomocí sonorního zařízení na plovoucí plošinu „Blue Water II“, odkud je řízen. Stavba této největší plošiny světa o rozměrech 62 x 62 m trvala téměř 10 let a vyžádala si nákladu přes 7 mil. dolarů.



Při OV Svazarmu v Benešově u Prahy byla ustavena mobilní svazarmovská potápěčská skupina, která může být nasazena při jakýchkoliv pracích pod vodou. Skupina vlastní motorové vozidlo, kompresor a dobrou potápěčskou výstroj. Zájemci o tuto pomoc obraťte se proto na příslušný Okresní výbor Svazarmu v Benešově u Prahy, telefon 22 18.

Na dotaz naší redakce u NP Presná mechanika v Staré Tureč, kdy bude zahájena výroba hloubkoměrů, bylo nám sděleno, že výroba hloubkoměrů je dočasně ve stádiu vývoje. Předpoklad k zahájení ověřovací série je červenec až srpen t. r. Sériová výroba bude zahájena ještě ve 4. čtvrtletí letošního roku.

Spearfishing u nás?

Ve 4. čísle Potápěče byl uveřejněn článek s názvem „Spearfishing a co my na to? Obsahem článku byly zážitky a postřehy z loňského zájezdu na závodech v Malém Lošinj. Byl omluvou za umístění československých lovců a radou pro ty, kteří tam byli. Aby se tam naši potápěči nevraceli s tím, že budou opět mezi posledními, přišel Klub sportovních potápěčů v Pardubicích s nápadem uspořádat spearfishing u nás. Je nutno podotknout, že závody jsou teprve v přípravě, o některých bodech proposit se dosud teprve jedná. Soutěžit se bude patrně u lomů, poblíž obce Ležáků, které jak se zdá poskytnou dobré podmínky k uspořádání závodů. Jelikož tento závod bude prvním pokusem v tomto odvětví, budou pardubičtí svazarmovci rozepisovat proposity všem přihlášeným zájemcům přímo do klubů.

Pro zájemce uveřejňujeme telefonní číslo klubu – 3380, kam je možno volat denně mimo sobotu a neděli po 17.00 hod. Písemné předběžné žádosti zasílejte na adresu: Klub sportovních potápěčů ZO městská II, Jägermannova 77, Pardubice.

Hanácký přebor

V neděli 27. března 1966 se konal v krásných zimních lázních v Prostějově „Hanácký přebor“. Závodů se zúčastnilo přes 30 závodníků z Brna, Vyskova, Břeclavi, M. Třebové a Prostějova. Závod byl velmi dobře organizován a měl hladký průběh.

Výsledky:

1. Prostředník Brno
2. Herlich Prostějov
3. Menšík Prostějov

Je jen škoda, že se závodů nezúčastnili potápěči např. z Olomouce, kteří mají jistě stejně dobré podmínky pro závodní činnost jako jejich sousedé z Prostějova.

Zlatá ploutev BVV

Dne 17. dubna 1966 byl v lázních na Ponavce pořádán závod „Zlatá ploutev BVV“ v rámci oslav osvobození města Brna. Připomínáme, že to byl již druhý ročník. Závodilo se ve čtyřčlenných družstvech v pěti disciplínách. Součtem bodů byl pak vyhlášen vítěz.

Výsledky:

1. družstvo BVV – Hamerník 9997 b.
Drbal
Prostředník
Pařízek
2. družstvo – Binder 7420 b.
Česká Lípa
Nosek
Herma
Linhart
3. družstvo – Drkula 6425 b.
Prostějov
Herlich
Sommer
Řehulka

S převahou tedy zvítězili brněnští potápěči, zde zřejmě platilo domácí prostředí.

II. ročník memorialu

A. Boudy v Liberci

V neděli, 24. 4., byl v Liberci odstartován II. ročník memorialu A. Boudy za účasti širšího reprezentačního družstva mužů. „UPS“ umožnila reprezentantům zúčastnit se závodů a prověřit si svoji výkonnost. Mnozí reprezentanti však přijeli na místo bez lékařské prohlídky! Domníváme se, že takové opomenutí může mít v budoucnu i následky daleko horší jako je např. vyloučení z reprezentačního družstva.

Výsledky: 1. J. Procházka 3645 b., 2. R. Kuklík 3505 b., 3. J. Vlk 3445 b., 4. Linhart 3395 b., K. Grohman 3205 b.

V závodě neuspěli reprezentanti Binder, Roscher, Bambuch, Tuček aj. jen proto, že není dosud jednotný názor na používání stejného druhu plavboměru. Zde čeká ještě mnoho práce trenéry našich reprezentantů.

Odznak potápěč Svazarmu

Aqua club v Lounech opět vydal odznaky Potapěč Svazarmu a to jak tkaný na plátně, tak také jako obtisk.

Oba druhy odznaků jsou co do barevnosti a velikosti nezměněny, jen v místě pro domovku je vepsáno ČSSR. Cena za 1 kus tkaného Kčs 2,30 obtisku Kčs 2,50

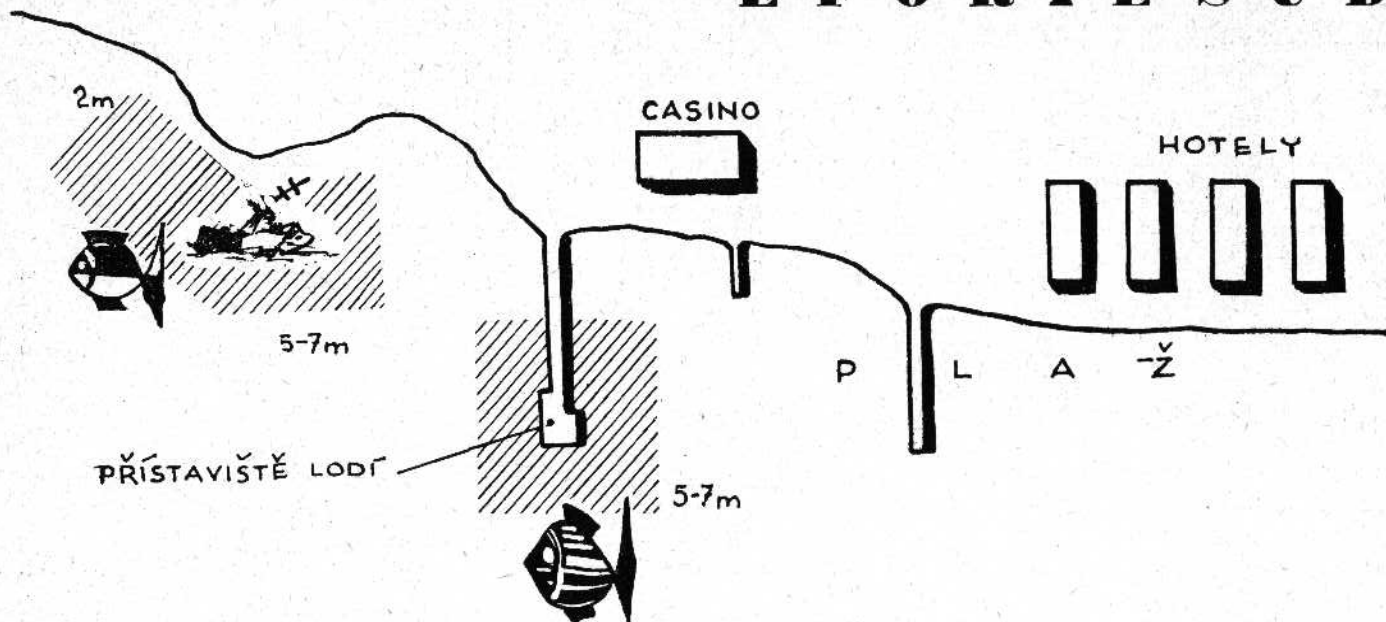
Uvedené odznaky je možno ihned objednat u distributora: Rudolf Geisler, Obránců míru 2864, blok 363, Most, který objednávky zasílá dobrou a vyřizuje obratem poštou.

Zdařilá potápěčská výstava

Klub svazarmovských potápěčů v Karlových Varech uspořádal od 6.-20. února 1966 výstavu „Sportovního potápění“. Více než 2200 návštěvníků bylo s exponáty vystavených karlovarskými více než spokojeno. Pro úplnost našeho tvrzení jsme nahlédli do návštěvní knihy, která nám poskytla tyto informace. Tak např. pracovník československého rozhlasu J. Urban napsal: „Význam Vaší činnosti je nesporný a přeje Vám přeji všude tolik pochopení, kolik fandovství pro věc je možno vycítit z Vašeho zasvěceného výkladu i celé výstavy.“ Anebo jiný návštěvník: „Ochota pořadatelů a uspořádání výstavy mne poučila o tom užitečném sportu, že mládež má možnost vykonat něco pěkného, to dokazují karlovarští potápěči.“

Zbývá ještě představit karlovarské potápěče. Patří mezi ty, kteří jsou velmi dobře vybaveni jak po stránce materiální, tak i po stránce výcvikové. Dokazuje to ta skutečnost, že z celkového počtu 35 členů je v letošním širším reprezentačním družstvu zařazeno 6 členů, tj. téměř 20%. A hospodářské výsledky? Za poslední dva roky vykazují 15 pracovních akcí, při kterých ušetřili národnímu hospodářství 1,850 000.– Kčs. Zbývá ještě představit předsedu ZO. Je jím L. Král (od r. 1965 ústřední trenér reprezentantů potápěčů) a předseda potápěčského klubu M. Janoušek. Přejeme karlovarským potápěčům hodně zdaru a mnoho pracovních úspěchů.





Nebojte se

Kdybyste kterémukoliv potápěči nabídli, aby si vybral místo své dovolené na Jadranu anebo na rumunském pobřeží Černého moře, určitě by si vybral první možnost. Se mnou to bylo obdobné. Jadran – ráj potápěčů, nejčistší nám dostupné moře s množstvím ryb a živočichů. Slovem vše hlásalo pro Jadran. Bohužel však stačilo několik málo týdnů a mé sny o něm s následkem několika příčin – rozplynuly. Zbyla mi tedy druhá možnost – rumunské pobřeží. Zprávy přátel, kteří tato místa v minulosti navštívili, nebyly ze stránky potápění nikterak příznivé. Málo ryb, viditelnost max. 5 m, písčité dno. Když se ještě dověděli, že svou cestu chci podniknout až začátkem září, div mne nepřesvědčovali, že už je pomalu zbytečné vozit sebou (pokud nevlastním neoprén) potápěčské nádobíčko. Moře je už rozbouřené, voda studená, či-li už z toho nebudu mít nic. ■ Naštěstí jsem si nenechal paratit.

A tak po poměrně obtížné cestě jsem stál 5. září na pláži v Eforii. Již cestou ve vlaku jsem se s přítelem dohodl, že navzdory všem záporným řečem se pokusíme najít aspoň přiměřený potápěčský terén, který by vyhovoval po všech stránkách. To by znamenalo, že kromě dobré viditelnosti by neměl být příliš vzdálen od čtyř nejznámějších rekreačních středisek Mamáje, Konstance obou Eforií a Mangálie. Vzdálenost mezi Mamáji a Mangálií nepřesahuje 50 km a je spojeno jak autobusovou, tak železniční dopravou. Pro nás pěší turisty jsou tedy všechna dostupná a proto jsme měli naději, že během 10 dnů našeho pobytu u moře budeme moci náš plán realizovat. Domluvili jsme, že cílem našeho pobytu u moře nebude podrobný průzkum dna, chytání ryb a mořských živočichů, ale chtěli jsme si jen zapotáčet a pokud náhoda dovolí i s harpunou si zastřílet. Chtěli jsme také najít našim následovníkům dobré terény pod vodou. ■ Naši „Odysseu“ jsme zahájili přibližně 2 km na sever od pláže na Mamáji. Asi po 50 - 60 m brodění v malé vodě jsme se zanořili a v odstupu 5 - 10 m plavali podél pobřeží. V malé hloubce asi 1 1/2 m je dno pokryto porostem, ve kterém nacházejí úkryt snad nejhezčí ryby kefaly. Zdržují se v menších hejnech, mají velmi pěkný tvar. Jsou stříbrné barvy s poměrně výrazným červeným pruhováním. Bylo vcelku velmi zajímavé pozorovat hejno zblízka, avšak stačil jediný výstřel harpuny a ryby se rozprchly. V hloubce 2 - 5 m (pokud se to dá nazývat hloubka) bylo dno většinou písčité bez porostů. Fádnost písčitého povrchu přerušovaly jen tu a tam skupiny kamenů, jejichž povrch byl většinou pokryt lasturami. Poblíž kamenů žije snad nepočteněji zastoupený druh hnědých a černých ryb, z kterých jeden druh, jak jsme se později dozvěděli od místních rybářů, je i přes svou poměrnou nevzhlednost velmi chutný a náleží do čeledi amerického sumce. Harpunování těchto ryb je poměrně snadné, i když jejich velikost nepřesahovala 20 cm. Snadná kořist se nám však vymstila v podobě zdemolovaných násadů na harpunách. ■ Naši plavbu jsme byli nuceni přerušit

Rumunška

v oblasti Mamáje a Konstance. V prvním případě to byly hlídky mořské záchranné služby – Salvamar, které nechtěly porozumět našemu vysvětlování, že se nám nic nestane a zatlačili nás opět do prostoru označeného bójkami. V druhém případě to byla špinavá voda, která je konečně v každém přístavu a poměrně malé pochopení přístavní správy, která nám nechtěla povolit vstup do přístavu. Při dalším postupu, který jsme zahájili u posledních domků Konstance, jsme se setkali s poměrně stejným charakterem dna jako před Mamáji. Přibližně 6 km od Konstance jsme narazili na vrak lodě, jejíž záď asi z 1/3 vyčnívala nad vodou. Snažili jsme se proniknout do vraku, ale protože jsme neměli sebou stroje, museli jsme od této byť i velmi lákavé příležitosti upustit. ■ Asi 300 m od pláže v Eforii Nord jsme narazili na přímo záračně bohaté loviště zajímavých plochých ryb – platežů. Jsou přímo přizpůsobeny k tomu, aby je málo zkušený pozorovatel nepostřehl. Při dosedu na dno se trochu zavlní, písek, který takto zavíří je po dosednutí zakryje. Je třeba poměrně velké pozornosti vysledit je v tomto maskování. ■ V dalších dnech jsme konečně dospěli k místu, které jsme tak dlouho hledali. Za pláží v Eforii je molo, vybihající asi 150 m do moře. Vlny přicházející většinou z jihovýchodu se na molu tříští. V závětrí mola je krásná čistá voda s poměrně slušným množstvím ryb. Je dosti paradoxní, že tak dobrý potápěčský terén jsme našli až po pěti dnech poměrně marného hledání. Asi 800 m od mola jsme znovu narazili na pěkný terén. Dno se pomalu svažovalo do hloubky. Již v nemalé hloubce se následkem nízkého porostu chaluh a díky velké rybnatosti dalo lovit. Největší množství ryb jsme našli v oblasti polo-rozpadlého vraku, kolem kterého jsme zaznamenali všechny druhy ryb, zdržujících se při pobřeží. 200 m od tohoto báječného terénu jsme museli znovu přerušit svůj postup. Narazili jsme na tabulku „Vstup zakázán, vojenský prostor“. Proto našeho konečného cíle Mangálie jsme dosáhli autobusem. Tady to bylo s potápěním obdobné jako v Konstanci. Voda poměrně špinavá, ryby skorem žádné. Proto jsme se raději vrátili na naše objevené loviště v Eforii Sud, kde jsme vytrvali do konce našeho pobytu. ■ Dnes jsme už opět doma.

Ze všeho zbyly jen krásné vzpomínky, pokřivené harpuny, porozřezané ploutve od mušlí a pár fotografií. Nenašli jsme ani potopené město, ani amforu, nepovozili jsme se ani na žraloku. Shodli jsme se však v tom, že hezčí dovolenou než byla ta naše, i když byla poměrně daleko od známých potápěčských středisek, jsme nemohli ani prožít. Nemějte strach z potápění v Rumunsku i když tam nejsou takové podmínky jako třeba na Jadranu anebo na Kubě. Potápění – a vůbec vše je tam bezvadné. Usmíváte se snad nad našimi pětadvaceticentimetrovými úlovky? Z toho si nic neděláme, vždyť i přísloví praví: „Slon se třetí líp než kolibřík“.

STEFAN HANNY



Čekání na slávu

Útoky žraloků na potápěče byly hlavním předmětem rozhovorů na potápěčské konferenci v australském San Remu, v prosinci 1964. Čtyři napadení v posledních čtyřech letech má na svědomí pravděpodobně tentýž bílý žralok, žijící poblíž hranic států Victoria a Jižní Austrálie. Pravidelně, každý rok jeden potápěč.

Prvním napadeným byl Brian Rodger, druhým Rodney Fox (známý z příběhu „Napaden žralokem“ v prvním čísle Potápěče). Oba sice utrpěli velká zranění, ale vyléčili se a znovu se potápějí. Další obětí se stal Jeff Corner, který však měl méně štěstí a ztratil život. Poslední oběť tohoto netvora byl Henry Bource, kterému žralok utrhł nohu pod kolenem, pouhých pět týdnů před konferencí v San Remu. Skupina lovců a potápěčů se rozhodla, že po konferenci uspořádají výlet s lovem na tohoto bílého lidožrouta, k ostrovu Lady Julia Percy Island. Všichni byli dobří potápěči i lovci. Mezi nimi i Ron Taylor se ženou, Barry O'Brien a Col Johnston, očitý svědek Bourceho souboje se žralokem. Cestou se zastavili na čaj u svého přítele-pilota, který je potěšil zprávou, že při přelétávání ostrova napočítal 10 žraloků, 3-4 metry dlouhých a dokonce i několik dvanáctimetrových nestvár. Po příjezdu na místo se pustili všichni do příprav na lov. V prostoru, kde byl Henry Bource napaden a širokém okolí vyhlídli do moře desítky gallonů hovézí krve tak, aby žralok s určitostí narazil na její stopu. Žraloci totiž učiti krev, rozředěnou ve vodě. Opatřili si rovněž zdechlino obrovského tuleně, kterou táhli za člunem jako vnačadlo. Lov mohl začít. Nabité zbraně byly připraveny na dosah ruky na zádi člunu. Na bójích, rozmístěných porůznu na moři byly připevněny rezervní harpuny s výbušnými hlavicemi. Po dlouhých hodinách marného čekání se museli vrátit s prázdnotou. Bílý žralok pozvání k souboji nepřijal.

Vodní lyžování

Je jeden z nejmladších sportů u nás provozovaných a přesto získal za poměrně krátkou dobu velkou oblibu a hodně přívrženců. A není divu, neboť splňuje požadavky jak skutečně náročných sportovců, tak i těch méně sportovně zdatných. Záleží na každém, jakým způsobem k provozování lyžování přistupuje. Při tom však přináší radost a užitek každému. Málokterý sport je tak všestranný pro utužení celého těla jako vodní lyžování, protože snad ani jediný sval v těle nezůstane neprocvičený. A není to pouze tělesná zdatnost, která se utužuje, ale i po stránce psychické můžeme zaznamenat klady, neboť vodní lyžování vyžaduje rychlou reakci, odvahu a techniku.

A při tom díváme-li se na vodní lyžování z lékařského hlediska, vidíme, že jde o jeden z mála sportů, který při běžném provozování je naprosto bezpečný. Při jízdách začátečníků a pokročilých nedochází prakticky nikdy k žádnému zranění. Je to samozřejmě velká přednost, která staví tento sport do popředí před většinu ostatních. Stačí si uvědomit na příklad srovnání úrazovosti při zimním a vodním lyžování. Příznivou skutečností je i fakt, že běžné vodní lyžování naprosto nenamáhá ani srdce ani plíce, neboť hnací silou je zde motor člunu a lyžař obstará ostatní pomoci svalů a techniky jízdy.

Základní a nezbytnou podmínkou pro tento sport je ovšem plavání; samozřejmě, že nestačí umět uplavat několik metrů, ale naopak je třeba vyža-

dovat, aby každý vodní lyžař byl velmi dobrým plavcem, který se nelekne ani větší vzdálenosti. Ne snad proto, že by měl za cíl více plavat než lyžovat, ale především z toho důvodu, aby nebyl překvapen, když při jízdě upadne a nepodlehne panice než se k němu vrátí člun. Je rovněž samozřejmé, že dobrému plavci nebude dělat potíže se ve vodě „obout“ do lyží a odstartovat z vody z místa pádu, místo, aby se vracel zpět na břeh k platu a začínal jízdu odtud.

V úvodu jsme konstatovali, že u nás je vodní lyžování sportem poměrně mladým, neboť se masově začal rozvíjet teprve před 4mi roky. Ve světě jsou počátky lyžování datovány již mnohem dříve. Američan Fred Waller začal pěstovat tento sport již v roce 1914. Bylo to přímo závislé na rozvoji vodního motorismu, neboť minimální rychlost potřebná k vodnímu lyžování je cca 25 km/hod. Lyžování v dnešní podobě se však objevilo až o 10 let později, kdy byl udělen patent na vodní lyže již výše jmenovanému Fredu Wallerovi. Do té doby se totiž lyžovalo na aquaplanech. Aquaplany jsou různě tvarovaná prkna, která jsou sama přímo připoutána ke člunu, v němž se hlavně liší od vodních lyží, které jsou volné a lana se drží lyžař. V Evropě se tento sport začal provozovat v roce 1929 na francouzské Riviéře v Juan les Pins. Je pravděpodobnější, že se tam dostal z Ameriky, než z francouzských Alp. Tam se totiž nezávisle na vzniku vodního lyžování v Americe vyvinul ze skijöringu, t. j. tažení lyžaře po sněhu koněm nebo jiným prostředkem.

Dostí dlouho nemělo vodní lyžování

pevná pravidla. Teprve od roku 1939, kdy se utvořila první oficiální Organizace vodního lyžování v USA se pořádá každoročně (s výjimkou let 1942 až 1945) světové mistrovství. V roce 1951 byl vytvořen Světový svaz vodního lyžování a evropské mistrovství se pořádá od roku 1953. Soutěží se v trojkombinaci a to ve slalomu, v trikové jízdě a ve skocích. O těchto disciplínách, o výzbroji a výstroji a o zařízení nutném pro vodní lyžování si řekneme více v příštím článku.

Dnes jen ještě těm, kteří chtějí začít lyžovat a nevědí kde, můžeme poradit. 61. ZO Svazarmu — 4. místní při OV Praha 1 má své středisko ve Vraném n/Vlt., kde jako doplňkový sport provozuje vodní lyžování. Kdo tedy chcete začít zde lyžovat nebo se zúčastnit jejich 4denního kursu pro začátečníky i pokročilé, napište si na adresu Svazarm 61. ZO, Perštýn 10, Praha 1 a na základě přihlášky obdržíte informace o možnosti lyžování v této organizaci.

TAJEMSTVÍ AKTIVY



Eliška a Dominik Rogerovi se vzali v devětapadesátém. Moře znali tenkrát jen z dobré reprodukce neznámého benátského mistra, která visela nad jejich pohovkou už sedmý rok. Když ji kupovali v prvních dnech manželství v zastrčeném krámku na Národní třídě, ani ve snu je nenapadlo, že to bude jednou právě moře, které sehraje v jejich životě takovou roli. Plavat uměli tehdy prostředně; o nic líp než většina Pražanů, návštěvujících za slunných dnů Žluté lázně.

Své první hnízdečko lásky si zřídili v podkrovním bytě na Starém Městě Pražském ve starobylém zanedbaném paláci ze třináctého století. Nikoliv náhodou. Této skutečnosti předcházelo tajemství, které se jim mělo podařit rozluštit o mnoho let později.

Každá věc i vnitřní uspořádání bytu zařizovaného s dokonalou fantasií lidí obeznamených s architekturou i historií, svědčily o jejich úctě k předmětům, které přečkaly staletí. Jednou z takových starožitných rekvizit byl i mosazný svícen, stojící na tmavém vydlážděčkováném stolku s kresbou třešňových květů hned vedle renovovaného refektáře. V záplavě ostatních starodávností působil na první pohled jako docela obyčejná okrasa, nepostrádající však své účelnosti, protože zmodernizována Dominikovou rukou, šířila kolem sebe teplé elektrické světlo.

Eliška odhadovala stáří svícnu na čtyři století.

Zakrslý starožitník z Rybné ulice, od něhož jej koupili, její domněnku tehdy před sedmi lety potvrdil.

Setkali se s ním znovu o týden později, když je zničehonic navštívil a za prodaný svícen jim nabídl horentní sumu peněz. Na první pohled bylo zřejmé, že se dopustil taktické chyby. Jak dobře rozuměl svým starožitnostem, právě tak se ukázal ve věci svého poslání nepochybným diletantem. Bylo jisté, že ten, kdo ho vyslal právě k Rogerovům, by asi nebyl příliš spokojen s jeho počínáním, kdyby se dověděl jeho obsah. Mohl jim přece dát jakoukoliv prostší nabídku. Pak by všechno vypadalo pravděpodobněji než smyšlená pohádka, která se zdála jak Elišce tak Dominikovi neuměle vykonstruovaná. Starožitník totiž tvrdil, že svícen hodlá získat pro jakousi italskou rodinu, velmi zámožnou, která je z jeho nejlepších zákazníků. Čirou náhodou objevila v posledních dnech existenci svícnu, někdejšího rodinného majetku, který se dostal za napoleonských válek nepodivuhodnějšími cestami do držení pánů von Falkenberg, sídlící od poloviny minulého století v Praze.

Rogerovi se proto se starožitníkem nedohodli a stařík odešel s nepořízenou. Jeho lež se potvrdila záhy. Ještě ten večer se Dominik s Eliškou dočkali překvapení, které nemělo v jejich životě do těch dnů obdoby. Ať šlo o kohokoliv, kdo stál v pozadí staro-

žitníkova jednání, bylo jisté, že nehledal rodinný majetek, nýbrž něco docela jiného a zřejmě šel najisto. Měl přítomnou jedinou smůlu. Že starodávný svícen, po němž pátral zřejmě celá léta, mu utekl přímo před nosem.

Ukázalo se, že útroby mosazného svícnu skrývaly nepoškozenou zprávu o tajné skrýši v paláci pánů z Falkenbergu, kteří utekli v pětačtyřicátém roce z Prahy s ostatními německými okupanty. Inteligentní písmo, psané latinkou v německém jazyce, patřilo podle všeho nejmladšímu z Falkenbergů, který odešel ve čtyřiačtyřicátém roce k námořním jednotkám operujícím v Severním moři, když měl za sebou již velkolepé válečné dobrodružství i ponorkových vojsk nacistické armády jak na jihu tak i na západě.

Na konci obsáhle zprávy, alarmující rod z Falkenbergů k vyzvednutí obrovského bohatství v Adriatickém moři, bylo připojeno datum: 11. August 1944.

Zpráva podrobně popisovala tajnou skrýš v půdním prostoru starobylého paláce, v jehož přízemí, jak se Dominik s Eliškou dověděl později, byla koncem války zřízena vojenská letecká komandatura. Po pětačtyřicátém roce byl palác zkonfiskován, zařízení odvezeno do muzeí, méně cenné předměty rozprodány a místnosti uvolněny pro byty.

Ještě ten večer před sedmi lety odešli Dominik s Eliškou do nedaleké restaurace na večeři. Před svým odchodem z bytu si několikrát po sobě položili otázku: obrátíme se na veřejnou bezpečnost, anebo budeme zkoumat na vlastní pěst? Nakonec se rozhodli pro druhou možnost a jako vzájemný důvod si řekli, že tam mohou zajít kdykoliv později, bude-li to zapotřebí.

Věděl, že je čeká dobrodružství, dost možná riskantní. Proto si obsah Falkenbergovy zprávy vryl hluboko do paměti a dříve než odešli ze svého bytu v Revoluční třídě, který obývali společně s Eliščinými rodiči, zprávu spálili.

Po návratu zjistili, že v době jejich nepřítomnosti vnikl do bytu cizinec, který zřejmě velmi pospíchal. Všechno bylo zpřeházeno. Svícen byl jediným předmětem, který budil zdání, že se ho nedotkla cizí ruka. Koberce byly odhrnuty, zásuvky sekretáře a všechny doklady z nich vysypány na zem, knihy zpřeházeny. Byt vyzíral žalostně. Již již sahal po telefonním přístroji, aby přivolal bezpečnost, ale potom v tom Dominik Elišce zabránil. Rozhodli se, že byt uklidí a ještě vyčkají. Pomalu na ně však začalo doléhat špatné svědomí. Byla to zřejmě okolnost, s níž neznámý pachatel nepochybně počítal. A věděl, že v bytě, toho večera prázdném, si může počínat bezohledně, aniž by po sobě musil zahladit stopy, protože Rogerovi, v té době již patrně seznámeni s tajemstvím mosazného svícnu, tak jako tak nebudou volat na pomoc policii.

Již v příštích týdnech vynaložil Dominik všechno úsilí, aby jim pražské stavební a památkové úřady povolily adaptaci půdního prostoru Falkenbergova paláce, který byl do té doby nevyužit a jehož historii znali teď již dopodrobna.

Jejich záměr se nakonec vydařil.

S adaptací začali téměř okamžitě. Dříve však podrobili půdu pečlivému průzkumu. Přesně podle návodu vyplývajícího z Falkenbergovy zprávy našli po půlhodinovém pátrání co hledali. Do jednoho z četných výklenků byl nenápadně zapuštěn železný sejf, jehož dvířka Dominik našel pod silnou vrstvou sádrové omítky. Byla tuště vyzděna, aby nevydávala dutý zvuk. Von Falkenberg počítal zřejmě se všemi nahodilostmi, které se mohly udát kdykoliv později a patrně mu příliš mnoho záleželo na tom, aby se do sefru nedostala nepovolaná ruka.

Po vytočení udaného hesla dvířka povolila. Za nimi zel nepatrný prostor, nikoliv větší, než aby se do něj vtěsnaly zvětralé desky, které výjmulky s největší opatrností. Byly uloženy v obálce s hákovým křížem. Desky se rozpadaly pod jejich rukama v prach. Rychle je uložili do aktovky a už se pospíchali domů do Revoluční třídy. V přízemí potkali nepříjemně vyhlížejícího cizince, jehož tvář byla poznamenaná jižním sluncem. V poslední chvíli zachytila Eliška jeho nelibostný pohled. Cizinec učinil bleskurychlý pohyb, který ze všeho nejvíce svědčil o tom, že hodlá vytrhnout Dominikovi aktovku z ruky. Vtom však vyšlo několik uniformovaných vojáků z pří-

ZPRÁVY ZE SVĚTA

zemních kancelářských místností obvodní vojenské správy, kteří zřejmě pospíchali na oběd. Cizinec prošel kolem nich jako pokojný beránek.

Sotvaže vyšli na chodník, Eliška se svěčila Dominikovi se svou obavou. Přikývl. A zastavil nejbližší taxi. Vůz se rozjel ke Staroměstskému náměstí. Eliška, plná obav, se otočila. Zpozorovala, že je pronásleduje červený mercedes.

Byl jím v patách. Projížděl za nimi všemi ulicemi i uličkami. Požádala řidiče taxislužby, aby přidal. Přišlápl plyn. Vůz přeletěl Karlův most. V těsném závěsu za nimi se řítí červený mercedes. Zkouška rychlosti, o níž řidič taxíku neměl ani tušení, vyvrcholila na Staroměstském náměstí nedaleko orloje.

Červený mercedes zahučel kolem světle žluté volhy a pokoušel se jí zkrfžit cestu. Nastal dramatický okamžik. Řidič taxíku prudce zabrzdil, volha se vzepjala jako zpěněný kůň. Přesto byla srážka neodvratná. Červený mercedes se řítí nakřivo a zahrazoval cestu na širokém prostranství Staroměstského náměstí. Poslední tečku za vypjatým dějstvím udělal nezkušený řidič z venkova. Zničehonic vyletěl z postranní slepé ulice se zakázaným výjezdem a zafal své reflektory do červeného mercedesu. Lámal se plech, řinčelo sklo.

Volha zastavila. Sotva pár centimetrů od červeného vozu, převráceného dva tři metry od původního místa.

Sbíhali se lidé.

Řidič z volhy vystoupil.

Veřejná bezpečnost.

Majitel červeného mercedesu si otíral zkrvavělou tvář.

Venkovan vyletěl ze svého těžkého kabrioletu a bezvládně dopadl na kamennou dlažbu. Byl nepochybně mrtev.

Záchranná zdravotní služba přijela na místo neštěstí v několika minutách. Majitel červeného mercedesu ztratil vědomí. Příslušníci dopravního inspektorátu vytáhli své bloky. Druzí měřili brzdovou dráhu. Eliška s Dominikem byli bílí jako zeď. Jejich pohledy vyjadřovaly rezignaci. Eliška vystoupila z taxíku a přivolala jednoho z členů VB. Krátce s ním mluvila. Jeho tvář byla vážná, avšak zcela nevzrušená. Příští děj se stal dílem okamžiku.

Vedle volhy zabrzdil policejní vůz. Dominik s Eliškou přesedli a řidič vozu VB se rozjel do Bartolomějské ulice.

Eliščina bledá tvář získávala pomalu barvu.

Jednání u náčelníka veřejné bezpečnosti skončilo pozdě navečer.

Zvětralé desky, vyjmuté z obálky s hákovým křížem, obsahovaly tři starodávné námořní mapy, nakreslené na pergamenu. Byla u nich uložena i jakási zašlá písemnost. Byl to zažloutlý spisek sepsaný okrasným kurentem. Za autora jej napsal jakýsi pražský pisár z úřadu zemských desek Regni Bohemiae jménem Wladislaw Jašek, jehož jméno bylo uvedeno až na samém konci textu.

Byla to legenda o lásce, v níž ctitel Marko opěvoval dívku Camillu

z Adriatického pobřeží, kterou poznal při jedné ze svých plaveb a jejíž zjev si uložil hluboko do srdce.

Marko byl mladý námořník ze Starého Města Pražského, který se v roce 1712 vrátil do Prahy s úmyslem oznámit své rodině, že ještě toho roku se vypraví do Benátek a odtud na poloostrov Peljašec, aby zde krásnou Camillu pojal za právoplatnou manželku.

Tady poselství končilo a dopis svědčil o tom, že adresátce neny nikdy doručen.

V zažloutlém spisku bylo také několik narážek na ohromné bohatství, které je uloženo na dně Adriatického moře a Marko po četných poradách s učenými pány pražskými je rozhodnut tento poklad vyprostit z jeho vodního zajetí.

Narážky byly však opatrné, nic neříkající, jako by se Marko bál svěřit své velké životní tajemství pisáři.

Tajemství map, tehdy staré bezmála šestnáct set let, bylo pečlivě uloženo v seřfu ve starém šlechtickém paláci, v němž matka námořníka Marka bývala u původních majitelů komornou.

Tři mapy, které tvořily samostatnou část, byly velmi podrobné a obsahovaly popis přesné trasy námořní linky z roku 117 po našem letopočtu z Ithaky do Benátek.

První mapa měla charakter výlučně námořní.

Tuší a rukou ne právě zběhlou v písářském umění byla doplněna různými křížky, hvězdičkami a dalšími znaky, jejichž tajný význam bylo třeba podrobně prozkoumat.

Druhá popisovala noční orientaci podle hvězdné oblohy a třetí mapa označovala detailní úsek mezi ostrovem Mljet a poloostrovem Peljašec. Byly v ní rukou jinou, zřejmě zkušenější, zakresleny i bezejmenné ostrovy, na nichž údajně ztroskotalo 24. července 117 za úděsné noční bouře patero řeckých lodí, vezoucích z Ithaky velmi cenný náklad, o jehož obsahu však ani mapa ani listiny neuváděly nic bližšího.

Tady končila historie stará 1841 let.

A zřejmě začínala zároveň, obohacena o velké válečné tajemství z roku 1944, o němž svědčila přiložená kódovaná listina sepsaná na moderním německém stroji, jehož typy přivolaní odborníci z kriminalistické laboratoře identifikovali na rok výroby 1939 až 1942 ve Frankfurtu nad Mohanem.

(Pokračování)

Mají-li američtí potápěči zájem, vylovit si část z mnohamilionových zlatých pokladů ze dna moří, mohou si od Námořního Hydrografického Úřadu Spojených Států koupit soubor podrobných map, na kterých jsou zaznamenány polohy všech ztroskotaných lodí, které jsou známy. Stojí jenom 90 centů. Přestože polovina nalezeného pokladu náleží nálezcí, zájem není velký. Podobná výprava si vyžádá ohromné náklady a nalézt poklad se podaří velmi vzácně. Skin Diver

Britská filmová společnost Pathé natáčela v minulém roce na Malte dva barevné filmy s potápěčskou tematikou. Pro dospělě s názvem „Smrt je žena“ a pro děti film „Truhlice Davy Jonese“. Dva odborní instruktoři, Peter Dick a redaktor Tritona Roger Bruce učili dětské i dospělé herce a zpěváky potápění a zároveň prováděli odborný dohled jako poradci při natáčení pod vodou. Filmovalo se v okolí ostrovů Comino a Gozo poblíž Malty, ve vodě s nádhernou viditelností. Triton

Desítky světových hodinářských firem nabízejí potápěčům své výrobky. Americké Zodiac, Rolex, švýcarské Enicar, Titanic, Aquastar a další. Většina těchto hodiněk je testována do hloubek až 200 metrů a firma zaručuje přesnost chodu a „čitelnost“ svítícího ciferníku v hloubce. Jsou samozřejmě vyrobeny z nerezoceli a stojí od 50 do 200 dolarů.

Vedení britských Aqua-klubů BS-AC připravuje letos, jako každoročně pro členy svých klubů potápěčský zájezd, tentokrát do Izraele. Čtrnáctidenní zájezd má bohatý program. Volné potápění a výcvik v Rudém moři, orientační soutěže, návštěvu vraku, závody ve spearfishingu, prohlídku mořského akvária v Eilatú aj.

Lékař s ukončeným studiem získá v potápěčské škole v Barakuda v Kerkyre (Korfu) 25% slevu na penzi i kurzovné. Tato sleva je mu přiznána na základě prohlášení, že poskytne příležitostně první pomoc postiženému.

U příležitosti promítání barevného filmu „Precontinent III“ v Paříži prohlásil J. Cousteau, že již v nedaleké době dojde k vytvoření zvláštních industrializovaných osad na mořském dně. Obyvatelé těchto osad budou mít za úkol vysazovat plantáže rostlin, zabývat se pozorováním i chovem ryb a samozřejmě provádět geologický průzkum v tomto pro aquanauty novém pracovním prostředí. Už pro příští rok připravuje J. Cousteau se svými spolupracovníky z Océanografického institutu v Manaku nové pokusy, ve kterých mj. dojde k pokusu bydlení pod vodou v hloubce 200 m.

Firma Polly Bros vyrábí nosiče na láhve, kde potápěč pohybem jedné páčky odhodí lahve. Na zádech mu zůstane pouze nosič s popruhy.

Předseda vlády potápěčem. Pan Harold Holt, nový premiér Austrálie, je nadšeným vyznavcem potápěčského sportu. Bývá často viděn s potápěčskou výstrojí a harpunou na březích australského pobřeží.

Dlouhodobý pobyt v přetlaku

Ostrava 1. března (ČTK) – Na tři dny oddělily dnes večer ocelové dveře hyperbarické komory ostravské nemocnice na Fifejdách čtyři potápěče od okolního světa a uzavřely je v přetlaku 2,5-3 atmosfér. Bánštití záchranáři-potápěči Miloš Kříž, inž. Josef Dvořáček, František Hejnýš a Karel Hodeček tu budou vystaveni dlouhodobému působení tlaku odpovídajícímu ponoru do hloubky 25 až 30 metrů. Pokus bude sloužit pozorování vlivu dlouhodobého přetlaku na lidský organismus.

Tolik stručná zpráva „četky“ uvádějící začátek zajímavého pokusu ostravských potápěčů. Jako jeho přímí účastníci se ji pokusíme doplnit vlastními poznatky a zkušenostmi.

Inž. JOSEF DVOŘÁČEK / JIŘÍ ŠMÝD

Na počátku byl nápad

Na myšlenku dlouhodobého pobytu pod vodou si nečiníme autorských práv. Nebyli jsme první ani jediní, kdo s ní přišli. Nebudeme-li hovořit o pokusech Američanů nebo Francouzů s jejich Precontinenty, musíme se zmínit o prvním čs. pokusu bydlet v tlaku.

Při práci pod vodou je pobyt potápěče v hloubce omezen řadou činitelů. K rozhodujícím patří délka pobytu a teplota vody, v níž se pracuje. S přibývajícím hloubkou se zkracuje pracovní doba potápěče s ohledem na nutnou dekompresi. Navíc tepelné ztráty při vlastní práci jsou natolik značné, že prodloužené dekomprese mohou mít doslova katastrofální následky. Tyto faktory nás přinutily zabývat se dlouhodobým bytím pod vodou vzhledem k průmyslovým pracím, které jsme dosud absolvovali a které nás plně utvrdily v tom, že dekompresní doby podstatně snižují pracovní čas pod vodou.

K dlouhodobému pokusu s bytím v tlaku nás vedla v neposlední míře i profese báňských záchranářů. Vždyť např. před necelými dvěma léty byli při důlní nehodě na Dole Matylda v Lengede-Broistadt v NSR průvalem vod ve vzduchové bublině uzavřeni za přetlaku 1,4 atp. horníci po dobu jednoho týdne. Záchranáři akce byla provedena vrty a postižení dopraveni na povrch ve speciálních tlakových nádobách. Museli se podrobit stejné dekompresi jako potápěči, kteří by strávili stejnou dobu v hloubce odpovídající tomuto přetlaku. Vzhledem k tomu, že část ostravsko-karvinského revíru leží ve styku s detritovými vodami, nelze vyloučit podobnou situaci ani na našich dolech. Tento pokus je užitečný i pro vlastní přípravu báňských záchranářů, kteří by v uvedených podmínkách museli zasáhnout.

Program „PERMON“

Začali jsme připravovat hydrokabinu, v níž bychom mohli dlouhodobý pobyt uskutečnit. Sloužila by jako základna pro potápěče, odkud by vyplouvali plnit pracovní úkoly do větších hloubek. Jejich aktivní pracovní doba pod vodou by se tak mnohonásobně zvýšila, což je hlavně při speciálních pracích – jako betonáž, destrukce a montáže – velmi důležité. Navíc by při práci ve větších hloubkách používali dýchacích směsí s menším obsahem kyslíku. Hydro-

kabina by musela být vybavena s ohledem na pohodlí a odpočinek potápěčů a spojena s povrchem, dosažitelným spojovacími prostředky.

Původní návrh hydrokabinu počítal se dvěma základními koncepcemi. První předpokládala otevřený ventilační okruh závislý na dodávce tlakového vzduchu zvenčí, druhá pak samostatný regenerační okruh nezávislý na povrchu. Ačkoliv jsme se snažili shromáždit větší množství odborné literatury, byly všechny dosažitelné informace více populárního než odborného charakteru. Mimo technické otázky se vyskytly také problémy spadající do oblastí psychologie, fyziologie a dalších vědních oborů. Na ně jsme nenašli takřka žádnou odpověď. Je to celkem pochopitelné vzhledem k tomu, že země, které podobné pokusy konaly, je uskutečnily za podpory vojenského námořnictva nemajícího zájem poznatky publikovat.

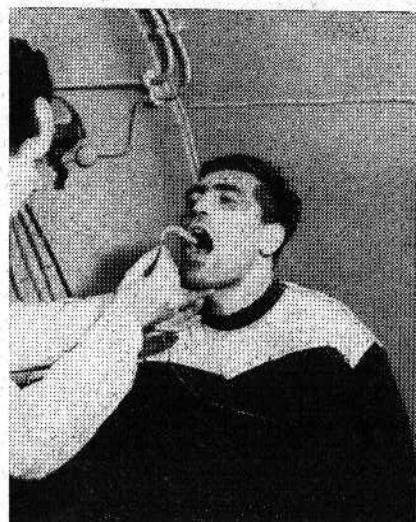
A tak se v rámci programu PERMON zrodila akce PERMON I. Předpokládala možnost ověření řady důležitých faktorů v bezpečných podmínkách a prostředí umožňujícím systematická měření, pozorování a sledování potápěčů a jejich reakcí během dlouhodobého pobytu v přetlaku. Maximální možnost ke splnění první části daného programu skýtala hyperbarická komora ostravské nemocnice na Fifejdách.

Léčebná přetlaková komora

Byla postavena v loňském roce jako první léčebné zařízení tohoto druhu v ČSSR. Na konstrukci a stavbě se podílely Závody automatizace a mechanizace OKR, Vítkovické železárně Klementa Gottwalda, oborové ředitelství OKR, kolektiv lékařů pod vedením docenta MUDr. Vojmíra Ševčíka, technika Hlavní báňské záchrané služby a dalších odborníků.

Zásadou o použití léčby kyslíkem za přetlaku, která se v této hyperbarické komoře provádí, má v posledních 15 letech amsterodamský chirurg prof. I. Boerema a skupina prof. Illingwortha z Glasgow v Anglii, jejíž pokusy s klinickým použitím kyslíku za přetlaku ukázaly, že tato léčebná metoda má při zajištění dokonalou lékařskou technikou své oprávnění.

Předpokladem léčby kyslíkem za přetlaku zvané hyperbaroxie je znalost fyziologie transportu kyslíku krví. Výtečných výsledků pomocí hyperbaroxie se do-



Karel Hodeček při polykání sondy za dozoru Dr. Tesaře

šlo u těžkých otrav kyslíčnickem uhlíkatým, při poranění končetinových tepen s těžkým pohmožděním tkání, kdy by jiná metoda vedla nutně k amputaci končetiny, při léčbě tetanu, v kardiokirurgii, oftalmologii apod. Ozařování zhoubných nádorů za přetlaku kyslíkem zvyšuje citlivost buněk nádorové tkáně asi třikrát. Pokusně se využívá hyperbaroxie i k přenosu orgánů. Otevřela nové možnosti pro konzervaci explantovaných orgánů a použití orgánů z mrtvol k transplantacím. Hyperbarická komora sestává ze dvou částí: z předkomory a komory, v níž je zároveň lékařská pracoviště. Předkomora slouží ke vstupu a k výstupu, je-li v ní vyšší tlak než atmosférický.

Obě části tlakové nádoby jsou ocelové, válcovitého tvaru. Předkomora má průměr 3 m a délku 4,5 m, komora pak průměr 3,5 m a délku 7 m. Samojistící dveře, které nelze otevřít ani při velmi malém rozdílu tlaků na obou stranách, uzavírají vstup do předkomory a z předkomory do komory. Obě části jsou vybaveny podávacími komůrkami o průměru a délce 500 mm. Umožňují styk s vnějším světem a během našeho pokusu sloužily např. k podávání jídla apod. Komůrky jsou pochopitelně s obou stran uzavíratelné.

V komoře je instalováno napětí 24 V a tekoucí voda. Tlak, teplota, vlhkost, případně škodliviny jsou měřeny a registrovány. Regulační systém zaručuje při práci konstantní tlak a průběžné větrání. Dorozumívání mezi komorou a technickou obsluhou je zajištěno pomocí hlasitého telefonu.

Hyperbarická komora pro nás nebyla neznámá. Byli jsme v ní několikrát. Lidský organismus se dovedl změně tlaku rychle přizpůsobit. Sestup do hloubky 25 metrů je velmi pozvolný. Přesto však dlouhodobý pobyt předpokládal, aby účastníci pokusu prošli mimořádně přísnými prohlídkami, které by pak umožnily sledovat eventuální změny během po-

bytu v přetlaku a při dekompresi a to nejen po stránce fyziologické, ale i psychologické.

Se značnými potížemi se setkali pracovníci televize, kteří připravovali z hyperbarické komory přímé přenosy. Zkušební kamera v přetlaku neobstála. První pohled na ni připomínal výsledek exploze granátu v přiborníku. Nevydržela ani největší z elektronek – superikonoskop. „Televizáci“ seděli smutně nad hromádkou blýskajícího se skla a naše ubezpečení, že střepy přinášejí štěstí, se minulo účinkem. Obratem nás poslali tam, kde je pobyt čtyř lidí na jednou opravdu dost obtížný...

Ale nebyli by to technici, aby si neporadili. Nakonec pomohla francouzská reportážní kamera „očko“. Nejvíce nám bylo líto kameramana ostravského televizního studia Jirky Vrožiny. Mimo kameru musel tahat na zádech těžkou bednu, která k ní přísluší. Jeho odhodlanost, fixní idea a touha po nejoriginálnějším záběru v letu, v pádu, v tlaku, za jízdy, ve vakuu, pod vodou, nad vodou a na topole podél skal je možné přirovnat jen k postavě zuřivého reportéra E. E. Kische.

Skončilo období příprav a zkoušek. Pak přišel i pro nás den „D“ a hodina „H“. A právě v tuto hodinu a 30 vteřin letěl od řídicího panelu do strojovny povel a komora se začala napouštět. Byli jsme čtyři jako mušketýři, ale na rozdíl od nich nám zalehly uši a místo mužného hlasu jsme všichni švitořili dost vysokou fistulkou. Jako by to co dělá mužem zůstalo při tlaku pouhých 760 mm Hg.

„Jste na 1,2...“, „máte 1,8...“ – ozývá se pravidelně telefon. Teplota postupně vzrůstá až na více než 30°C. Stále „klesáme“. Po dvaceti minutách dosahujeme tlaku 2,5 atp. Jsme ve dvaceti pěti metrech pod hladinou. Hluběji nepůjdeme. Při delším pobytu by mohly vyvstát obtíže s udržováním konstantních hodnot v komoře. Trochu přihlouple se usmíváme a dlouho připravovaný pokus vedený primářem MUDr. Jiřím Dostálem začíná. Teplota se ustálí na původní hodnotě kolem 20 stupňů.

87 hodin v přetlaku

Definitivně jsme si oddechli teprve když zapadl poklop za primářem Dostálem provádějícím první měření a kontrolu zdravotního stavu v přetlaku a za pracovníky ostravské televize, kteří si nechtěli nechat ujít začátek pokusu v komoře. Odloučení od okolního světa jsme všichni uvítali. Měli jsme za sebou celodenní únavná vyšetřování v nemocnici, napětí a nervozitu před začátkem dlouhodobého pobytu v přetlaku. Zájem o nás byl v posledních 24 hodinách tak velký, že to přestávalo být příjemné. Nezbyla ani chvilinka času na sebe-menší soukromí. A tak nám vlastně to dobrovolné zjetí za spolehlivým pancířem hyperbarické komory přišlo v první chvíli velmi vhod.

Výborná nálada nás neopustila ani na chvíli. Ač to zní nepravděpodobně, přesvědčili jsme se společně s lékaři, že reakce lidí na první hodiny ztrávené v přetlakové komoře je takřka u všech stejná – projevuje se nadměrným ve-



Dobrovolní obyvatelé hyperbarické komory

selím. A tak jsme se s chutí zasmáli věcem, které by nás těžko pobavily v normálních podmínkách. Ono je opravdu těžké zůstat vážným, když dospělí lidé mluví mezi sebou, jako by jim zůstal v ústech nespoknutý knedlík.

Delší rozmluva však přece jen unavovala. K prvním markantním rozdílům, kterých jsme si povšimli a zůstávaly nezměněny po celou dobu pokusu, patřilo, že jsme si uvědomovali dýchání. Za normálních podmínek člověk dýchá naprosto podvědomě – aniž prakticky o tom ví, nebo se k tomu potřebuje nutit. V komoře jsme však přímo cítili, že vzduch je hustší a dostává se do plic jako by obtížněji. Bylo se tu třeba nadechnout. Při delší řeči jste najednou pocítili nutnost přestat mluvit, pořádně se nadechnout a odpočinout si. Jistě by bylo nespravedlivě netlumčit zde onu geniální myšlenku jednoho z nás, který tvrdil, že právě tyto podmínky by byly nejvhodnější pro schůze, semináře a školení. Nejen vzhledem k uvedeným řečnickým potížím ale také proto, že jak dokázal psycholog MUDr. Voborský, je myšlenková činnost v přetlaku intenzivnější.

Psychologické testy nám vůbec zabíraly nejvíce času. Začaly vlastně už v laboratoři psychologie práce na Výzkumném ústavu ekonomiky paliv, aby se ještě před zahájením pokusu ukázalo, jakých výsledků jsme schopni za normálních podmínek dosáhnout. Podobně testy nás pak čekaly několikrát za den v přetla-

Karel Hejníš při zkoušce na Ergometru



kové komoře. Bylo třeba ověřit, zda pobyt v přetlaku nepůsobí negativně na myšlení, rychlost reakcí, zácvek, pracovní schopnost a soustředění. Vždyť všechny tyto otázky jsou pro bezpečnost potápěče v hloubce rozhodující.

Testy MUDr. Voborského ukázaly, že při dlouhodobém pobytu v přetlaku se zvýšila u všech duševní výkonnost, pozornost i odolnost proti duševní únavě. Karel Hodeček dokázal dokonce nemožné. Nestáčily mu ani předlohy při škrtači zkoušce. A to se ještě MUDr. Voborskému nestalo v průběhu celé praxe. Teprve při dekompresi se podstatně zvýšil počet chyb v psychologických testech. Ale to už bychom se příliš pletli do řemesla MUDr. Voborskému a tak si na podrobnější výsledky pokusu počkáme v odborném článku, který pro Potápěče připravuje.

Kdo zaváhá...

Ach ta strava. Předepsali nám dietu a tak máme k večeru zelnou polévku. Za dvě hodiny máme v břiše jak ve starém mlýně. O půl jedenácté v noci k nám dali do komory ještě jednu pacientku. Ani po dobu pokusu nepřestala plnit hyperbarická komora svoji léčebnou funkci. Pacienti však zůstávali většinou v předkomoře.

Spát se nám ještě nechtělo a tak básníme. Samozřejmě o jídle. Ten nejobyčejnější biftek, tvrdý jako podrážka představuje zkoncentrování všech momentálních životních snů. Nikdo neopomene zdůraznit co kde jedl dobrého. Já vzpomínám na medailonky, které jsem pojídal kdysi v jedné luxusní restauraci v Budapešti. Paní rázem ožívá. Je totiž z Budapešti, a její manžel je kulturním atašé na ambasádě. Vzpomínka na maďarskou kuchyni z nás udělala přátele. Do komory se chodila léčit a my jsme se jí snažili tu chvíli zpříjemnit.

Hlad dostoupil vrcholu. Rozhodujeme

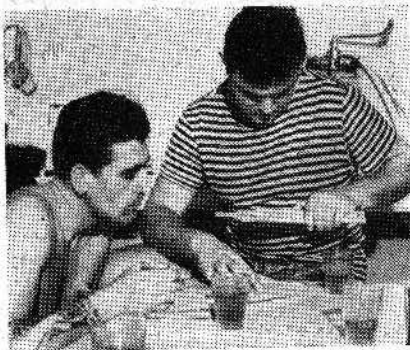
se, zda se vrhnem na Mildu Kříže, nebo na vrchní sestru. Zachránil to nakonec ten, který měl právě službu u ovládacího panelu hyperbarické komory. Pořádá nám okénkem kastrol šunkofleků. Ani zdaleka to nezpůsobil tlak, že během několika vteřin zelo dno prázdnotou. Uplatnilo se heslo: Kdo zaváhá ne...!

Vstáváme ráno v půl osmé. Toaletu poněkud vážne, protože neteče voda. Vyhrazujem si to dvojnásobným cvičením. Při snídani však přece jen začíná téct voda. Krásně vychrstla do umývadla. Je rudá jako Bikavér. Jsme nadšeni, že nejen Kristus, ale také hyperbarie mění vodu ve víno. Ranní sista netrvá dlouho. Přichází dr. Voborský s psychologickými testy. Každý škrtná svoje čtverečky, až nám oči šilhají. Stačím si všimnout jak Karel suverénně proškrtává řádky. Nemohu se dostatečně soustředit. Zdá se mi, že jsem udělal mimořádně mnoho chyb. I Milda si ztěžuje. Shodně však v dotazníku vyplňujeme, že jsme se probudili s hladem jako vlci, s velmi dobrou náladou a že jsme unaveni.

Do skleněných průzorů každou chvíli někdo nakukuje. Jak to musí být blbý těm opicím v zoo – poznámenává suše Franta. Dopoledne trávíme čtením a hraním žolíků. O odpolední zábavu se starají opět lékaři z ústavu pracovního lékařství. Zase polykáme „šprcku“. Říkáme tak gumovému balonku, který musíme spolknout. Měří se jím pružnost plic. Nejstatečnější je Karel, ostatní to dost dává. Mimořádně obtížný případ jsem já. Nejen že poulím oči jako bych ležel pod parním válcem, ale navíc vydávám nejrůznější a málo příjemné zvuky. Vyšetření trvá téměř pět hodin. Docent dr. Kadlec s dr. Tesařem a technikem jsou rádi, že už půjdou na dekompresi. Radost jim však oddaluje Jirka Vrožina. Přišel ještě něco natočit a když svítí světla pro filmování, nelze uzavřít dveře do předkomory. Dekomprese se oddaluje o další dvě hodiny. Do půlnoci není daleko. Ještě večeříme, myjeme se a jdeme na kutě. Nová lehátka, která nám nahrazují lůžka, strašlivě vržou a praskají. Na dvou již prasklo plátno a to jsme tu teprve druhou noc. Říkáme si, že na štěstí nejsou ve VŽKG takoví fušeři, jako v továrně, odkud pocházejí naše lehátka. Kdyby tak komora taky...

V předkomoře probíhá dekomprese a my usínáme. Kolem sedmé hodiny ráno je už v komoře rušno. Snažíme se ještě spát, ale v podvědomí slyšíme hlasy. Otevírám oči a vidím, že tu máme nějakého pacienta. Jsou tu i lékaři. Divím se do tváře muže v županu. Sedí kousek od mého lůžka a obličej mu zakrývá kyslíková maska. Připadá mi známý. Mrkne na nás. Odkládá masku a usmívá se. Jsem mimořádně překvapen. Před mnou sedí dr. Tesař. Co tu děláte? Kdy jste skončili dekompresi? Kde jsou ostatní? Otázky přišly ze všech stran.

Necítí se dobře, mluví pomalu. Dekomprese podle holandských tabulek byla krátká. Asi po dvou hodinách pocítil svědění po celém těle a pak přišly křeče. Kesonová nemoc! A my jsme zde již pomalu 36 hodin. S doktorem Tesařem je tu již i technik, který pomáhal při našem vyšetřování. Křeče v přetlaku



Karel Hodeček a inž. Josef Dvořáček při výpočtu dekomprese

rychle pomijejí. Jeho první slova patří dekompresi. Teď mne odsud tak rychle nedostanete – vy tu budete na dekompresi alespoň dva měsíce.

Příznakům kesonové nemoci se nevyhnul ani docent Kadlec. Přijel poslední. Menší potíže než měli ostatní přičítá horké lázni a tomu, že v domněni, že se o něj pokouší chřipka, vypil trochu štoka. Lékaři zůstali s námi pokud nepřešly všechny potíže a pak absolvovali pozvolnou téměř pětihodinovou dekompresi. I pak zůstali v nemocnici pod dohledem.

Poslední noc?

Odpoledne přišel ještě na řadu bicyklový erometr. Je to vlastně šlapací kolo na pevném podstavci s wattovým odporem pro zatížení nohou. To byla jízda! Zvláště když brzda kladla odpor rovnající se výkonu 200 W. Poslední dvě minuty jsme ztěžili udrželi ručičku rychloměru na značce. Námaha byla tak ohromná, že jsme pomalu ventilovali vitální kapacitu. Ani měřicí zařízení ani maska nestačily na tak velké objemy plynu. Na všechny se ten den nedostalo. Brzda dávající konstantní odpor přestala fungovat. Nežlobili jsme se proto ani my ani MUDr. Nagy z Prahy, který zastoupil dr. Kuncce. Od rána platila totiž zásada: co nejkratší dobu v přetlaku. Po večeři jsme s chutí zlikvidovali Nanukový dort, který na Mildovo přání koupila Magda. Alespoň zde musím odčinit zprávu v novinách, která autoritativně tvrdila, že nám jej donesly sestřičky. Ty se o nás staraly velmi vzorně. Nosily nám juice, pomeranče a jiné dobroty a také koroptve. A protože se nám zdálo nevhodné volat do plechové huby – to je název, který se mezi námi ujal pro hlasitý telefon – ať nám podají bažanta, použili jsme malé kamuffáže. Volání vypadlo ihned mimořádně lépe: Sestři – pauza. Copak chcete, hoši – pauza. Sestři, pan Hejnyš by prosil nějakou divočinku – třeba koroptev! Sestra pochopila a naši přátelé u komory se nestačili divit, jaká přání si vymýšlíme a jak kvapně jej jde sestra splnit.

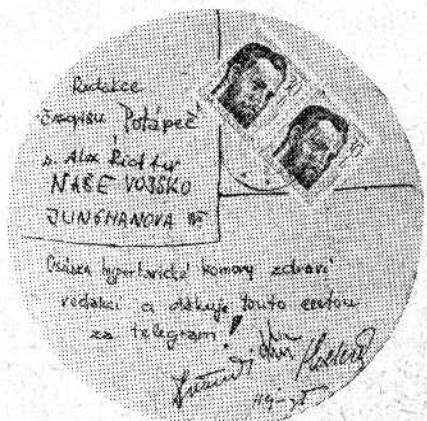
Pak přišla poslední noc. Přesněji řečeno poslední předpokládaná. To jsme si ještě mysleli, že se druhého dne večer v osm hodin otevrou ocelové poklopy a budeme zase mezi normálními lidmi. Vyspali jsme se dobře, dopoledne

jsme se podrobili opět testům a jízde na ergometru. Dr. Kunc byl s výsledky spokojen. V půl dvanácté začala dekomprese, kterou vypočítal Vilda Kocián podle italských tabulek.

Živě jsme s Mildou diskutovali o rychlosti sestupu a dekompresních zastávkách. Primář dr. Dostál kontroloval společně s námi dekompresi a rozcházeli jsme se jen v maličkostech. Při konečné rekapitulaci jsem se zmylil jen o 15 minut. Miloš, který výsledky kontroloval, na chybu okamžitě přišel. Bleskově spočítal, že prodloužení o 15 minut naruší televizní přenos a režisér František Mudra dostane infarkt. Tak jsme se pak hezkou chvíli vzájemně dohadovali. Pro jakou malichernost – to jsme pochopili až později. Z patnácti minut se totiž v průběhu dekomprese prodloužila tato doba na celých 15 hodin. Bolesti v kloubech a svalch si vynutily svůj čas a své dekompresní zastávky. Komoru jsme opustili teprve druhý den – v sobotu 4. března v 11,35 hodin. A to ještě jenom díky vynikající fintě primáře Dostála. Potíž bylo víc než dost a některé souvisely i s psychologickými pocity. A tak nás v noci ve spánku postupně stahovali z 0,9 na 0,6 atp. a ráno na 0,3 atp. Jediný kdo vnímal snížení tlaku byl Milda. Když nám dopoledne větrali komoru a ptali jsme se v jaké jsme hloubce, odpověděli, že v 6 metrech. Dekomprese prý potrvá do 16 hodin. Asi ve čtvrt na dvanáct nás poslali do předkomory s odůvodněním, že snížil tlak a vyvětrají. Teprve když jsme uslyšeli syčení vzduchu do komory jsme pochopili, že nás čas se tu počítá na vteřiny. A pak se otevřel poklop a byli jsme venku. Primář Dostál dokonale vyloučil psychologický faktor, který v souvislosti s předcházejícími příznaky kesonové nemoci u lékařů, hrál při naší dekompresi jistě také značnou roli. Proto snižoval tlak při spánku a dokonale využil momentu překvapení.

Když se nás reportéři ptali na co máme největší chuť nezapřeli hoši, že jsou kuřáci. V komoře se totiž nesmělo kouřit. Cigareta by tu vzplála okamžitě plamenem. Přiznám se, že jsem více myslel na biftek.

V nemocnici jsme zůstali pod dozorem až do neděle. A závěrem bychom chtěli poděkovat všem lékařům, sestřím a všem, kdo se o nás v průběhu pokusu tak dobře starali za jejich práci a námahu, za telegramy, které jsme do komory dostávali a hluboce se sklonit před všemi experimenty podobného druhu dělané ve světě.



JAK NA ZÝVAT POTÁPĚČE?

Eugen K. Balon

Vždycky to nějaký čas trvá, než se ustálí určitá terminologie v novém oboru lidské činnosti, což platí i pro potápění. V našem případě to trvá už skutečně dlouho, třebaže by tu zdánlivě neměly být žádné problémy. Vždyť přece vnikání pod hladinu vod říkáme odevadna potápění, a lidem, kteří tuto činnost provozují, říkáme potápěči. Avšak vynalezením akvalungu a hlavně zmasověním této kdysi výlučně profesionální lidské činnosti se vynořila celá řada názvoslovních problémů, které nejsou vyřešeny dodnes.

Kromě klasických potápěčů, kterým se říká dnes i těžcí potápěči, známe též žabí muže, akvalungisty, lehké nebo sportovní potápěče. Každý z těchto terminů má přímo tahá za uši, kdokoli je slyším z rozhlasu, televize nebo čtu v tisku nebo chraňbůh v knihách. Obdobné problémy měli také v jiných jazycích, a také je málokde vyřešili, což by nás ovšem nemělo omlouvat.

Už v letech 1960-1961 jsem na více místech navrhl a zdůvodnil název, jenž by podle mého soudu nejlépe vystihoval náplň potápěčské činnosti. Leč i tady se ukázalo, že nikdo není prorokem ve své vlasti: název se vžil v některých cizích jazycích, zatímco u nás je používán jenom úzkým kruhem odborníků. Prý je málo libozvučný. Posudte tedy sami.

Navrhl jsem, aby se ti, kteří se ve vodě vznášejí volně, nespoutaně a pohybují se pomocí ploutví, nazývali plovoucí potápěči, kdežto pro ty, kteří jsou spojeni s hladinou hadicí pro přívod vzduchu a musí zachovávat vertikální polohu pomocí těžkých olověných bot a závaží a pohybují se kráčením po dně, navrhuji název kráčejjící potápěč. Pro tyto názvy mluví především

důvody historicko-technické. Potápění je staré jako lidstvo samo. Už ve starověku a středověku bychom našli nemálo důkazů o tom, jak lidé ve snaze co nejlépe exploatovat užitečné vodní organismy pronikali hluboko pod hladinu řek, jezer a moří pomocí různých zařízení. Postupně s rozvojem techniky

se tato zařízení neustále zdokonařovala, až konečně r. 1819 konstruoval August Siebe přístroj zásobovaný vzduchem pomocí čerpadla z hladiny. Tohoto principu používají dodnes těžké potápěčské zvony, pílby a obleky. Sama ocelová pílba a oblek nejsou totiž s to ochránit potápěče před tlakem vody, narůstajícím úměrně s hloubkou (kupř. v 10 metrech 2 atmosféry, v 50 metrech už 6 atmosfér atd.). Proto musí být do zvonů a obleků vhnán čerpadlem z hladiny vzduch, a to pod stejným tlakem, jaký působí na potápěče zvenčí. Potápěč musí přitom regulovat tlak sám nárazy hlavy na ventil v pílbě, kterým se vypouští nadměrný vzduch. Potápěči, kteří musí vystupovat z hloubek nad 10 metrů jen velice pomalu, pomocí speciálních dekompresních tabulek, zatížení desítky kilogramů těžkým oblekem a závažím, jsou schopni jen velmi omezeného pohybu. Protože vzduch je vhnán do zvonů a obleků hadicí, jsou závislí na čerpací základně. Tento klasický způsob potápění klade na potápěče vysoké nároky, pokud jde o jeho kondici, a navíc mu neustále hrozí kesonovou nemocí i s jejími bolestivými následky. Je to neobyčejně namáhavá profese, kterou provozují jen speciálně vyčištění jednotlivci.

A protože se mohou ve vodě pohybovat bezmála jen ve vertikální poloze, těžkopádným kráčením (převracení hlavou dolů není možné bez ohrožení života), je plně opodstatněno nazývat je kráčejjící potápěči. Říkat jim těžcí potápěči pokládám za méně vhodné už proto, že váha jeho obleku, pílby a závaží nemusí být vždycky větší než váha ocelových zásobníků a závaží plovoucích potápěčů, jímž se dosud říká nesprávně akvalungisté (podle přístroje, který umožňuje pobyt pod hladinou).

Cesta k objevení tohoto přístroje byla neobyčejně svízelná a zdlouhavá, nicméně vedla k rozšíření potápění a mnohastrannému uplatnění potápěčů (např. v době války ke kladení a odstraňování podmořských min, pro vědecký výzkum

mořského dna, ve vodním stavitelství, při lovu vodních živočichů a jiných organismů ap.). Akvalung – vodní plíce – umožňuje potápěči volný pohyb libovolným směrem, protože není připoután k hladině a může se pohybovat pomocí ploutví na nohou. Vzduch se dostává do jeho organismu elastickými hadicemi z ocelových zásobníků, které nese na zádech. Akvalung je navíc opatřen reduktorem, který samočinně reguluje tlak vody. Akvalung prakticky dovoluje člověku zůstat bez většího rizika několik minut až v hloubce 60-70 metrů. (Při větší hloubce hrozí potápěči vedle kesonové nemoci i tzv. hlubinné opojení, způsobené pravděpodobně vysokým obsahem rozpouštěného dusíku v krvi při vysokém tlaku.)

Na rozdíl od kráčejjících potápěčů mohou se uživatelé akvalungu pohybovat ve vodě všemi směry, tedy i hlavou dolů, a co je hlavní, mohou i plavat, což jim usnadňuje ploutve na nohou. Se zásobníkem několika lahví na zádech nemusí být vždycky lehký, ale plavat může vždycky. Nazývat ho žabím mužem je možné leda v dílech básníků, v operách a opeřetách, kde snad nahrazují dávnejší hasstrmany, ale pro seriózní označení vážné a pro lidstvo významné činnosti se takovýhle název, uznáte sami, prostě nehodí. Ovšem potápět s ploutvemi na nohou se dá i bez akvalungu, pouze pomocí dýchací trubice, a většinou se tak provádí, takže není důvodu říkat potápěčům, kteří mohou plavat pod vodou, akvalungisté, ne-

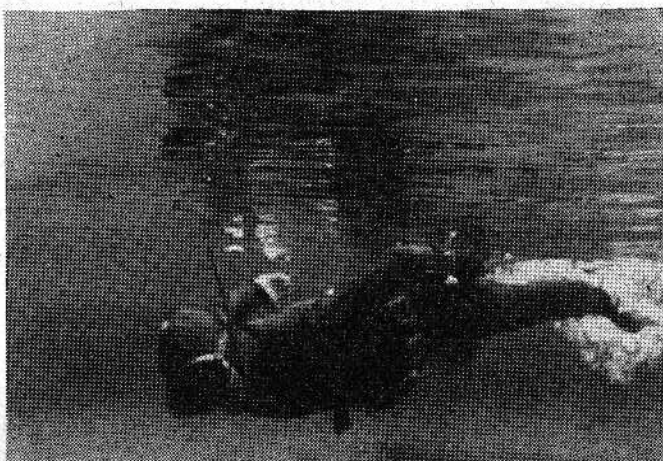
hledě k tomu, že to zní pro laika trochu nesrozumitelně. A proto, abychom je nenazývali sportovní potápěči, mluví zas

důvody pracovní náplně a celkového významu této činnosti. Sportovní výkony, závody a lov ryb harpunami pro rekreační účely představují totiž jen bezvýznamný zlomek náplně činnosti dnešních potápěčů.

Uplatňují se například při rekonstrukci vraků a poruch vodních staveb, jejichž vytažení nebo opravy řídí pod vodou přímo sami inženýři. Ve světě a dokonce i u nás vznikly ústavy s významným technickým nebo vědeckým programem. Kromě vojenských výzkumů se podílí potápěči na mnohých archeologických, speleologických a zejména biologických objevech hluboko pod hladinou, čímž pomáhají otvírat lidstvu cestu nejen k vědeckému průzkumu dosud nedostupných prostorů, ale i ke zdvořím nových nalezišť minerálů a potravin na plochách nesrovnatelně větších než je dosud obhospodávaná půda na všech kontinentech. (Leccos z tohoto programu řeší již delší dobu i bratislavská Skupina pro výzkum pod vodou Slovenské zoologické společnosti při SAV; montáž a demontáž různých zařízení, sváření a záchranné práce pod vodou provádí zas potápěčské skupiny organizované při základních organizacích Svazarmu.) I když u nás je takováto náplň potápěčské činnosti ve větších rozměrech teprve vzdálenou perspektivou, pokládám za degradaci říkat těmto pionýrům hydronautiky pouze sportovní potápěči. Vždyť ani kondiční a technické cvičení s přístroji astronautů nepokládáme za pouhý sport, ale za přípravu k expanzi lidstva za hranice geosféry. Oč bližší je nám naše hydrosféra, která může a zanedlouho zřejmě bude zabezpečovat miliónům lidí potřebnou výživu. Vždyť už dnes jedna třetina lidstva hladuje.

Z toho, co bylo dosud uvedeno, jasně vyplývá, že existují dva základní způsoby potápění, klasický a moderní, které se od sebe liší především tím, jak se ten který potápěč ve vodě pohybuje. Proto je správné rozlišit je i terminologicky a říkat jim napříště kráčejjící potápěči a plovoucí potápěči.

N A Š E
D I S K U S E



Příroda na Kurilských ostrovech není právě skoupá na překvapení, někdy dokonce velmi nepříjemná. Ale tohoto roku bylo poměrně teplé léto, sluníčko jen málokdy zakrývalo nepokojné stíny zlověstných mraků, a bouří, které jindy naháněly i otrlým námořníkům strach, bylo pomálu. Kromě toho bylo Viktoru Kondratjevovi, hlavnímu staršinovi námořního oddílu, který pod velením kapitána Bělogogurova přijel se speciálním úkolem do těchto míst, dvaadvacet let, měl tu dobrou partu a vůbec mu bylo na světě docela veselo.

Kondratjev i jeho přátelé v oddílu — staršinové druhého stupně Rudko a Kalniňš a frekventant Davydyčev — byli jako jedni z nejlepších vybráni, aby vyzkoušeli nový akvalung, jenž má umožnit ponoření do velkých hloubek. Nejsou to nováčci. Mají za sebou značnou potápěčskou praxi a většinou se touto činností zabývali v civilu amatérsky. O celé akci zatím toho mnoho nevědí, ale stejně všichni doslova hoří touhou už za skočit s novým přístrojem do moře. Proč se nestat světovým šampiónem, i když by se o tom pochopitelně hned tak někdo nedozvěděl! Dobře chápou, že výsledky, jichž dosáhnou, nejsou určeny sportovní veřejnosti.

Zkoušky jejich fyzické připravenosti dopadly dobře, lékař jejich oddílu Kušlja našel všechno v pořádku. Nyní jdou s neskrývaným napětím na první instruktáž, kterou kapitán po příplutí na místo svolal.

Před vchodem do kajuty Kondratjev uviděl vynálezce akvalungu Sretěnského v rozhovoru s poddůstojníkem Zemnovem. Zřejmě mluvili o chystaném pokusu. Kondratjev našpicoval uši a zpomalil krok, aby mu ani slovíčko neuniklo. Současně si podrobně prohlížel Sretěnského, kterého zatím jen několikrát letmo zahlédl.

Upřímně řečeno, vynálezce nevyvolával na první pohled zvláštní dojem: hubený, krátkozraké oči zcela zakryté čokami brýlí, postavou střizlík. Co tenhle chce tu na moři! Hlas má však kupodivu energický.

Sretěnskij právě polemizoval se Zemnovem. „V tom máte pravdu. Do 150 metrů my také neradi každého pouštíme ani v těžkém skafandru. Já však nemám na mysli těžký skafandr. Podle mých předpokladů můžeme jít mnohem hlouběji, a to v normálním gumovém obleku. Ovšem jedině se zvláštní plynou směsí, jejíž tlak odpovídá tlaku vody. To není žádná novinka. Ovšem složení naší směsi, a o tom jsem plně přesvědčen, nám umožní sestup...“

„Až k atomovým ponorkám?“ přerušil jej Zemnov.

„Ano, a i do větších hloubek, na které se nyní neodvážíme ani pomyslet. Ovšem tato série, kterou nyní zkoušíme, s tím zatím nepočítá.“

Kondratjev už nemohl u dveří déle otálet, bylo to nevhodné. Ale co slyšel, jaksepatří jej vzrušilo. Do atomové ponorky a možná ještě hlouběji! Chtěl to říct Rudkovi, který už seděl na svém místě. Bělogurov se Sretěnským však už vstoupil do kajuty a porada začala.

Přes první nepřilíší příznivý dojem se Sretěnskij Kondratjevovi líbil čím dál tím víc. Především mu imponovala cílevědomá logika. Sretěnskij šel bez úvodu hned k merituu věci.

„Nejde o to, stát se pány oceánů. Po-

daří-li se pokus, bude to beze sporu mít značný význam i pro naši bezpečnost. Chci však zdůraznit jinou, neméně závažnou okolnost, na kterou nesmíme zapomenat. Do konce století se lidstvo zdvojnásobí. Dokáže však současně zdvojnásobit produkci potravin? Přes všechny úspěchy světového zemědělství je to nereálné. Je tu však obrovská zásobárna, nevyčepatelná spíž, odkud zatím bereme jen nepatrně. Je to — oceán. Ukážu vám to na malém příkladu. Pšenice obsahuje 12 procent bílkovin. Avšak maličká vodní řasa chlorella — 50 procent. Její výnos je přitom patnáctkrát větší než u pšenice. Oceán — a to zatím bez přispění lidstva — vyrobí stokrát víc potravin, než všechny národy světa. Dvěře k tomuto nekonečnému bohatství máme otevřené. Naším úkolem nyní je této možnosti využít.“

Kondratjev nevydržel a téměř vykřikl:

„Nezapomenout přitom na dekompresi!“

„Ano,“ odpověděl suše Sretěnskij. Kondratjev se začervenál. Taková pitomost, skákat mu do řeči, a ještě k tomu s tak hloupou poznámkou!

„Kolik času potřebujete na dekompresi při vyplutí z hloubky dejme tomu dvě stě metrů?“ zeptal se náhle Sretěnskij.

„Asi dvanáct hodin,“ řekl rychle Kalniňš.

„Deset,“ uslyšel ke svému údivu Kondratjev svůj hlas, ačkoli říct nic nechtěl.

„Deset až dvanáct hodin jen na vyplutí. To je prakticky půl dne. Naše plyná směs umožní vám vyplout z pětisetmetrové hloubky přibližně za tři hodiny.“

„Zmenšuje se při takové rychlosti nebezpečí kesonové nemoci?“ zeptal se Davydyčev. I ten, jak si Kondratjev všiml už dříve, doslova visel Sretěnskému na rtech.

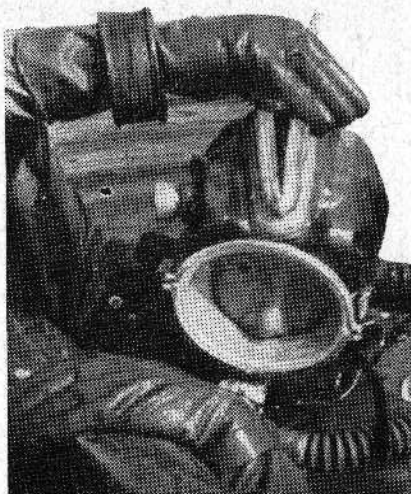
„Samozřejmě, že ne. Vyplujete-li dříve než za tři hodiny, kesonová nemoc vás nemine. Cyklus jsme sice zkrátali, fyziologický proces však trvá.“

Do místnosti vstoupil Zemnov. Po pozdravu podal Bělogurovovi telegram.

„Z pevniny, soudruhu kapitáne.“

Bělogurov přečhlédl rychle text a podal telegram Kušlji.

„Dostanete pomocníci. Aspirantku Balašovovou.“



Podle sovětského špionážního stejnojmenného filmu režiséra Olega NIKOLAJEVSKÉHO volně vypráví J. Seydler. Ve filmu, který brzy uvidíte v našich kinech, hrají A. Šeremetjevová, J. Dělovič, J. Vesnik, D. Nětrebina a další umělci.

Do vnukovského letiště zbýval sotva kilometr. Slabě mrholilo, jak bývá před ranním rozbřeskem, kdy se rozhouje o tom, jaké bude celý den počasí. Ještě jedna zatáčka a auto vjede na širokou cestu vroubenou svěžími břízkami, která vedla k letištní budově. Šofér a žena v autě jí však už nezahlédl. Ze zatáčky se náhle prudce vyřítil autobus. Ozvalo se zaskřipění brzd, auto dostalo smyk a v plném letu narazilo na autobus. Tentokrát však srážka Goliáše s maličkým Davidem dopadla hůře, než v bibli. Z osobního auta zbyla kovová kaše, z níž vytékala krev...

Žena, která nyní ležela bezvládně na nosítkách, byla aspirantka Balašovová. Nekončí nám snad příběh, který vlastně ještě nezačal?

Ne, nekončí. Zakrátko jede stejným směrem jiná žena. Krátce po havárii pro ni přijel do jedné moskevské kavárny vysoký člověk plné postavy

Stopa v oceáne

s unavenými očima. Oba měli náhle tak naspěch, že žena zapomněla dokonce i zaplatit. Muž dával ženě v autě úryvkovitě pokyny.

„Letíš okamžitě... Není vyloučeno, že vědí, jak vypadala... Nezapomeň — ona nekouřila!... Tady máš lístek, tady propustku do zakázaného pásma. Tohle je cestovní průkaz.“ Žena při jeho slovech chápavě pokyvovala hlavou. Při poznámce o kouření udušila rychle cigaretu. Současně si prohlížela věci v kabelce. Vyndala z ní předmět, který se příliš k dámským trečkám nehodil: lulkou.

„Nezapomeň na ni!“ ukázal muž očima na lulkou a pokračoval:

„A tadí je její průkaz.“

Žena otevřela legitimaci a zadívala se na milou tvář s hezkým úsměvem a bezelstnými očima. Bylo zajímavé, že se obě ženy značně podobaly, zvláště barvou vlasů a účesem. Žena v autě pomalu, jako by si chtěla navždy zapamatovat každé slovo, četla:

„Kira Sergejevna Balašovová...“

„Hej, vy tam! Co tu na takovém pustém ostrově děláte?“

Kondratjev šel se Zemnovem pomalu k můstku, u něhož se kolébala plovoucí základna. Na můstku stál pěkný, zemitý děda s plnovousem, že by mu ho mohl závidět leckterý stařec na chmelu. Pod paží držel nějakou bedýnku. Kondratjev o něm leccos věděl z doslechu a toužil se s ním seznámit. Byl to totiž strážce na majáku, Nikonov, a Kondratjev na majáku nikdy nebyl. Líbil se mu také veliký vlčák, zřejmě jediný Nikonovův přítel.

Vousáč se pomalu otočil a se stejnou rychlostí odpověděl.

„Co bych tu dělal. Pracuju na majáku.“

„A není vám smutno?“

„Kdepak smutno! Přijíždějí sem pohraničníci, občas i rybáři. Někdy, to vš, sem nepáchne ani noha.“

Děda byl zřejmě samoroš, nicméně nevládně nevypadal. Kondratjev pohlídl psa, který v přítomnosti pána proti tomu neměl námitky, a zeptal se strážce:

„Jak se jmenuje?“

„Džim. Ale v noci k němu nechod!“ zasmál se Nikonov a obrátil se k Zemnovovi.

„Vysláčka mě zlobí. Můžu ji poslat vašim radistům? Brzy bych jí potřeboval zpátky.“

Zemnov kývl hlavou a strážce podal bedýnku námořníkovi na loď.

„Přijďte večer na maják. Na čaj a na kus řeči!“ zval je Nikonov. V jeho slovech bylo už mnohem více srdečnosti.

Kondratjev by šel rád, zajímalo ho vše nové. Co se asi na takovém majáku dělá? Jenže ten večer měl službu na základně. Hleděl na měsícem ozářený ostrov a představoval si, jak bude slavný, až překoná světový rekord. Na okamžik mu blesklo hlavou — kdyby tak nepřátelská rozvědka věděla, co se tu bude dít! Ale opět ho upoutala působivá silueta majáku, z jehož věže občas vytryskl bílý paprsek.

Strážný jej náhle vrátil do skutečnosti.

„Slyšíte, jak ten pes divně vyje?“

Teprve nyní si Kondratjev uvědomil vzrušený tón psiho štěkotu. Pes jako by štěkal na nějakého vetřelce. Najednou se vytí změnilo v zběsilý jekot, který však brzy přestal. Asi psa uklidnil Nikonov.

Kdyby byl Kondratjev vyjel s loďkou jen malý kousek za převislé skalisko, byl by možná uviděl tajemnou postavu žabího muže, která rychle vklouzla do vody a ponořila se. Ale mladý staršina hleděl se zanícením na nádherné panorama mírně rozkolébaného moře, na jehož každíčké vlnce uvízlo jemné předivo měsíčního paprsku...

„Jste připraveni?“

Kapitán Bělogurov se rozhlédl po přítomných. Na plovoucí základně byli Kondratjev a Rudko, oba s akvalungem, dále Sretěnskij a několik námořníků. Všichni stáli poblíž otevřených dveří přetlakové komory — velké koule, která v této etapě výzkumů nahrazovala mořskou hloubku.

Kondratjev i Rudko vesele hlásili:

„Připraveni, soudruhu kapitáne.“

„Vaším úkolem je vykonat při tlaku 30 atmosfér několik pracovních úkonů po dobu 10 minut. 30 atmosfér se rovná přibližně hloubce 300 metrů.“

„Není vyloučeno, že se dostaví hlubinné opojení,“ navázal na Bělogurova doktor Kušlja. „Pocítíte-li příznaky opojení, nebo začne-li vám být najednou veselo, zamávejte rukou.“

Kondratjev sice kývl poslušně hlavou, ale myslil si: jakápak legrace může být v komoře! Kdyby už raději šli do opravdové hloubky!

„Potápěči, do komory!“

V přetlakové komoře si Kondratjev s Rudkou sedli pohodlně do křesel, vzali náústek a vesele zamávali kamarádům skrz kulaté okénko. V kajutě sledoval jejich činnost na televizní obrazovce kapitán Bělogurov, doktor Kušlja, Sretěnskij a Zemnov. Poddůstojník si všiml, že se k základně blíží loď, a střídavě sledoval televizní přenos z přetlakové komory a příjezd lodí. Ta s nápisem PARTIZAN už dojížděla k můstku.

Barometr v komoře ukazoval 15 atmosfér. Oba potápěči, zřejmě ve výtečné náladě, začínali plnit program. Sretěnskij kýval spokojeně hlavou a dělal si podle televizního obrazu poznámky.

Kondratjev mával okénkem na námořníky, nahlízející dovnitř, a ukazoval na manometr. Tlak již dosáhl stanovené hranice 30 atmosfér. Oba potápěči vykonávali stanovené úkony. Kondratjev vyrýl do dřevěné destičky datum, které ochotně ukazoval „čumilům“ za okénkem, Rudko zvedal těžkou činku. Vše bylo v naprostém pořádku.

Všichni v kajutě soustředěně pozorovali, co se dělo v komoře. Jen Zemnov se nyní věnoval něčemu jinému. Zaujala ho příhoda, kterou sledoval dalekohledem a jejíž význam pro budoucí vývoj událostí nemohl samozřejmě ani v nejmenším předvídat. Na můstek vystoupilo z lodí několik lidí, mezi nimi jedna žena. Náhle námořník jdoucí těsně za ní uklouzl a nešťastně se při pádu udeřil do hlavy. Žena se jej snažila zachytit, ale námořník se bezvládně svalil do moře. Dva lidé skočili do vody a plavali s ním k můstku. Zřejmě byl hodně těžký; měli s ním co dělat, aby jej za pomoci dalších vůbec na můstek vytáhli.

Zemnov informoval kapitána i ostatní o tom, co se stalo. Mezitím už pokus skončil. Kušlja se rychle rozběhl na můstek a naklonil se nad nemocným. Ten ležel bez jediného hnutí; úraz byl zřejmě větší, než se na první pohled zdálo. Vypadalo to na slabý otřes mozku. Teprve na několikero lékařovu výzvu nemocný namáhavě řekl své jméno — Ivan Prokofjevič Jelcov, šturman z PARTIZANU.

Kušlja se zeptal ženy, co tu dělá.

„Aspirantka lékařského ústavu Balašovová,“ odpověděla sebevědomě a dodala: „Má zřejmě otřes mozku. Měl by zůstat na ostrově. Na loď se v tomto stavu vrátit nesmí.“

„Já ale na loď musím,“ řekl slabým hlasem Jelcov a pokoušel se vstát.

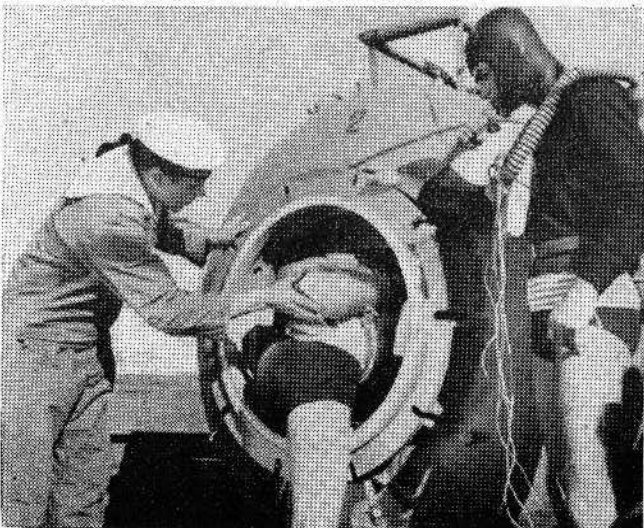
„Ani nápad. Zůstanete tu na ostrově nejméně týden,“ řekl Kušlja a obrátil se znovu k Balašovové.

„Proč jste tu nebyla včas?“

„Bylo špatné počasí, letadla nelétala,“ odpověděla opět tak sebevědomě, že se na ni Kušlja až s nepřiznáním podíval. Takovou tu zrovna potřebuje!

Kušlja s kapitánem Bělogurovem, který mezitím rovněž přišel, rozhodl, že nemocného zatím umístí na maják, kde měl Nikonov volný malý pokojík. Jelcov už nic nenamítal. Naopak bylo vidět, že ho potěšil slib Balašovové, že jej brzy navštíví.

(Dokončení v příštím čísle)



Protože výcvik na pramici je obsažen i ve výcviku svazarmovských potápěčů, začínáme naše čtenáře blíže seznamovat s výcvikem na pramici.

Každý, kdo si vybere sport související s vodou, měl by mít aspoň základní znalosti v jízdě na lodi a její ovládnutí. Vhodným výcvikovým plavidlem pro počátečný výcvik je pramice typu P7. Svoji stabilitou na vodě a poměrnou obratností umožňuje instruktorovi opravovat a předvádět záběry, které mohou absolventi kursu bezprostředně sledovat a v zápětí sami zkoušet. Na začátku první hodiny výcviku je nutné seznámit cvičence s názvoslovím pramice, pádla a nástupem na loď.



PÁDLO: má mít vždy přiměřenou délku podle postavy pádlujícího (k ústům, pro kanoistický závodní výcvik se doporučuje délka pádla jiná), má hlavici pokračující dřívkem, který přechází v list zakončený kováním, které chrání list před rozštípením. Pádlo má být lehké a pevné a má dobře sedět v ruce. Bývá lepené z několika částí a druhá dřeva. Rozdíl mezi pádlem a veslem je ten, že veslo se při záběru otáčí kolem pevné osy, která je spojena s lodí. Pádlo je volné v ruce. Při pádlování jsme tělem, při veslování zády ke směru jízdy.

Nástup posádky do lodi

O správném nástupu do lodi na začátku výcviku a výstupu z lodi po skončení bylo napsáno již dosti odborných článků, které vždy doporučují nějaký zaručeně osvědčený způsob. Je zřejmé, že při plavbě na horním toku Lužnice musí být nástup do lodi proveden velmi dobře a obratně i s jistěním lodí (jinak se vám může stát, že budete spát velmi vlhce než při výcviku na Vitavě u Císařské louky). Tyto rozdíly ostatně poznaly posádky již dobře sjeté. Jedlný osvědčený recept je kázeň cvičenců a autorita cvičitele, který si podle svých zkušeností určitě dobře poradí.

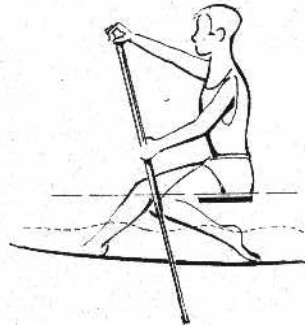
Všeobecně o jízdě

Podle strany pádlování rozeznáváme vnější stranu a druhou vnitřní. Na lodi sedíme těsně u kraje, vnější noha je skrčena pod lavičkou. Vnitřní noha bývá uvolněna, natažena před špičkou směrem k boku lodi. Vnitřní (horní) ruka drží hlavici pádla tak, že čtyři prsty obepínají hlavici shora, palec pak spodem. Vnější ruka drží dřív pádla těsně u listu nadmatem palce opět protlehle, a to tak, že druhé články prstů jsou přibližně rovnoběžné s plochou listu pádla. Po vykoušení nejlépe vyhovujícího uchopení držíme pádlo pevně (ne však křečovitě). Vnější ruka nesmí dřív pádla držet volně, aby se protácel. Potřebujeme-li manipulovat pádlem

kolem podélné jeho osy, provádíme to vždy jen vytáčením obou zápěstí. Ve vodě při plavání i na vodě při jízdě lodí se pohybujeme vpřed tím, že využíváme odporu vody, od kterého se odrážíme. To je populární vysvětlení pohybu na vodě. Podle rychlosti a mohutnosti záběru jakož i na velikosti plochy pádla, kterým se odrážíme, závisí rychlost lodí. Velikost plochy odrazu je dána plochou listu pádla. Nemůžeme ji zvětšit ale můžeme ji špatným záběrem podstatně zmenšit. Celý záběr musí vést kolmo k hladině celým listem ponořeným do vody (podélná osa pádla) a kolmo ke směru vedení záběru (příčná osa listu). Bude-li se při záběru „propichovat“ nebo „řezat“ voda připravujeme se vždy o značnou záběrovou plochu.

vnější ruky celými zády a vzpřimování trupu. Pohyb vychází z nohou, které se oproti záběru a tahu ruky vzprou. Účinnost záběru přestává když je pádlo u boku trupu. Celý záběr je také účinně podpořen rotací trupu. V konečné fázi není už také pádlo kolmo k hladině. Obloukem stranou, vytočením zápěstí horní i dolní ruky přenášíme pádlo dopředu těsně nad hladinou k nasazení dalšího záběru. Poloha pádla je přitom taková, že list je natočen hranou proti směru jízdy a prořezává vzduch. Při nevytočeném zápěstí bychom při přenášení pádla kupředu vystavovali celou plochu listu odporu vzduchu, brzdiла by se rychlost lodí a vynakládali bychom zbytečně mnoho síly. Při protivětru se tento odpor ještě několikanásobně zvětšuje. Velkou část práce při pádlování vykonává svojí vahou trup těla. Zdůrazňujeme i předklonem, vzpřímením a polohou hlavy. Je samozřejmě, že ruce se podílí také. Práce těla a rukou splývá v jeden nedílný pohyb, jehož výsledkem je mohutný záběr. Proto tolik zdůrazňujeme natažené paže. U začátečníků je namístě vyžadovat téměř křečovitě natažení rukou. Vyhne se tím největší chybě při pádlování a to střídavému pokrčování a natahování rukou, při čemž se vlastně záběr provádí páčením, což vede v konečné fázi k propichování vody, zbytečné únavě rukou a nevyužití vlastní váhy trupu. Teprve při dokonalém zvládnutí dovolíme uvolnění rukou. Musíme si být vědomi, že při plavání i při pádlování nedosáhneme dobrého výsledku křečovitým a trhaným pohybem. Rychlostí lodí dosáhneme důraznými ale vládnými pohyby. Je celkem velmi důležité, aby záběry celé posádky byly rytmicky i polohově naprosto shodné. Při rozházeném záběru se pramice rozkývává (ztráta rychlosti, nabrání vody). Při výcviku začátečníků se doporučuje, aby cvičitel vždy nahlas udával tempo pádlování. Je-li záběr navěščený, řídí se pak celá posádka rytmem pádlování levého předního jezdce (háčka).

Základní záběr

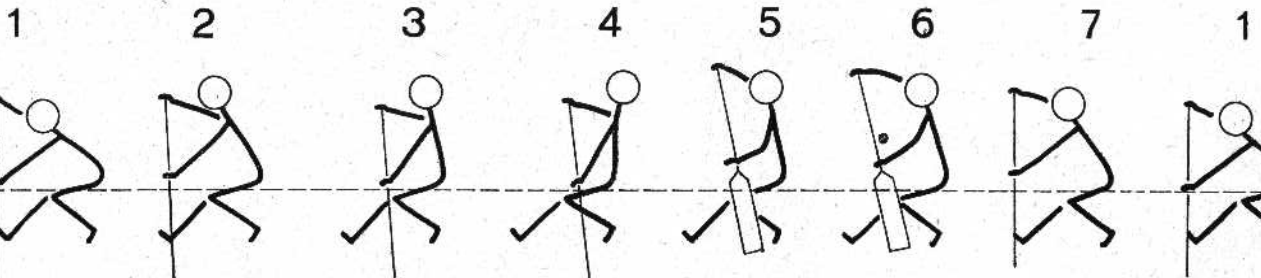


Předkloníme se až kam nejdále dosáhneme aniž bychom změnili posazení. Vnější (horní) ruka se při tom dostane dál dopředu než ruka vnitřní. Mezi vodáky se tomu říká „jít pro vodu“. Pádlo zasekneme celým listem kolmo do vody, u boku lodí obě ruce jsou natažené, hlava vzpřímená, takže se díváme vpřed. Během celého záběru máme ruce uvolněně natažené. Vlastní záběr začínáme tahem

Povely při výcviku

POHOV je povel, na který celá posádka položí dřív pádla na stehna, list je ve vodorovné poloze souběžný s hladinou vody.
PŘIPRAVENÍ značí předklon s pádlem nad vodou k základnímu záběru.
VPŘED což znamená záběr.
VOLNO — používá se při delší přestávce nebo dalším výkladem. Na tento povel se uloží pádla přívrácena listem k boku lodí a opřena šikmo dřívem o lavičku. Pádla takovým způsobem uložená v lodi nepřekáží a nemohou se poškodit přirazením k druhé pramici nebo dokonce rozšlápnutím.
Základní záběr je prvním a velmi důležitým záběrem v metodické řadě záběrů. Pokud si není cvičitel naprosto jist, že všichni tento záběr dokonale ovládnou, neměl by pokračovat s nácvikem záběrů dalších. Svědomitým procvičováním dosáhne toho, že nácvik ostatních záběrů půjde daleko rychleji a s větším vodáckým fortem.

LADISLAV KUČERA



První vytrvalostní závod potápěčů



Městský výbor Svazarmu Praha povolil 9. ZO Svazarmu-Tesla, Hloubětín, uspořádat 1. vytrvalostní závod dne 12. června 1966 v Cholíně - Slapské jezero. Závodů se může zúčastnit každý svazarmovský potápěč, kterého vyslala ZO nebo klub.

- Soutěžní disciplíny:** 3 km muži
1 1/2 km ženy
- Výstroj:** ABC (dýchací trubice o délce nejméně 35 cm)
- Dráha:** Slapské jezero 1 1/2 km dlouhá trať s obrátkou kolem bójky
- Start:** Ženy 11.00 hod.
Muži 12.00 hod.
Provádí se splývání na hladině, všichni závodníci najednou
- Vyhlášení vítězů:** ZO, která chce soutěžit o prvenství, musí vyslat do závodu nejméně 3 členy (toto hodnocení bude prováděno jen u mužů)
- Přihlášky:** Předběžné přihlášky zašlete na MV Svazarmu, Praha 2, Washingtonova 21, do 23. 5. 1966. De;initivní přihlášky v den závodu do 10.00 hod. pořadatelskému výboru na Cholíně.
- Stravování:** Pro závodníky a funkcionáře bude zajištěno občerstvení.
- Doprava:** Je zajištěna z Prahy na Cholín autobusem. Odjezd v 8.00 hod. od MV Svazarmu, Washingtonova 21. Ostatní náklady hradí vysílající organizace. Bližší informace vám poskytne na MV Svazarmu s. Špaček tel. 22 00 12 anebo s. Píkr tel. 83 41 51 / 690.

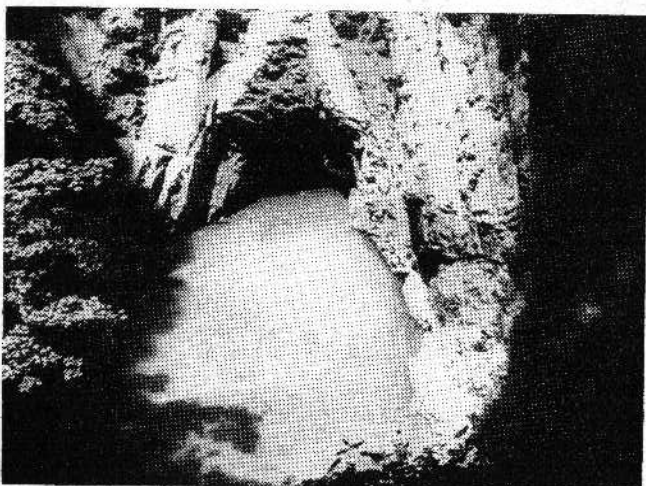
Zájemcům, kteří by chtěli přijet na závod dříve doporučujeme stanovat v prostoru u Cholínského mostu v místech 2. mistrovství Republiky ve sportovním potápění.

Nejhlubší voda v ČSSR?

Propast s jezírkem v hranickém krasu je již řadu let zimním působištěm našeho potápěčského klubu v Ostravě I. a to hlavně pro teplotu její minerální vody (cca 16 °C). Po několika návštěvách spojených s potápěním jsme byli požádáni „Krajským střediskem památkové péče a ochrany přírody“ v Ostravě, abychom se pokusili při sestupech o dosažení dna a zmapování části propasti zatopených vodou. Od r. 1964 provádíme tedy systematicky měření a mapování, jehož praktické provádění je v daných podmínkách velmi obtížné, pro značně obtížný přístup k hladině jezírka. Od prvního sestupu, kdy bylo Jiřím Pogodem dosaženo 41 m hloubky se uskutečnilo sestupů a vynaloženo mnoho námahy avšak marně. Ani při posledním měření kdy Vilém Kocián a Ivan Gregor dosáhli dle registračního hloubkoměru hloubky 82 m (!), nenarazili na dno. Pro informaci uvádíme, že výstroj používaná pro tato měření je zn. Dräger a Voit. Doufáme však, že propast v hranickém krasu dno, našimi technickými prostředky dosažitelné má a my jednou budeme na těchto stránkách informovat čtenáře o podrobnostech.

VILÉM KOCIÁN

Propast s jezírkem v hranickém krasu



K N I H O V N I Č K A

James Dagan

Člověk v podvodnom mire Člověk pod vodou

430 str., četná vyobrazení. Vydavatel „Mysl“ Moskva 1965

Kniha je ruským překladem práce Jamese Dagan, amerického spisovatele, který ve své knize Man Explores the Sea (Člověk objevuje moře) vydané v roce 1960 v Londýně, se zabývá historií pronikání člověka do mořských hlubin od nejstarších dob až po naše časy. Autor vypráví jak krok za krokem, při neustálém zdokonalování techniky potápění a výzkumu světa pod vodou, člověk si podmanil moře. Píše o vynálezu dýchacích přístrojů, zkonstruování prvních ponorek, o zrodu a rozvoji fotografování pod vodou stejně jako o filmování a televizním přenosu. Popisuje první pokusy o proniknutí batyskafů a batysfer do mořských hlubin a snahy spojené se studiem moře.

Francouzský nestor potápěčů Jacques Yves Cousteau chválí knihu Jamese Dagan jako dílo, které má mezinárodní význam; je to práce o podvodních výzkumech nesmírné ceny.

Kniha je určena všem, koho zajímá historie pronikání člověka do vodních hlubin. Je to kniha dokumentární, napíná a její ruský překlad ji jistě přiblíží zvláště našim čtenářům mladší generace. Kniha se prodává v „Sovětské knize“.

Kolektiv autorů

Podgotovka i trenirovka plovcev-podvodnikov Příprava a trening sportovních potápěčů

143 str., 12 obr., 12 tab., vydavatelství DOSAAF, Moskva, 1966

V posledních letech se potápění jako sport začalo šířit nebývalou měrou. Tento nový prostředek tělesné výchovy pracujících se stal samostatným technickým druhem sportu, který má i široké praktické využití.

V dosud vydané literatuře o potápění jsou popisy výstroje, fyziologické zákony, popisy čeho se máme pod vodou vyvarovat atd. Avšak natolik důležité otázky jako technika potápěčského sportu, metodika výcviku a tréningu jsou dosud vysvětleny zcela nedostatečně. V příručce kolektivu sovětských autorů – příslušníků vojenské fakulty P. F. Lesgafta – byl učiněn pokus zevšeobecnit zkušenosti z práce trenérů potápěčů, provést teoretický rozbor některých experimentálních výzkumů. Rozebírají se otázky techniky a metodiky přípravy sportovního potápěče, organizace a provádění soutěží, lékařské kontroly atd.

Pro případné zájemce o tuto knihu uvádíme alespoň přehled kapitol.

- Fyzikální a fyziologické zvláštnosti potápěčského sportu a jeho lékařské zajištění,
 - Technika potápěčského sportu.
 - Výuka plavání pod vodou.
 - Sportovní příprava.
 - Organizace a provádění soutěží v potápěčském sportu.
- Knihu lze získat v prodejních Sovětská kniha.

KAREL SMRČKA

I. V. Merenov

Legkovodolaznoje dělo Potápěčství

200 str., 114 obr., 11 tab. Vydavatelství Transport, Moskva 1965

Kniha o potápění je vydána a potvrzena jako učebnice pro pracovníky ministerstva námořního loďstva SSSR. Je v ní probíráno nejnovější vybavení, výstroj a způsoby jejich používání, udržování, skladování a oprav. Zvláštní pozornost je v učebnici věnována otázkám organizace spouštění potápěčů pod vodu v různých podmínkách a způsobům provádění lodních oprav, záchranných a podobných prací pod vodou.

V knize jsou rozvedeny všechny důležité poznatky o potápění, ze kterých mohou čerpat nejen potápěči profesionálové, ale mnoho poučení získají i sportovní potápěči zvláště v kapitole „Potápění se samostatným vybavením“.

I N Z E R C E

Prodám 3 kusy vysokotlakých manometrů na 250 atm.

Koupím vzduchový přístroj zn. „Levný“, Miroslav Čilek, adresa v red.

Prodám ocelové láhve 4 litrové, dále vrapové hadice. Václav Fírst, Komenského 124, Praha-Letňany.

Víte kolik ploutví, brýlí a dýchacích trubíc bylo dovezeno loňského roku?

V roce 1965 se dovezlo:
21.000 párů ploutví
50.000 kusů brýlí
26.000 kusů dýchacích trubíc

A kolik v roce 1966?
32.000 párů ploutví
67.000 kusů brýlí
43.000 kusů dýchacích trubíc

a vůbec poprvé bude dovezeno: 1.070 kusů kapilárních hloubkoměrů maďarské výroby zn.: Barakuda.

Muži ze zátoky (2)

KRESLÍ JAN KRISTOFORI





SURFING Stačí k němu speciální prkno a vhodná vlna. Pak už jen zbývá „nechat“ se unášet rychlostí 30–65 km/hod. V současné době je již na světě přes 200 000 vyznavačů tohoto sportu!

Surfing lze charakterizovat především jako sport stability. Na Havajských ostrovech využívají surféři vln až 9 metrů vysokých. Ti nejodvážnější jezdí na pobřeží severní Kalifornie díky neoprénovým oblekům i v zimě. Zbývá tedy jen popřát hodně odvahy a vysokých vln!

potápeč 3 66

CENA 4 KČS

